de gedoorte-kaart van De Jonge Vrouw,
die het nauwkeurig voor u onthoudt.

No. 7 APRIL 1933
VIJFTIENDE JAARGANG

DE JONGE VROUW

GEILLUSTREERD CHRISTELIJK TIJDSCHRIFT

REDACTIE: J. M. WESTERBRINK-WIRTZ, A. M. DE VRIES ROBBÉ-BERGMANS EN P. KEUNING
UITGAVE VAN BOSCH & KEUNING TE BAARN
TELEFOON 603
POSTGIRO 20246.

Adres redactie en administr.: „De Jonge Vrouw", Baarn
Verschijnt den eersten Donderdag van iedere maand
Abonnementsprijs f 2.25 per half jaar, vooruitbetaling
Prijs van de luxe-uitgave f 3.25 per half jaar
Men verbindt zich voor een geheelen jaargang
Abonnementen eindigen niet anders dan met 1 Oct.

Inhoud

Blz.
266. MEDITATIE. Op de Paaschmorgen.
267. DE ÉÉNE WEG. IV. Vervolgverhaal door Nel van der Vlis.
273. HOUTSNEDE van Daniel Greiner.
274. PAESCHLAM, oud Paaschlied van Revius — muziek van J. W. v. Letten.
276. EEN PORTRET, DOOR PIETER PAUL KOSTER, door Herman Hana.
Een beschouwing over een „Vrouwe-Portret" van Pieter Paul Koster.
277. VROUWE-PORTRET.
279. PSALM, gedicht van Elly van Buuren.
280. EEN SCHILDERACHTIG PALMPAASCHGEBRUIK, door J. H. Brinkgreve—Entrop — Palmpaaschgebruik in het laatste stadium van een folkloristische gewoonte. — Het rondDragen van de Palmpaasch in Twente.
280. PALMPASCHEN IN MARKELO, foto van A. G. van Agtmaal te Baarn.
283. AVOND, gedicht van Bert Bakker.
284. EERSTE WANDELING, door Ali Kummel. Wat een jonge moeder, op de eerste wandeling met haar baby, overdenkt.
285. BORDER-BEPLANTING IN ONZE TUINEN. door Joha. Vis.
Wat er over de samenstelling van een border te zeggen valt. Hoe we met weinig kosten veel kunnen genieten van de rijkdom en schoonheid van Moeder Natuur.
287. ONZE BOERENHUIZEN, door Jo Veldheim. Hoofdvormen van onze boerenhuizen: „Het Hallehuis", — „Friesch Boerenhuis", — „Het langgevel-type", — „Frankische hoeve."
291. SPIEGELTJE AAN DE WAND. — Een nieuw hoekje in ons tijdschrift waarin een „spiegeltje" wordt opgehangen, met de bedoeling er een „verstandig gebruik" van te maken.
292. TE WEINIG EN TE VEEL, door C. Steketee. Wat te doen als kleine broer te weinig of te veel gebruikt? Een paar dorre cijfers zijn noodzakelijk!
294. BOEKENSCHOUW, door J. M. W.—W.
Wat er aan nieuwe uitgaven verscheen en wat we lezen moeten.
295. BESTAAT ER EEN YOGHURTPLANTJE? door Dr. A. J. S. van Alphen.
Verwarring van yoghurt met Kefir en het onderscheid tusschen beide melkpreparaten.
297. KEUKENGEHEIMEN. Het bereiden van een gezellige paaschtafel — versieringen op eieren. — Enkele passende menu's door J. E. G. Vonkenberg.
Griesmeelschotels met abrikozen. — Rijstebrij met vruchten, door G. le Roy.
299. LENTE IN 'T LAND, ALLES AAN KANT. — Op een morgen zien we plots, dat... en de schoonmaak heeft haar intocht gedaan. — Onderhoud geen „mottenparadijs"! — Enkele schoonmaak- en huishoudnieuwtjes.
301. CURSUS IN EENVOUDIGE LEERBEWERKING, door Riek van der Heijden.
Leer pletten, schroeien en zanden, mooie zakkam-etuis. —
302. ONTVANGEN BOEKEN. — Rectificatie. —
303. PRACTISCHE DINGEN. — Gehaakte pas voor Dames-nachtjapon, gehaakt loopertje, door Riek Heusinkveld.
Tyrolerpakje, Twee siersteekrandjes, door A. Balder.
„Kamerslippers". — Praktische slofjes voor de slaapkamer, door Diny Hageman.
307. ONS PATRONENHOEKJE.
308. CORRESPONDENTIE VAN DE REDACTIE.

OP DE PAASCHMORGEN

Wat zoekt gij den Levende bij de dooden?
Lukas 24 : 5b.

WIJ willen op de Paaschmorgen den Levende zoeken, die, zonder zonde, onze zonden op zich nam, opdat Hij ons van de macht der zonde zou bevrijden.

Wij zoeken den Levende, die voor ons in de dood ging, opdat Hij voor ons het leven en de onverderfelijkheid te voorschijn zou brengen.

Wij zoeken Hem, den Levende, omdat wij Hem liefhebben met heel ons hart. Ja, wij zoeken Hem, omdat wij weten, dat wij zonder Hem niet kunnen; wij zoeken Hem, omdat Hij ons naar zich toe trok, ons zoekende maakte.

Maar wij zoeken Hem niet als de vrouwen, in het graf.

Hij is de Levende, en mitsdien komt Hem alle macht toe in hemel en op aarde.

Hij is de Levende en zie, Hij is dood geweest; daarom weten wij, dat Hij machtig is, ons te bevrijden gansch en al van alle macht, die ons doet storten in de dood.

Er is niemand gelijk Hij. Er is niemand, op wiens macht wij zóó kunnen vertrouwen.

Wij zoeken den Levende, die ons liefheeft en die dáárom in het graf daalde. Er is niemand, op wiens liefde wij zóó kunnen vertrouwen.

Omdat wij den Levende zoeken is het feest voor ons, opstandingsfeest.

Hij maakt het feest voor ons. Zijn nabijheid maakt het feest voor ons. Zijn liefde, Zijn macht maakt het feest voor ons.

Wij zoeken Hem op de Paaschmorgen.

En de Levende laat zich vinden door allen, die Hem zoeken.

Hij komt tot hen en zegt: Sta op uit de dooden.

En dan is Hij hun licht, hun leven, hun alles.

O, heerlijke Paaschmorgen.

K.

DE ÉÉNE WEG

door NEL VAN DER VLIS

VII.

ROELIE VAN DEURSEN kwam Ru van de trein halen.

„Wat fijn, dat je er bent Ru, is alles goed in Arnhem?"

„Ja, best, je moest van allemaal de groeten hebben. Wat is het warm, ik doe mijn mantel uit."

„Nou... zeg... Woensdag over een week hebben we al schriftelijk, vreeselijk gauw, hè? Ga je me helpen met Rekenkunde, we krijgen vast veel Rekenkunde-vraagstukken erbij. Juul en Riek denken het ook... ik weet geen raad... vanavond ga je me al helpen, hè?"

Roelie's fijne gezicht trok bezorgd — als ze zakte... nee, daar moest ze niet aan denken maar. Een jaar alleen naar school zonder de anderen — ze dééd het niet. Ze huiverde even in de warme middag. Wat een geluk, dat Ru er was.

„Zal ik je koffer dragen?" bood ze hartelijk aan.

„Nee, welnee Roel, ik kan zelf wel." Ru tuurde voor zich uit in de hooge Iepenlaan. Het was een wonderlijke gedachte, dat die oude boomen hier al die tijd onveranderd gestaan hadden, dat ze zelf zoo veranderd was en hier toch alles vond als het immer geweest was. Ze keek omhoog langs de stammen als één, die met scherpe pijn zich bewust wordt, van het verlies, van alles wat achter ligt.

Ze keek naar rechts, waar de dijk was en waarachter ze de weilanden wist met de blinkende slooten en in een snelle flits zag ze zichzelf staan, na haar bezoek aan het ziekenhuis. Het ziekenhuis... haar mond trok smadelijk neer, het ziekenhuis, dat ze nu gebruiken ging als een toevlucht...

Ze merkte, dat Roelie verwonderd naar haar keek en begon vlug te praten: „Emy is weer zoo goed, Roelie, en Max... Max glorieert natuurlijk. En Robbie is zoo'n schat, 's morgens ging ik meestal met hem..." Ze verwarde zich in haar eigen woorden... nee, nee, niet over Sonsbeek praten..... „We zijn er bijna," gooide ze snel het gesprek op iets anders. „Kijk, daar heb je moeder....."

Ze vocht op eenmaal met haar tranen, om al het oude, waarin ze zoo ontredderd terugkeerde, terwijl niet één van hen vermoeden kon.....

„Ben je daar, kind, kom maar gauw binnen, heb je al gegeten?"

„Ja moeder, in Utrecht. Ik moest wel een uur wachten."

Siem, zonder een groet voor zijn zuster, drentelde achter hen aan. „Moeder," drong hij, „luister u nou nog even....."

Siem voert weer iets in zijn schild, dacht Ru en ze verwonderde zich, dat het haar zoo volkomen koud liet, al zou hij op hetzelfde oogenblik de heele boel in opstand brengen.

„Moeder, 't zijn toch goeie jongens, laatst hebben ze nog die koe....."

„Hou er over op, Siem, je weet, wat vader gezegd heeft?"

„Nou ja," Siem verbeet zijn drift, „als u een goed woordje doet als vader komt vanavond..."

„Wat wil hij?" informeerde Ru.

„Kampeeren met Henk en Rienk van Herven, een paar weken in een tent op de hei. Vader wil het niet," vertelde Roelie, „de van Hervens doen nergens aan, geen vrienden voor Siem, zei vader gisteren."

Het was te veel. Siem's drift barstte los: „Draak, draak van een meid," schold hij Roelie, „hou jij je mond d'r buiten, bemoei je met je eigen bemoeisels en ik ga toch met die jongens, hóóren jullie dat, ik zal..... die jongens zijn goeie, jullie, jullie..."

En toen opeens greep Ru hem bij zijn arm: „Maak dat je wegkomt, aap van een jongen, om hier herrie te durven schoppen, als vader er niet is."

Siem keek haar aan, er lag iets loerends in zijn oogen, of hij zon op een slag, die raak zou wezen, maar hij schrok van haar gezicht en dwingende, minachtende oogen en rende de kamer uit, mikte de deur met een slag dicht en vloog de tuin door, de straat op, de jongens, die wachtten, voorbij.

Mevrouw van Deursen wreef zenuwachtig haar handen in elkaar: „Dat gaat al twee dagen zoo, ik word er ziek van en vader wil het niet, 't zijn geen menschen van de kerk, reizen en doen maar op Zondag, dat moet een verkeerde invloed hebben op Siem. Het is al erg genoeg, dat hij elke dag op de H.B.S. met die jongens om moet gaan. Vader zegt, dat verkeerde invloed zoo schadelijk kan zijn voor een jongen als Siem."

„Natuurlijk," zei Ru, „trek het u niet aan, moeder, straks komt hij terug en is 't weer voor elkaar. Vader moet Siem nog maar eens onder handen nemen."

Mevrouw van Deursen schonk thee in.

„Kun je straks een paar japonnen passen, Ru? Ik heb er enkele pasklaar."

„Kan 't vanavond niet, moeder?"

„Vanavond zou je mij helpen," kwam Roelie er tusschen.

„Ja...o, nou dan straks maar, dan pak ik eerst m'n koffer uit." Ze liep naar boven. Op haar kamer, die vreemd leek, keek ze even rond. Het was alles zoo onzinnig onbelangrijk, japonnen passen en een koffer uitpakken... Japonnen, schorten— en Rekenkunde-vraagstukken oplossen.

Ze haalde haar jurken uit, gooide ze achteloos op het bed en dan opeens vielen haar handen stil op de koffer, nog half vol goed en ze hoorde Emy's

stem, dringend en overtuigd: „Vroeger of later zul je immers weten, dat Jezus de sterkste is."

En ze zag opeens heel duidelijk, hoe ze stond tusschen twee roepstemmen in. Frank, die riep, elke minuut, die haar hart hóórde roepen en Jezus, die toch ook wel roepen moest, maar Die ze niet hooren wilde, niet hooren kon.....

„God," vróeg haar hart, „eischt Ge alles van ons op, ons heele leven, mogen we geen enkel ding voor onszelf behouden, onze aardsche liefde niet, niets? Ach, ik weet het wel, ik weet het alles zoo ontstellend góed: „Wie vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig... Ik hèb iemand lief boven U, héb ik iemand lief boven U?"

Ze boog haar hoofd, pakte verder... Ik wil U toch óók waardig zijn, streed ze, waar vind ik de weg die ik gaan moet, waar de wil? Ik kán Frank niet opgeven. Hoe kan ik dat ooit?

Mevrouw van Deursen belde naar boven. Ze ging en paste haar japonnen en schorten.

Die avond hielp ze Roelie bij haar Rekenkunde, maar het was haar bij tijden, of de kamer met al wat er in was, vervaagde en ze maar één ding duidelijk zag: het hellende boschpad achter de theeschenkerij en Frank en zij en de gouden brand van de hemel in het Westen.

— — — — — — — — — — — —

Intusschen tobde Roelie van Deursen de dagen rond. De angst, die na haar veertiende jaar haar bij tusschenpoozen achtervolgd had, leek in deze dagen te vertiendubbelen.

Dat was al zoo gegaan op de Mulo, dat was verergerd op de avond, dat mijnheer van Dolden, hoofd der Muloschool, met den notaris was komen praten over het zijns inziens dwaze plan, een leerling als Roelie van Deursen, naar de Kweekschool te durven sturen.

„Doet u het niet, mijnheer," had hij gesproken op die ongeluksdag, „het kind is niet bijzonder bij, altijd zwak geweest en bovendien niet vlug."

Zijn scherpe, staalblauwe oogen hadden dan even de kamer rondgezien en zich wrekend op de indruk, die de kamer en de notaris met zijn stil voornaam gezicht op hem maakte en die hij niet aanvaarden wilde, had hij nog eens nadrukkelijk die woorden herhaald.

En Roelie, die natuurlijk in de gang liep en trachtte te volgen, wat achter die deur behandeld werd, had het laatste woord voor woord verstaan.

Van die dag af had Roelie van Deursen mijnheer van Dolden niet meer gezien en, als ze hem ontmoette op straat, star voor zich uitgekeken, en zijn roem en eer als een zeer te apprecieeren Hoofd eener school, zooveel mogelijk weersproken en weerlegd.

Natuurlijk had notaris van Deursen doorgezet, wat hij wilde, eenerzijds omdat hij het besluit nu eenmaal genomen had, anderzijds in een bijna onbewust verzet, tegen de laatdunkende houding van van Dolden.

En Roelie van Deursen was naar de Kweek getrokken, met de niet meer uit te wisschen zekerheid, te licht bevonden te zullen worden.

In haar opgroeien van kind tot meisje, vrouw bijna, had ze wel begrepen, waar haar onmacht tegenover van Dolden gelegen moest hebben. Je moest wel iets bijzonders presteeren, of anders, je moest wel volslagen overtuigd zijn van eigen willen en kunnen, zou je je tegenover iemand als van Dolden kunnen handhaven en zij, Roelie van Deursen, kon noch het één, noch het ander.

Als haar gedachten nu nog terugdwaalden naar haar eerste dag op de Kweek, kon ze wel stil lachen om de angst, waarmee ze dit vreemde had aanvaard, om de onzekerheid, waarmee ze gegaan was door de hooge marmeren gang naar de zaal, waar de directeur haar vriendelijk voorstelde aan de meisjes. En dan opeens de sfeer, de rust, die haar dadelijk verademen deed, toen enkelen naar haar toekwamen, haar hartelijk met zich meetroonden en opnamen in hun kringetje.

Toen waren de dagen en weken een aaneenschakeling van vreugde geworden, waarin het heele van Deursens gezin deelen moest en graag genoeg wilde!

Maar... bij elke overgang, bij elke zware repetitie was de angst teruggekeerd, martelden van Dolden's woorden haar moegewerkte hersens: niet bijzonder bij, altijd zwak en bovendien niet vlug.

Dan kwamen de dagen waarin ze, volgens Ru, moest worden bijgewerkt door allerlei vertroostingen en de heele familie van Deursen er volkomen van overtuigd scheen, dat iemand als Roelie niet zakken kón. Ru zelf had daar altijd het meest aan meegewerkt, voor háár overtuigend zeggen zwichtte Roelie tenslotte, en verzamelde haar moed voor de uitslag.

En nu was er het ergste: Het examen, het grôóte!

En Roelie, die de angst nu als een obcessie achter zich aanvoelde, tobde wanhopig van de ééne dag in de andere. En als ze nu, als immer, Ru maar gehad had met haar overtuiging en bemoediging, maar wat die mankeerde, begreep ze niet. Die zat bij haar in de kamer, legde vraagstukken uit, beantwoordde alles wat ze vroeg en toch had je aldoor het gevoel, of ze er niét was, ergens dwaalde met haar gedachten, waar zij met geen mogelijkheid komen kon. Was het dat ziekenhuis? Zag ze er tegenop? Roelie had het kunnen begrijpen, maar toen ze daar eens tegen Ru over begonnen was, had die dat zoo snel afgewimpeld, dat ze het onderwerp nooit meer had aangeroerd.

Was het dan iets anders? Natuurlijk niet, Ru had nooit iets om een jongen of een man gegeven.

Ru wilde werken, ze wachtte al haar heerlijkheid van het ziekenhuis.

Roelie's grootste angst waren de nachten, als ze wakker lag en de directeur bijna verstáánbaar zeggen hoorde: „Het spijt me zoo, maar we kunnen jou werkelijk niet....."

Zakken... o nee, nee... een jaar opnieuw beginnen, ze zou het niet kunnen, maar ze wist tegelijk, dat vader het willen zou en begreep, dat zij het zelf willen zou om van Dolden óók.

Op een nacht schrok Roelie wakker, en kwam verwonderd tot de ontdekking, dat al de ellende, die ze had meegemaakt, niets was geweest dan een droom. Haar handen nog trillend van schrik, zag ze zich gaan: Heel alleen in de hooge schoolgang en al die heeren, die haar nawezen: niet bij, te zwak, niet vlug!

Met een fel verlangen, het beeld niet langer voor zich te hebben, trok ze het licht aan.

„Kind," schrok Ru, die wakker lag.

En Roelie, in een eindelijke bevrijding van al die wekenlange ellende, barstte los in 't wilde weg, zich niet eens verwonderd, dat Ru zoo laat nog wakker lag: „'k Weet geen raad... 'k zak vast, ik heb het gedroomd, ik zag me gaan, in de gang alleen. En ik ga niet naar dat ellendige examen, ik durf niet. Er is ook nooit iemand, die me moed inspreekt. Jij ook, 't lijkt wel of je niet wijs bent, zit maar met een verheven gezicht, of niks je schelen kan, zegt geen woord van moed tegen me, géét er geen eens om, of ik elke dag banger wordt. Je denkt alleen maar dat onwijze ziekenhuis of weet ik waaraan, maar aan mij geen oogenblik, je merkt het niet eens, als ik er over beginnen wil en je hoeft me nooit meer te helpen ook, het kan me toch geen steek meer schelen, ik zak nou net zoo lief maar."

Ru zat overeind in bed.

„Wat heb ik op mijn geweten," dacht ze radeloos, „hoe moet ik gedaan hebben, voor iemand als Roelie zoover komen kan!"

„Roelie, nu moet je toch eens luisteren."

Roelie's handen zakten neer. Dit was weer Ru, ze kende wel de klank van haar stem, die ze al deze dagen gemist had, Ru weer, Ru van vroeger.

„Zeker weten, dat je zakt, kan je nooit Roel, dat is dwaasheid. Evenmin kun je er zeker van zijn, dat je slaagt. Maar ik heb je nou al die avonden overhoord. Je bent kláár, Roelie, je mist eenvoudig geen enkele keer. Het eenige, wat je ontbreekt is, dat je niet zéker bent van jezelf, dat was je nooit en je bent er altijd gekomen. Je moet probeeren te gelóóven, wat ik zeg: als jij je rustig houdt en aldoor er aan denkt, dat je kláár bent, móét het lukken. Je bent goed, Roelie, geloof het nou. En die droom..... natuurlijk droom je altijd juist het verkeerde, je bent toch niet bijgeloovig geworden, zeg?"

Roelie zakte neer op haar kussen, haar smalle gezicht zag bevrijd van de angst en onrust.

„Nee Ru, wat fijn, dat je weer es gepraat hebt, nu ben ik opeens veel geruster, en ik vergeet het niet... nee... niet bijgeloovig... ik zal vertrouwen ook Ru, dat bedoel je immers, vertrouwen, dat het goed is, zooals God het komen laat... Ik geloof werkelijk, dat ik nu niet meer bang zal zijn..."

„De goede weg," dacht Ru in het donker van de kamer, toen het licht was uitgetrokken, „de ééne weg, Roelie, die jij zelf gevonden hebt, zonder dat ik je die wijzen kon. Ik, als oudere....."

Wanneer zal ik veranderen?"

Ze vouwde de handen achter het hoofd en lag heel stil te luisteren naar Roelie's regelmatige ademhaling.

Ik kan toch niet bezig blijven met mezelf? Ik heb dat vroeger nooit gewild, ach ja... vroeger, waar is dat gebleven?

Zoo heb ik Roelie laten tobben met zichzelf, ik heb het niet eens gezien. Bij haar gezeten heb ik en mijn verstand beschikbaar gesteld, maar mijn hart stijf toegesloten.

Hoe word ik ooit als vroeger weer, zocht ze, elk ding, elke kleine gebeurtenis brengt immers mijn gedachten bij Frank. Ik kan niet anders gaan door het leven, dan met het gevoel, of hij aldoor vlak achter me, bij me is.

Haar hart klopte met harde, bonzende slagen bij het denken aan al zijn woorden, aan hun samen zijn, dat voor immer in haar ziel stond gegrift.

Ze gooide zich om in het bed.

Nu al weer, dacht ze wanhopig, nu alweer begin ik te denken, of hij eens hier komen zal, wanneer hij schrijven zal.

Ik heb hem gezegd, gekozen te hebben, maar hier ligt immers het einde niet? Daarmee heb ik hem immers nog lang niet losgelaten.

Loslaten, hoe kon ze Fránk, Fránk ooit loslaten dan.

Ze lag weer stil, haar oogen brandden van teruggedrongen tranen.

En hoe, hoe kan ik ooit die ééne eg gaan, als niet eens de wil daartoe in me geboren wordt, als ik niet eens het begin van die weg zien kan?

— — — — — — — — — — — —

Het schriftelijk examen was voorbij. Ru kwam met een ontmoedigde, verslagen Roelie naar huis. „Niets goed gemaakt, werkelijk niets."

Boven op haar kamer bleek het dan wel mee te vallen, berekende Ru, dat ze minstens drie van de vier sommen had. Het opstel goed, de vertalingen waren nooit goed na te gaan.....

Er lagen maar vier dagen tusschen het schriftelijk en mondeling voor Roelie. Met een geweldige inspanning werkte Ru deze dagen met haar mee.

En op de dag zelf ging ze haar brengen tot school toe, beloofde meteen haar 's avonds te komen halen, zonder een van de anderen.

Maar terug in de trein, voorvoelend de verhalen, die ze thuis te doen zou hebben over Roelie's stemming, zonk een groote neerslachtigheid in haar.

Als ik zoo stond als Roelie, dacht ze benijdend, wat zou een examen me kunnen schelen bij dit erge. Ze wist opeens, dat ze Roelie vlak voor de deur niet eerlijk en echt bemoedigd had, omdat het zoo onzinnig onbelangrijk geleken had bij het andere. Wat gaf een jaar overdoen tenslotte, als je daarmee het voorgaande verbeteren, te niet kon doen. Als ik mijn leven overmaken kon..... Wil ik dat? Ik wil dat niet. Ze keek naar de hel-groene weiden, de bloemen onder langs de spoordijk.

Ze wilde niet overdoen. Wat geweest was, wás geweest, maar bleef een schat, die niet verloren ging. „Frank," zei haar hart, „Fránk....."

De trein denderde de spoorbrug over, vlak daarop stopte hij bij het kleine perron. Alleen ging ze de bekende Iepenlaan, kwam bij huis.

„En," vroeg haar moeder, brandend nieuwsgierig naar Roelie, „hoe was het?"

Ru vertelde, zonder veel animo van Roelie, dat het goed ging en ze natuurlijk slagen zou en niet zoo bang was geweest. Maar terwijl ze haar eigen stem beluisterde, vlak en onverschillig, of het een vreemde was, over wie ze sprak, zag ze aldoor Roelie voor de schooldeur, Roelie met haar verslagen gezicht en hoorde ze haar laatste woorden: „Zal je alléén komen vanavond?"

Mevrouw van Deursen, door Ru's vlakke woorden weinig gerustgesteld en gauw van streek, ging die dag als een onrustbrengende door het huis, gebood hier en gebood daar, zei de tegenstrijdigste dingen.

Ru zat werkeloos in de vensterbank en tuurde in de zonnige tuin.

Haar moeder kwam de kamer binnen, haar zenuwen tot het uiterste gespannen, wreekten zich onverhoeds op Ru, die daar maar zat, of de heele wereld haar niets aanging. „Wat zit je daar nou toch, je kan toch ook wel een hand uitsteken, in vredesnaam, als je tegen dat ziekenhuis opziet, ga d'r dan niet heen... Maar zet niet zoo'n gezicht, of niks je meer schelen kan, ik word er akelig van....."

Mevrouw van Deursen was de kamer al weer uit.

Ru stond rechtop. In vrede, daar moest het nu toch niet heen, dat iedereen ging lijden onder haar stemmingen.

Ze ging haar moeder achterna de gang in, vond haar bezig in de keuken bestellingen op te schrijven. Even keek ze over haar schouder mee in het boekje. „Dat zou ik maar niet doen, moeder," raadde ze, „als Roelie zakt..."

„Kan dat dan?"

„Ik denk van niet, maar je weet toch nooit en als ze slaagt bel ik dadelijk op, dan kan Anna of Jans toch even... Komt u nu een poosje rustig binnen zitten."

Ru ging de gang weer door, de kamer in, haar moeder kwam even later.

Ze keek naar Ru. „Och," zei ze, en het klonk als een verontschuldiging, waarover Ru even kleurde, „och, als er ineens zooveel is, kan ik het niet meer aan. Ik zei maar wat, zie je....."

„Op wat voor hoogte," dacht Ru beschaamd, „heb ik me toch altijd verbeeld, te kunnen leven, zoo openhartig en eerlijk voor de dingen uitkomen kan ik immers niet eens."

Mevrouw van Deursen, een houding zoekend, zette de bloemen rechter in de vaas op tafel: „Maar zie je, Ru, als je er tegenop ziet, tegen Augustus, dan moet je toch....."

„Welnee moeder," antwoordde Ru op haar oude, besliste, ietwat afwerende toon, „dat denkt u maar, omdat u achter alles wat ik doe, gaat zoeken naar een oorzaak, iedereen heeft toch wel eens wat."

Mevrouw van Deursen, graag gerustgesteld, liet zich overtuigen en besprak, wat er noodig was te bestellen, wanneer Roelie slagen zou.Toen praatten ze nog een tijdlang over Roelie en heel die moeilijke dag. Het gesprek dwaalde even naar Siem, voor wie een uitweg gevonden was, een kampeerweek met een andere club, onder goede, vertrouwde leiding.

„Zou Siem nog aan Roelie denken?"

„Dat zal wel niet," glimlachte Ru, „hij zal het al te druk hebben. Misschien komt er es gauw een opgetogen brief van hem, dan zullen we hem de uitslag schrijven, als die gunstig is tenminste."

„Wat hoop ik dat," zei mevrouw van Deursen uit de grond van haar hart.

Tegen vijven stond Ru te wachten voor de deur van de Kweekschool en luisterde naar het gepraat van de andere wachtenden.

De geslaagden vonden eenparig, dat het zoo meeviel, degenen die nog moesten, trokken slachtoffersgezichten en lieten zich nergens door opwekken.

„Dat er een tijd is," dacht Ru, „dat je dit het belangrijkste vindt in je leven, zooals deze kinderen hier, slagen of niet....."

Er schoot een hoofd boven het lage, gele gordijntje van de beneden-voorkamer uit, een donkere jongen, die optimistische gebaren maakte.

„Dat beteekent," legde één van de wachtenden uit, „dat ze er allemaal zijn."

Ru leunde tegen de muur. „Ik wou, dat Roelie kwam," verlangde ze.

De man van de krant arriveerde, wandelde heen en weer.

„Allemaal een rol," dacht Ru, „de één probeert te slagen, een tweede wacht, een derde zet het in de krant." Ze ging nu ook maar wat heen en weer

loopen. Vijf uur al, het dúúrde. En moeder zat natuurlijk al maar in de buurt van de telefoon. In de verte wachten was erg voor moeder.

Weer verscheen een hoofd boven het gordijntje uit, dezelfde jongen. Dat moest een durfal zijn, beweerde één, die kamer was het heiligdom van den directeur. De jongen maakte grimassen, stak dan opeens alle vijf zijn vingers op en verdween weer.

„Dat beteekent," legde weer iemand uit, „dat ze er alle vijf zijn."

En toen opeens zwaaide onverwacht toch nog, de breede deur open en vloog Roelie naar buiten, haar mantel los, een lijstje wapperend in haar geheven hand en haar witte gezicht één straling, in haar overgroote blijdschap maar één ding wetend: „Rú, waar is Ru, is ze d'r niet?"

Die stond al voor haar. „Kind, je bent er?"

„Ja... ja... o Ru, begrijp jij het? Begrijp jij het?" Ze duwde haar gezicht tegen Ru's schouder, snikte en lachte door elkaar, schoot dan recht, zwaaide naar de anderen, drukte handen, en maande: „Ga mee, ga als je blieft mee en naar huis. Ik ben nog nooit van mijn leven zoo gelukkig geweest als vandaag."

Ru belde op en dan gingen ze naar de trein.

Het werd een zegetocht. Roelie was, ondanks de medereizigers, die genegen glimlachten, niet tot bedaren te brengen. Al de angst van weken, maanden, jaren eigenlijk, uitte zich in een grenzelooze blijdschap, waarnaar ieder, die in de buurt kwam, bekend of onbekend ,wel luisteren en mee meeleven móest.

Tot viermaal toe begon ze van voren aan te vertellen, hoe alles was gegaan, van de morgen tot de middag en hoe aardig ze voor haar geweest waren, zelfs die man, waar ze 't allemaal over hadden, dat hij zoo streng moest zijn.

„Maashaven," zei Ru, „kom Roelie, je zou blijven zitten, wat zullen ze blij zijn thuis. Gauw maar."

Ze gingen in de nog warme zon het bekende eind, langs het witte hek, de Iepenlaan heen.

Boven hun hoofden rezen de oude boomen op en op eenmaal dacht Ru, hoe kort het geleden was, dat ze óók zoo liepen, en hoe ánders, hoe stil.

Wat was alles voor Roelie veranderd ten goede... Ja, voor Roelie, voor haar niet. En maar altijd bleven die boomen staan, als ze waren, oud en sterk en krachtig.

Ze keek naar Roelie's stralend gezicht. Ik ben immers niet jaloersch, vroeg ze zich af, hoe kun je op Roelie ooit jaloersch zijn? Roelie is altijd een kind van de zon geweest, een kind van vreugde, dat zal wel blijven zoo.

Ze waren er al. Roelie duwde het hek open, danste het tuinpad over naar de deur, die opzij van het huis lag en tegen het slot stond, schoot de gang door, de kamer binnen, regelrecht in de armen van haar moeder, die, met een vuurroode kleur van de spanning, straalde van blijdschap.

En dan huppelde Roelie alweer van de ééne bloemenvaas naar de andere, zich niet interesseerend voor de gever, alleen maar zielsgelukkig om al die weelde en dat voor haar!

„Vanavond," kwam moeder meekijkend, „vieren we feest, vader kan ook zoo thuiskomen, wat een zegen, dat dit achter de rug is."

„Ja, o ja, en moeder, nu ga ik wekenlang rentenieren, ik kom geen eene morgen meer vroeg uit mijn bed, en vanavond, vanavond feest! O heerlijk!"

Ru keek het open erkerraam uit.

„Vanavond," dacht ze, „hoe kan ik feest vieren met aldoor die strakke ellende van binnen, met die afgrijselijke afgrond van eenzaamheid vlak voor me. Ze keek naar de twee in de kamer, die verdiept in elkaar, haar niet opmerkten meer.

„Vanavond... en o... de avonden zijn juist zoo heel erg moeilijk." Haar blik gleed langs Roelie. „Wat weten we onzinnig weinig van elkaar. Roelie, voor wie het leven pas begint, het zal wel goed worden. Siem met zijn buien, het moeilijke leven, dat hem wacht, vader, moeder, wat hebben ze doorgemaakt, dat wij niet weten, Max en Emy... ikzelf....."

Roelie trok aan haar arm, en gaf haar spontaan een zoen. „Kind, wat heb je me toch heerlijk door de narigheid heengeholpen, ik ben je zoo dankbaar; je moet iets heel moois bedenken, dat je es van me hebben wilt."

Maar Ru in haar eerlijkheid wist: „Ik heb je immers niet geholpen zooals het moest, ik heb je de goede, éénige weg niet kunnen wijzen, je vond die zelf. Ik heb je hopeloos alleen gelaten. Waarom laten we elkaar ook altijd alleen als het er op aan komt. In de moeilijke dingen juist. Omdat bij het heel erge tóch geen mensch helpen kan? Omdat je dat voelt, bewust of intuïtief als Roelie, die opeens de rechte en goede weg zelf vond die avond?"

— — — — — — — — — — — —

De twee kamers zaten vol. De hooge, ruime suite dicht met menschen, voor Roelie! Het feestkind zelf in haar mooiste japonnetje in de gemakkelijkste stoel, temidden van een overdadige bloementooi.

En Ru, dankbaar met de afleiding, had de meiden in de keuken gelaten voor de noodige afwasch en bediende zelf.

De familie van Velzen was vertegenwoordigd. Trude en Berthie sloten aan bij het jeugdclubje.

Ru verlangde maar één ding: Roelie's avond niet

te bederven, en met een lach bracht ze telkens nieuwe bloemen binnen, tot de kamer een rozentuin geleek.

Roelie's witte gezicht straalde, ze was zoo innig gelukkig en 't blonde haar maakte 'r kinderlijker dan ooit.

Karel Jonkheer, die voor dominee studeerde en een studievriend was van Max, zat het dichtst bij haar. Hij kon vanavond zijn oogen maar niet afwenden van Max' jongste zusje, dat hij als een kind had beschouwd. Ja, zeker, een kind, maar ze had al examen gedaan voor onderwijzeres, een kind was Roelie opeens niet meer. En zijn trouwe oogen langs haar tengere gestalte vroeg hij: „Wat ga je nu doen, Roelie?"

Ze keek naar hem op, een blije, gelukkige glans in haar oogen, naar hem, die ze altijd gezien had als de óudere, erg knap en geleerd wel, een dominee bijna, maar zij was nu opeens een onderwijzeres! Het drong zoo fel tot haar door, dat ze lachte: „Voor de klas, dacht je dat? Nee, fijn rentenieren en es flink pianospelen, die arme zwarte drommel daarginds heeft aldoor werkeloos gestaan. Net zoolang rentenieren, tot moeder me de deur uitjaagt."

„Als je daarop wacht," kwam de stem van notaris van Deursen, die glimlachend het jeugdige groepje bezag, „heb je lang te wachten, je moeder is er veel te blij mee, nu Ru weggaat."

„Gaat Ru weg?" informeerde Karel verwonderd.

„Die wordt verpleegster met 1 Augustus."

„O ja?" Hij keek met een vluchtige belangstelling naar de jonge, lenige meisjesfiguur, die zich door de kamer bewoog.

„Eerlijk, flink meisje," waardeerde hij, „nooit giechelig of aanstellerig geweest."

Zijn oogen gleden weer naar Roelie. Roelie was een ander type, meer een type voor hem. Voor hem?

Hij zat er even verwonderd van stil. Zoo'n meisje, zoo'n lief blond kind altijd bij je in je huis. Als je beneden kwam van je kamer, gezelligheid, en in je vacantie's er samen op uit....."

„Wat droom je, dominee?" stootte Roelie hem aan.

„Van heel bijzondere dingen," zei hij met een innige klank in zijn stem, die Roelie plotseling fel kleuren deed.

Ru hield tante Gré de gebakschaal voor. „Ik heb nog geen schoteltje, kind," zei die minzaam, niettemin scherp geaccentueerd, zoodat iedereen even die kant uit keek.

„Dan zal ik er een halen," vond Ru kalm en had een stille glimlach om de opwinding van andere keeren.

Een glimlach, die tante Gré intusschen verkeerd verklaarde en haar op een nieuwe zet deed zinnen, die ze tot haar spijt niet vinden kon. Wat verbeeldde dat nest zich wel, haar uit te lachen soms.....

En dan opeens wist ze 't al: „Heb je dat armoedige plan nog steeds niet laten varen?"

De twee kamers luisterden.

„Nee tante," zei Ru en hield de gebakschaal voor Berthie.

Tante Gré, verbolgen, draaide haar resoluut de rug toe en begon een gesprek in 't algemeen over nieuwe, opvoedkundige stelsels.

Ru kwam bij de anderen zitten en toen opeens viel haar oog op de saamhoorigheid van Karel en Roelie. Ze combineerde, begreep. Een ernstige, goeie jongen, waar pit in zit en die Roelie, het Zondagskind, op de handen dragen zal.

Grootvader Terborg stond op, wat tante Hilda dadelijk volgen deed. Hij ging de kamers door, statig rechtop, gaf handen. Bij Ru stond hij even stil: „Je komt niet meer op de Buitensingel, ik denk dat je het vergeet."

Het trilde even om Ru's mond: „Werkelijk niet, grootvader, ik zal gauw komen, morgen al, als het mag."

Dan gingen ze, de oude heer voorop. Tante Hilda praatte opgewekt over Roelie, die zoo op moeder ging lijken. De oude man knikte, wat klopte zijn hart weer, angstig hard... en wat was zijn hoofd moe en zwaar.

Bij de van Deursens begon de een na de ander te verdwijnen. Karel Jonkheer boog zich snel naar Roelie: „Ik kom heel gauw es kijken, hoe je het maakt."

Ze knikte, haar oogen straalden en hun handen waren even in elkaar.

De kamer lag na al de vertrekkenden slordig ontredderd.

„Vooruit," maande Ru, „jij naar bed kind, ik kom je zoo achterop."

„Sluit jij de voordeur even?" vroeg de notaris.

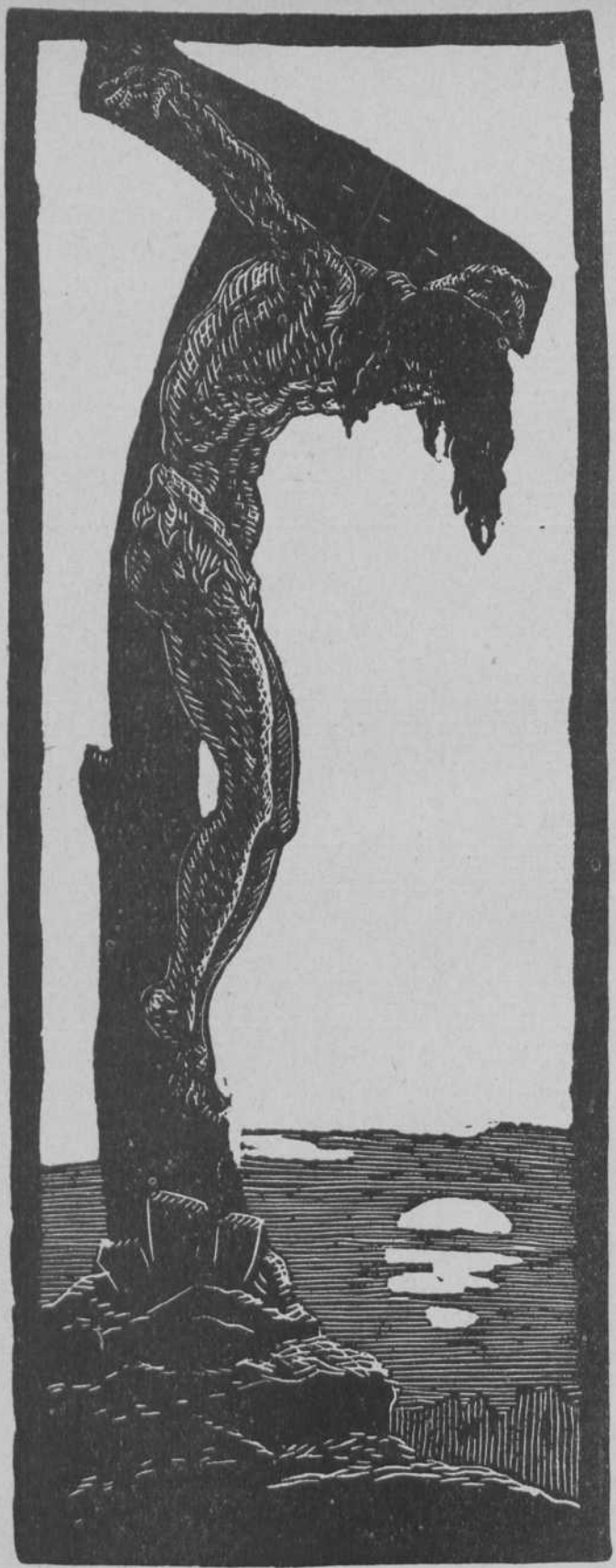
In de gang bukte Ru zich plotseling snel, greep de witte enveloppe uit de brievenbus: Ru van Deursen, Iepenlaan, Maashaven.

Ze keek aan de achterkant. Niets. Toen wist ze. Een vreugde sloeg door haar heen, joeg haar 't bloed naar 't gezicht, maar tegelijk was daar het fnuikend weten: wéér al die vreeselijke woorden, het wegduwen, het afweren, van wat ze met beide handen wel grijpen wilde.

Boven las ze de korte zinnen. „Ik moet je zien. Over twee weken kom ik die kant uit voor een vergadering, dan schrijf ik je nog, hoe laat ik wacht. Tot ziens, Rudi, lieve....."

Zijn zinnen, zijn korte, een wereld bevattende, zinnen. Frank, die kwam, Frank, die vreugde en strijd in haar bracht.

Over twee weken, dacht ze dan opeens bevreemd, dan ben ik al in dienst, dan is het ziekenhuis mijn thuis al geworden.

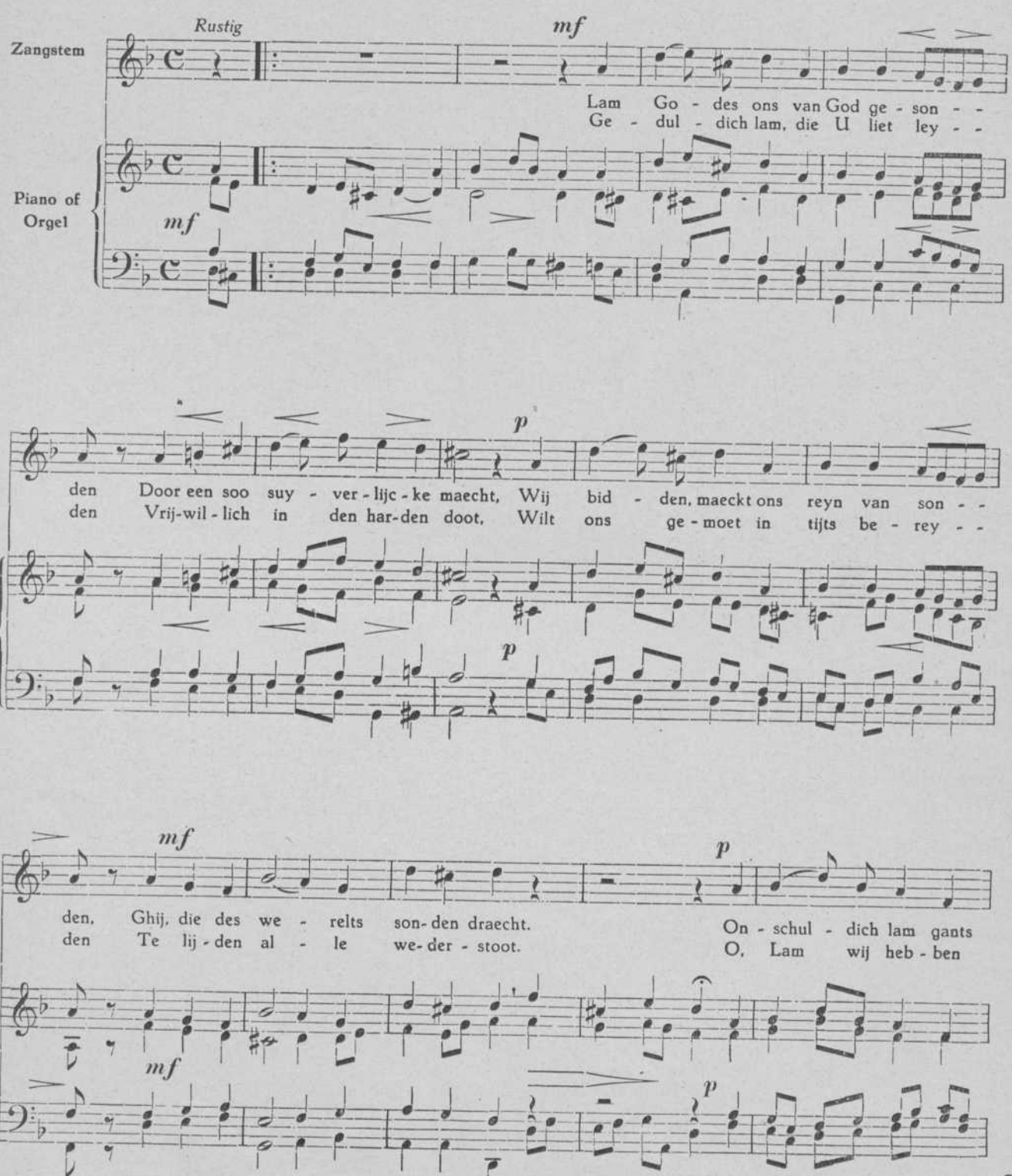
„Zichzelve Vernietigd"

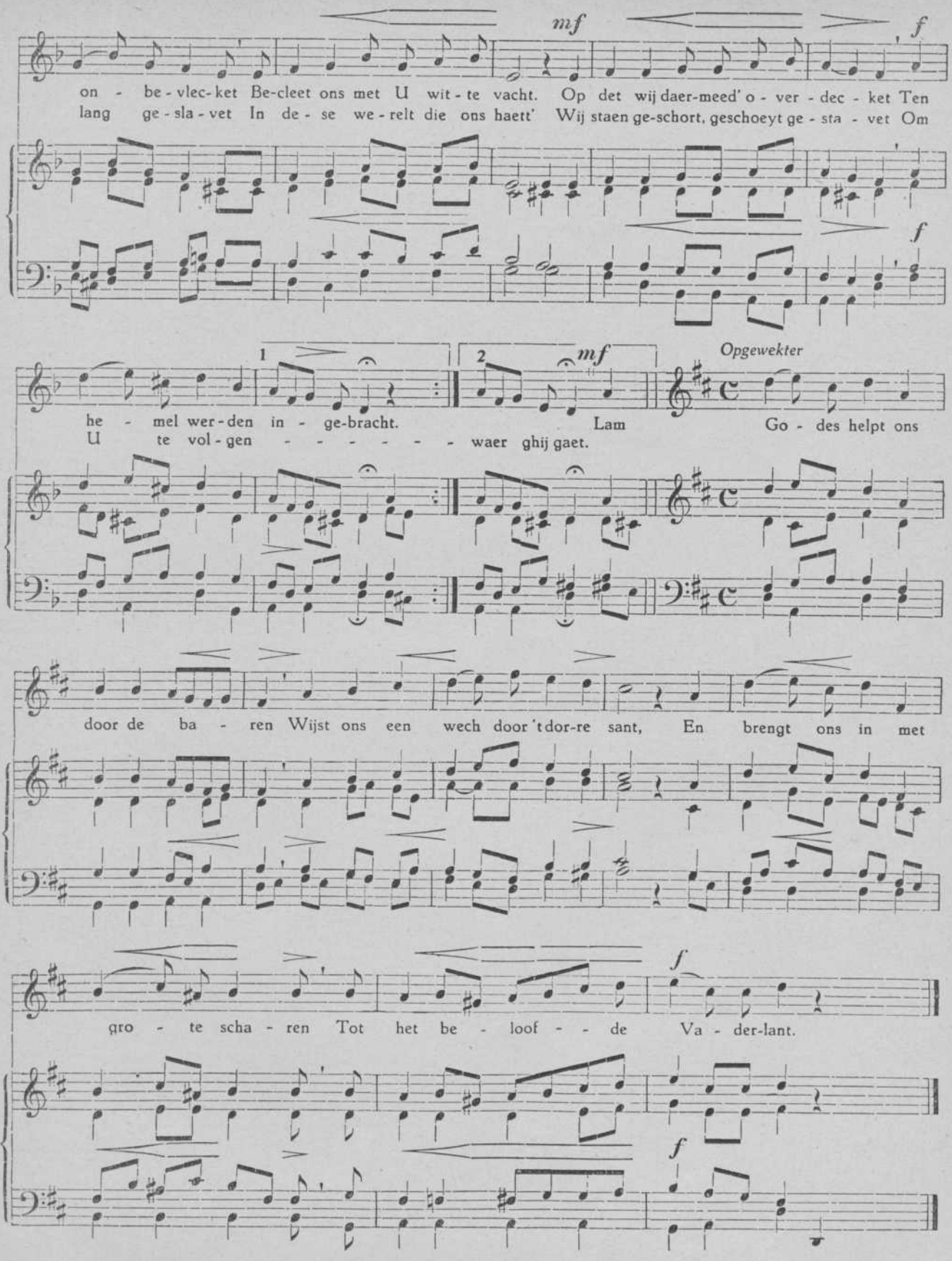
Felsbergverlag *Daniel Greiner*

PAESCHLAM

Tekst van REVIUS

Muziek van J. W. VAN SETTEN

mf
f
on - be - vlec - ket Be - cleet ons met U wit - te vacht. Op det wij daer - meed' o - ver - dec - ket Ten
lang ge - sla - vet In de - se we - relt die ons haett' Wij staen ge - schort, geschoeyt ge - sta - vet Om
f
1
2
mf
Opgewekter
he - mel wer - den in - ge - bracht. Lam Go - des helpt ons
U te vol - gen - - - - - - - waer ghij gaet.
door de ba - ren Wijst ons een wech door 't dor - re sant, En brengt ons in met
f
gro - te scha - ren Tot het be - loof - - de Va - der - lant.
f

Een Portret, door Pieter Paul Koster

HEBT gij er u wel eens rekenschap van gegeven, dat uw gezicht, — en ook wel uw houding en uw „manieren" kortom, uw heele wijze van zijn, — maar dat toch vooral uw gezicht een masker is, een masker waarachter gij uw waren aard verbergt, en uw gedachten, gevoelens, verlangens, begeerten, onroeringen of verdriet?

Welnu, voorzoover gij dat dan nog niet met stelligheid wist, onthoud dan maar meteen voorgoed: dat ons gezicht is en moet zijn: een masker waarachter de waarheid, en dat is onze ziel en haar bewegingen, zich verbergt; zich verbergen moet.

De eisch, dat de ziel zich achter ons gelaat verberge als achter een masker, is een even klemmende, even dwingende, als de eisch dat wij ons lichaam verbergen achter of binnen onze kleeding.

Niemand ontkomt daaraan, niemand behalve de mensch die nog niet „iemand" is: het prille kind. Ieder van u heeft wel eens een kind gezien, dat nog maar amper loopen kon, en dat door de moeder, met niets dan een hemdje aan, eens even werd vrij gelaten. En ieder van u heeft wel eens even ervaren: de felle aanklacht die de jubilante schaamteloosheid van zoo'n kindje voor ons is, als het, met twee handjes dat hemdje zoo hoog mogelijk optillend, parmant op u toetrampelt.

Want de zondeloosheid heeft tot eisch, zich te toonen, naar lichaam en ziel. Maar..... alléén de zondeloosheid.

De zondeloosheid, of, althans wat we, naar handel en wandel, bij zoo'n kindje zondeloosheid noemen mogen.

Versta hier echter niet uit, dat wij nu ook allemaal huichelaars hebben te zijn. Huichelen doen wij zoomin door onze ziel te verbergen, als door ons lichaam te kleeden. Wij maken ons gezicht tot een masker, dat onze ge-aardheden, vreugden, smarten en overleggingen slechts zeer gedeeltelijk doorlaat, uit een natuurlijk schaamtegevoel, èn uit betamelijkheid.

Wij ontmoeten allen wel eens onbeschaafde, althans onbeheerschte menschen, die op 't stuk van manieren en van gevoels-uiting eigenlijk nog kinderen gebleven zijn. En dan treffen ons hun fel wisselende gelaats-uitdrukkingen, hun uitbarstingen, hun luide kreten en hun onbeheerscht gelach als even zoovele schaamteloosheden, waarover wij ons dan schamen, voor hen. Een ieder begrijpt, dat hij zijn medemenschen zulke pijnlijkheden te besparen heeft.

Maar toch is, in den grond der zaak, al deze zoogenaamde oorbaarheid terug te voeren tot dit ééne moment:

„Zij maakten zich schorten van vijgebladen."

Het is het zonde-besef, dat de naaktheid der ziel, evenals de naaktheid van het lichaam, van hun goddelijke glorie beroofd en tot aanstootelijkheden gemaakt heeft.

En, bij den een sterker, bij den ander zwakker, komt soms dat kleine stukje van den Ouden Adam, of Eva, vóór den zondeval, — dat kleine stukje goddelijkheids-kiem, dat in ons leeft, en waarvàn wij leven, zich melden om neen te zeggen tegen alles wat wij als goed en behoorlijk en fatsoenlijk en zelfs als voortreffelijk hebben leeren beschouwen.

„Adam, waar zijt gij." „Adam, waar zijt gij."

Zie, wij zijn gewoon, dien roep op te vatten als een vreeselijken roep. Als een roep, waarin reeds die vreeselijke banvloek doorklinkt, die er op gevolgd is. Maar toch klinkt die roep niet altijd zoo vreeselijk voor alle menschen. Er zijn menschen, aan wie de genade te beurt valt, dat zij inderdaad, bij tijden, „zijn als de kinderkens", — niet in den zin van de ongebreideldheid, maar in den zin der onbevangenheid.

En gij kunt u denken, dat het oor van zulk een mensch alles opvangt van de liefde, ja van de oneindige, goddelijke liefde die óók in dat „Adam, waar zijt gij", klinkt, en niets van dat andere.

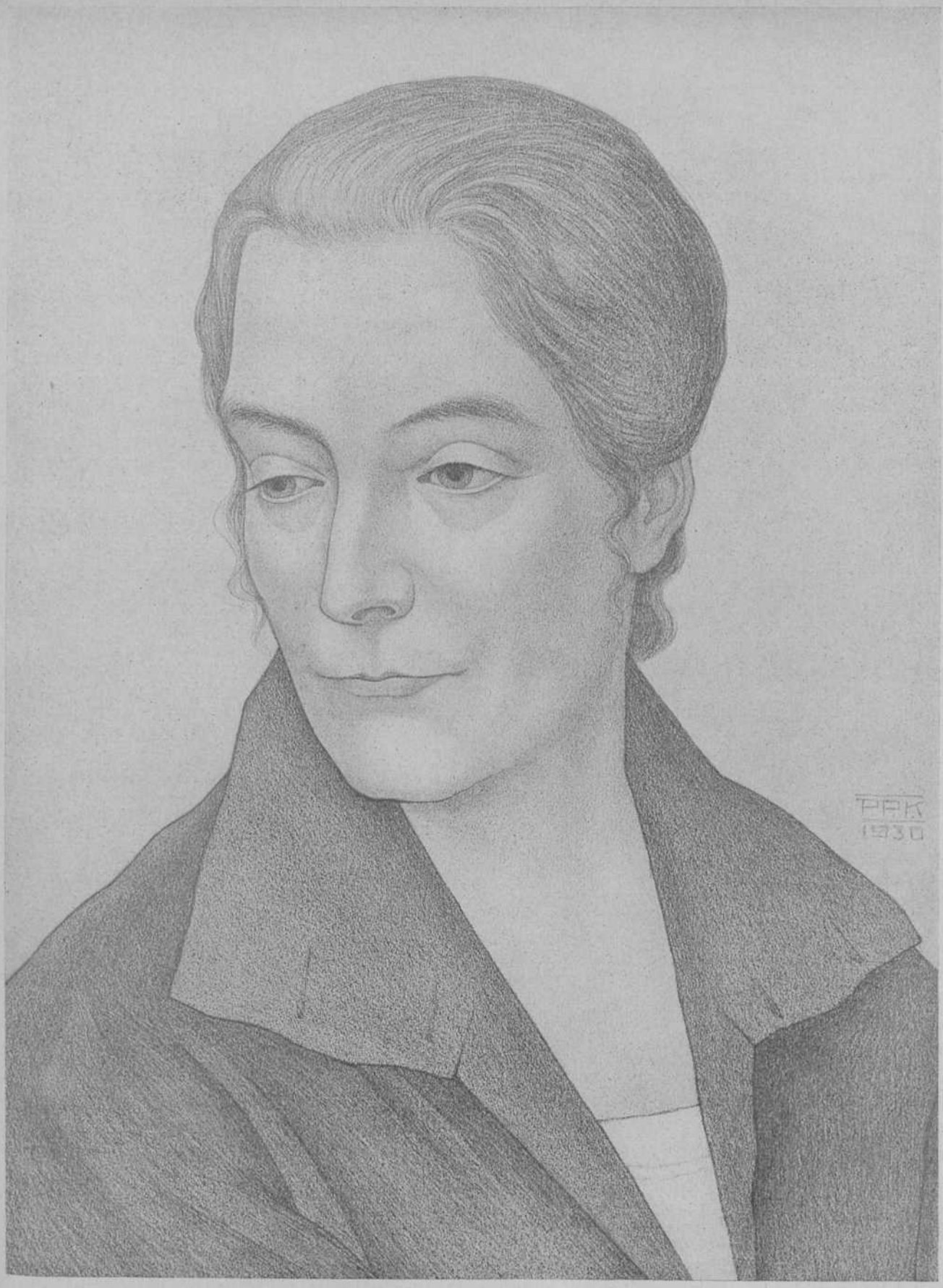
Wij weten, trouwens, dat wij, „tenzij wij worden als een van deze" — het koninkrijk Gods niet zullen zien. Wij worden dan zooals koning David was, toen hij, als een opgetogen kind, danste voor de arke des verbonds. Maar Michal „verachtte hem in haar hart". Wij worden dan zooals dat kleine clubje verzaligden was, na de nederdaling van het pinkstervuur. Maar de gewone menschen zeiden: „Zij zijn vol zoeten wijns".

En een daarmee vergelijkbare onbevangenheidsbezieling kan den begenadigde van een andere orde, kan den kunstenaar ten deel vallen, en men spreekt ook daarbij van een vuur: het kunstenaarsvuur, ook wel genoemd: de goddelijke vonk.

En wij zien het, in het leven, slag op slag gebeuren, dat de kunstenaar, door deze bezieling, door deze genade gegrepen „neen" zegt tegen al die dingen van het normale, burgerlijk-behoorlijke leven, en dat hij, niet alleen in kinderlijke onbevangenheid, maar krachtens een profetische bezieling, krachtens een goddelijken getuigensdrang, dat andere leven beeldt, dat achter onze behoorlijkheden en fatsoenlijkheden leeft, dat andere leven, ook, dat achter het masker leeft, dat ons gezicht is.

Groote kunstenaars, zooals Michelangelo en Rembrandt, die bovendien beiden geloovige, vrome mannen waren, hebben door het schilderen van naakte lichamen en van ontmaskerde zielsbewegingen van de grootschheid van Gods schepping, zooals zij achter het mom der zonde leeft, getuigd.

Zij hebben ons aangegrepen en zij hebben, door de macht hunner kunst, ook ons in hun toestand omhooggetrokken of „opgetogen", en het zijn al-

PPK
1930

leen de ontoegankelijken, de „dooden" naar de ziel, die daar tegenover een houding zich aanmatigen als de houding van Michal.

Welnu, alleen en uitsluitend op deze voorwaarde, dat het portret dat hij schildert het masker doorzichtig make; dat hij schildert: houding, oogen, neus, mond enzoovoort, op zulk een wijze, dat dit alles te zamen voor den toegankelijken beschouwer wordt tot een door den roep „waar zijt gij" tevoorschijn getreden ziel, — alleen op déze voorwaarde is het geschilderde of geteekende portret aanvaardbaar tegenover de voortbrengselen van den fotograaf. Want de fotograaf is knap genoeg om dat masker, dat ons gezicht is, af te beelden zooals het er uit ziet „op z'n best", — maar de schilder, de kunstenaar, moet deze knapheid niet alleen bezitten, maar hij moet die knapheid zelfs overwinnen.

Als het geschilderd portret een kunstwerk is, dan breekt de kunst, en dat is de ziel, door dat masker heen naar voren, en dan staan wij oog in oog met de naakte menschelijkheid, die achter dat masker leeft. Zoo iets is altijd grootsch. Het is zelden liefelijk. Het is, bijna altijd, — hard.

En als wij nu, na al deze voorbereiding, die ik echter onmogelijk te vermijden wist, — als wij nu het oog richten op onze plaat, dat vrouwe-portret door Pieter Paul Koster, dan moeten wij daarbij bedenken, dat wij een schilderij, en ook zoo'n teekening als deze is, in zijn geheel moeten zien.

We doen bijvoorbeeld zeer verkeerd door er het gezicht uit te pikken en de rest bijzaak te noemen. Bij het kunstwerk, en dat is dus: bij het portret behoort alles, wat binnen de omlijsting valt. En bij een echt kunstwerk, zooals dit er een is, zoudt gij in het leven snijden, door ergens iets te gaan veranderen.

Ik mag u wel aanraden dit portret, na een eersten overzichtsblik, te beschouwen van uit de diepte, waar die twee levenskrachtige, energieke, en letterlijk gewiekte of gevleugelde lijnen uit opstijgen die het opene aan den hals begrenzen. Die zoo rasecht omhoog-wiekende lijnen ontspringen aan het hart van die vrouw, en de daarachter te voorschijn neigende schouderlijnen naar omlaag, zijn het zinnenbeeld van het daarnà. Ik doe hier iets leelijks met woorden, naast het edele, onverwoordbare, dat daar, onbewust neergeschreven, in de teekening staat uitgedrukt.

Hoe dat zij, de kop is ons als een bloem, die overneigt. Ja, als ik wederom een ruw beeld gebruiken mag, dan zou ik willen zeggen: ik denk, in den vage, aan het gebaar van een vuurwerk-raket, waarvan wij, het snelle, fiere stijgen nog wetend, het nederneigen en... het doven zien. Mijn ruwe beeld heeft ook dit nog, wat, onbegrijpelijkerwijze, zoo sterk in dit portret is: — de indruk, de suggestie, dat het neerziet van een groote hoogte. Nederziet in eigen ziele-diepte, in eigen levensgang, in eigen, gebluschte, idealen, die eenmaal hooge idealen hebben geleken. Gij ziet een fijn vrouwe-voorhoofd, dat bijna een manne-voorhoofd kon zijn, en gij ziet in die wenkbrauwen een kracht, die een trotsch vrijgeleide biedt aan de vermoeide wijsheid van dien blik, die ons herinnert aan de woorden: „ook heb ik bevonden dat", — ...„en zie, het is alles ijdelheid."

Maar het is toch niet de blik, die met alles reeds afgerekend heeft. Er is een schouwen over worstelingen ,die nog gaande zijn en er is een weten van ontoereikendheden. De vaste kracht van den zeer edelen neus hoort bij de weliswaar berustende, maar niettemin fiere houding van het hoofd, en bij dien sterken, fijnen mond, boven die zeer sterke, welhaast mannelijke kin, — die mond die wel een vonnis, maar geen woord van zelfbeklag zal uitspreken over al het leed, dat zelfs in deze zielsopenbaring, die dit kunstwerk is, verzwegen blijft.

Ik weet niet zeker of ik er goed aan gedaan heb, deze teekening, waaruit lijn voor lijn, en toets voor toets, de teedere zeggingskracht blijkt van een kunstenaar, die in absolute, eerbiedige overgave heeft neergeschreven wat zijn kunstenaars-visie hem dicteerde, — ik weet niet zeker of ik er goed aan deed, dat alles wat hier, in uw hand, met lijnen en tinten, aan en in uw ziel gericht wordt, met mijn woorden te omschrijven.

Gij kunt zeggen: welnu, man, het is nog niet gedrukt terwijl ge dit schrijft; laat het dus alleen geschreven blijven. Maar ook dàn weet ik het niet. Want ik heb de overtuiging, dat de kunstenaar, de ziel van de geportretteerde als het ware bij de hand nemend, die ziel in mijn ziel heeft binnengevoerd, zoodat ik haar innerlijk heb ervaren, zoo niet: verstaan.

En ik heb het vermoeden, dat het anderen helpen kan dit kunstwerk te naderen en het in zich op te nemen, als ik, naar mijn beste vermogen, iets van mijn indrukken mededeel.

Maar een kunst, welke dan ook, is, bij al haar kracht, ook weer van zulk een teederte, dat het altijd mogelijk blijft het stille, stil groeiend contact van kunstwerk en beschouwer door het gerucht van een woord, hoe voorzichtig ook gekozen, te misvormen.

Ik begeef mij echter op vaster bodem als ik hier vermeld, dat aan Pieter Paul Koster wel eens verweten wordt, dat zijn portretten, althans zijn vrouwe-portretten, soms bedenkelijk dicht tot de „kunst" van den fotograaf naderen.

En ik moet wel erkennen: voor den oppervlakkigen beschouwer is hier, bij een eersten blik, ook wel weer aanleiding tot deze aanmerking. Alleen: men moet dan hetzelfde durven beweren van de koppen, ons door Jan van Eyck, en enkele zijner groote zielsverwanten nagelaten. Want de beeltenissen uit dien tijd waarin de portretkunst als het ware ontstond, hebben altijd dat schijnbaar absoluut natuur-getrouwe en preciese, dat weliswaar

aan de later uitgevonden fotografie kan doen denken, maar dat altijd alleen en uitsluitend het middel blijft, waarmee de schilder, evenals Pieter Paul Koster hier, iets veel innigers bereikt dan de fotografie ooit vermag; de fotografie, die haar hoogste doel bereikt ziet op het punt, waar de kunstenaar alleen nog maar zijn middel: de ten uiterste verzorgde vormgeving, — hanteert.

Ik wil nu, aan het slot, nog deze vraag beantwoorden: hoe dat zit, dat uit een kunstwerk, in het algemeen, toch vooreerst en vooral de ziel van den kunstenaar zelf naar voren komt, en hoe dan hier, en in alle portretten die kunstwerken zijn, die kunstenaarsziel als 't ware stuivertje wisselt met de ziel van den afgebeelde?

Mijn antwoord is: vereenzelviging. De kunstenaar leeft zich, krachtens zijn volkomen ontvankelijkheid, zoodanig in in het wezen van den afgebeelde, dat hij, terwijl hij werkt, vanzelf dien afgebeelde weergeeft, zonder daarbij te hoeven nadenken, en zeer zeker zonder daarbij te hoeven denken: laat ik nu mijzelf vergeten. Want hij kan alleen zoo schilderen, of teekenen, als noodig is, door zichzelf als de geportretteerde te voelen, zelfs zonder dat hem dit bewust wordt.

HERMAN HANA.

PSALM

O God, voor Wien wij siddrend trachten
te vluchten in het diepst ravijn,
voor Wien w' ons dekken met de nacht en
z' is lichter dan de zonneschijn,
ja, konden w' in de hel vernachten
wij zouden niet ontkomen zijn.,

Uw naam, om nimmer uit te spreken
eer wij de grens van leed en tijd
angstig en hunkrend oversteken,
eer wij uit aardsche schamelheid
voorgoed en stralend openbreken,
tot Zijn ontdekte heerlijkheid,

Uw naam houdt dit geheim verborgen
in ontoeganklijk, eeuwig licht:
Gij, Gij zijt gisteren en morgen
der eeuwen feilloos evenwicht,
toch is mijn hart bij U geborgen
en wordt mijn weg door U verlicht.

Ellij van Buuren

Een schilderachtig Palmpaaschgebruik

door J. H. Brinkgreve-Entrop

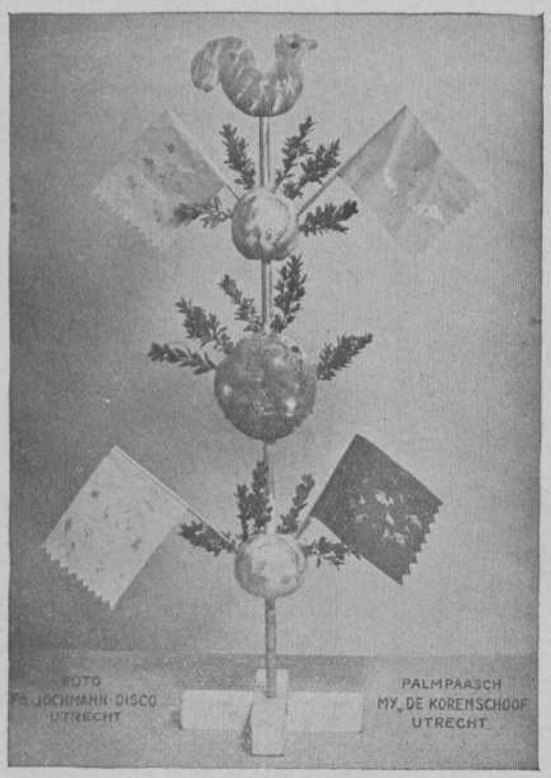
ALS het de Zaterdag vóór Palmpaschen was, liepen wij, toen we nog school gingen, niet regelrecht naar huis om twaalf uur. Onze tocht was eerst naar de Bezembrug, waar de Palmpaschen verkocht werden en deze op hand- en kruiwagens stonden uitgestald. Aan beide zijden van de brug troonden de koopvrouwen met haar zwarte kapjes of witte mutsen op, achter haar koopwaar. Een lange stok was achtereenvolgens door allerlei heerlijkheden gestoken: door een sinaasappel, een broodhaantje met parmantige krentoogjes, weer een sinaasappel, nog eens een broodvogeltje en tenslotte door een helrooden paradijsappel. De stok was omwonden met gekleurd papier, vanboven bekroond door een vlaggetje van gekleurd en uitgetand sitspapier. Ook in de sinaasappels staken sitsen vlaggetjes en takjes buxusgroen en stokjes, waaraan vijgen en rozijnen geregen waren. Wat bewonderden wij die producten van de koopvrouwen; ze waren er in verschillende grootte en afwerking. Want sommige hadden krentenbroodjes in plaats van de broodvogels en droegen een rijkdom van lekkernijen. De palmpaschen werden dan ook gretig gekocht door de

Palmpaschen in Markelo (Overijsel)

Foto A. G. van Agtmaal te Baarn

boerinnen, die de markt bezochten. Hoe graag hadden we zelf zoo'n ding in bezit gehad. 't Mocht ons echter niet lukken. Want 't gebruik om een palmpaasch rond te dragen was juist in dien tijd afgedaald tot de volksbuurten, het laatste stadium van een folkloristische gewoonte. De Palmpaschen

Palmpaasch te Utrecht

werden vervaardigd in buurten, waar de hygiëne nogal te wenschen overliet en dus vond onze moeder het beter ons de lekkernij te onthouden. Nu is zelfs in de achterbuurten van Utrecht niets meer van het gebruik over. Telkens ben ik de laatste jaren nog eens gaan kijken, of er soms op het Vreeburg (de Palmpaaschmarkt op de Bezembrug is sedert lang afgeschaft) nog een enkele wagen met Palmpaschen stond, doch vergeefs. Toch tracht een van onze groote broodfabrieken 't gebruik weer te doen opleven en stelt in zijn zaken eenvoudige palmpaschen tegen billijken prijs te koop, benevens broodhaantjes om zelf er een te maken. Of 't helpen zal? We hebben er nog niet veel van gemerkt. Beter wordt de zaak aangepakt in het Oosten van ons land. Daar was het gebruik wel aan 't tanen, maar bij lange na niet uitgestorven. De Palmpaschen werden nog altijd rondgedragen, maar waren lang niet zoo mooi versierd meer als vroeger. Op de tweede groote foto ziet u nog een paar echte ouderwetsche exemplaren, schitterend versierd. Daar zijn de jonge vrouw en de kinderen ook nog in de Overijselsche kleederdracht gekleed, die vooral onder de jongeren tegenwoordig meer en meer in onbruik raakt. Maar om het nu voor ondergang te behoeden, worden in verschillende plaatsen van Overijsel wedstrijden uitgeschreven en heeft na de beoordeeling een optocht plaats.

Het vorig jaar trof het toevallig, dat we den Zaterdag voor Palmpaschen in Enschedé aankwamen. En op weg naar ons logies namen we den weg over de markt. Daar werd nog wel degelijk werk gemaakt van de Palmpaschen. Maar ze leken niet 't minst op onze oude Utrechtsche Palmpaasch. Het was ook eigenlijk maar het geraamte ervan, dat verkocht werd: een lange stok met een bos palmgroen er op en uit dat groen staken vier puntige stokken. Geen kind, of 't droeg zoo'n ding bij zich. En wie er nog geen had, die hoopte er een te krijgen. Maar er was nog meer te zien: in iederen bakkerswinkel was een overvloed van broodvogeltjes uitgestald, grootere, maar meest kleine, en dan lagen overal broodkransen. Zoo'n broodkrans moest komen te rusten op de vier punten van de stokken. En op de middelste punt van den grooten stok kwam een broodhaan te zitten, terwijl op de krans, en op den rug van den grooten vogel, al naar je beurs het toeliet, kleine broodvogeltes geprikt werden. In iederen bakkerswinkel ,maar ook in de meeste kruidenierswinkels stond zoo'n opgetuigde palmpaasch als reclame in de étalage. Want: een echte palmpaasch moet een overvloed van lekkers bezitten, dat allemaal onderaan den broodkrans hangt: snoeren pinda's, rozijnen, vijgen, chocolade-, koek- en suikerkransjes, bruidsuiker-ringetjes met likeur er in, netjes met paascheieren, alles wat maar hangen kan.

Het was dien Palmzondag een alleraardigst ge-

Uit: „Palmpaschen" van Dr. C. C. v. d. Graft

Palmpaasch te Neede

Kinderen met „Palmpaschens", versierd met palm, „kukelhanens", rad (zonnerad) appel, gekleurd papier, lekkernijen enz. te Enschede

zicht om de kinderen met hun rijk behangen palmpaasch naar buiten te zien komen. Het waren voornamelijk de kleinere kinderen, die we er mee zagen. En natuurlijk werden de lekkernijen vergeleken en de ergste snoepers konden er niet afblijven. Bij het ronddragen werd overal hetzelfde liedje gezongen:

Palm-palm-paschen
Laat de koekoek razen
Laat de kievit zingen,
Dan krijgen wij mooie dingen.

Alles in het aardige, Twentsche dialect.

Hier zag je er vier kinderen mee, ginds weer een paar meer. Maar één peuter liep hard huilend met z'n mooie palmpaasch door de straat naar huis terug. Wat er gebeurd was? Groote jongens hadden 't lekkers er af gesnoept.

Wat nu eigenlijk de palmpaasch is en waarom ze al zingend rondgedragen wordt? Het gebruik gaat terug tot onze Germaansche voorouders, toen plechtige omgangen werden gehouden om de lente te begroeten en met de lente de terugkeer van de groeikracht der aarde. Aan Nerthus, de godin der vruchtdragende aarde, werden offers gebracht, de zwaan was haar gewijd en deze vinden we overal in de verschillende palmpaaschvormen terug. Waar het dier niet in werkelijkheid geofferd werd, kwam de nabootsing in deeg ervoor in de plaats. Daar de oud-heidensche lentefeesten ook zonnefeesten waren, vinden we het zonnerad in brood gebakken op de palmpaasch. De haan was eveneens een heilige vogel, hij verdrijft de nacht door zijn gekraai, is altijd waakzaam. We vinden dat symbool terug op de kerktorens, op den Meiboom, op de palmpaasch. Het palmgroen (in ons land meestal buxus, maar plaatselijk wel afwijkend), is van oudsher het beeld geweest van onsterfelijkheid. En al de goede gaven, die aan de palmpaasch zijn opgehangen, symboliseeren de vruchtbaarheid.

Met het invoeren van het Christendom hebben Christelijke en heidensche gebruiken zich vermengd. Bij den optocht met den palmezel werden de palmtakken in de kerk gezegend. Langen tijd is dat met de palmpaasch der kinderen ook gebeurd. In 's-Hertogenbosch gebeurt dat nog. Maar verder heeft het gebruik zich weer van de kerk losgemaakt en loopen zoowel Katholieke als protestantsche kinderen in-gelukkig met hun schat rond en zingen:

Palm-palm-Paschen
Hei-koerei.
Over eenen Zondag
Dan hebben wij een ei.
Eén ei is geen ei.
Twee ei is een half ei,
Drie ei is een paaschei.

Een ander palmpaaschliedje is:

Palm palmpaschen!
De koetjes die gaan grasen,
De schaapjes in de wei,
Als het Paasch is krijgen w' een ei.

De kinderen trekken met hun rijk-versierde palmpaaschstokken langs de huizen onder het zingen van hun ouderwetsche liedjes. Voor het opgehaalde geld wordt soms een vat teer gekocht, dat bovenop het groote Paaschvuur wordt geplaatst. In Overijsel, Gelderland en Drenthe vindt men dit nog veelvuldig. De eerste groote foto laat zulk een troepje zien uit Markeloo (in Overijsel).

Palmpaaschoptocht in Denekamp

Foto W. H. Dingeldein

Rijsen (Overijsel) *Foto A. G. van Agtmaal te Baarn*

AVOND

Boomen en schepen en een langzaam water.
— — — —
Uw oogen zijn in dezen avond mild en zacht.
Aarzelend hebben Uw handen het geheim verwacht.
Angstig haast — Kind, nu nog niet, later —

Morgen misschien, zullen wij het zachte zingen
hooren, smeekend — Uw gelaat
luistert, nu dit geluk verloren gaat,
brekende, brekende als alle dingen.

voor E. Bert Bakker.

EERSTE WANDELING

ZUSTER heeft Wim in het wagentje gelegd. Het pluimpje van het witwollen mutsje is alles wat je van hem zien kan, nu je heel langzaam en wat onwennig achter de wagen loopt.

't Is of iedereen naar jij kijkt.

Drie weken geleden liep je hier nog met Henk, die zorgzaam zijn pas regelde naar de jouwe.

Je voelt je moe en een beetje duizelig, maar toch gelukkig. Van een blijdschap, anders dan je ooit ervaren hebt.

Ineens is het of dit teveel geluk is voor één mensch en je voelt je oogen warm worden van tranen. Je moet dadelijk huilen tegenwoordig.

„Zwakte," zegt zuster.

Je zou nu graag even bij je moeder zitten in je eigen stoeltje. Je zoudt niet hoeven te praten, omdat moeder toch wel begrijpen zou, dat de tranen die telkens komen, geen verdriet beteekenen.

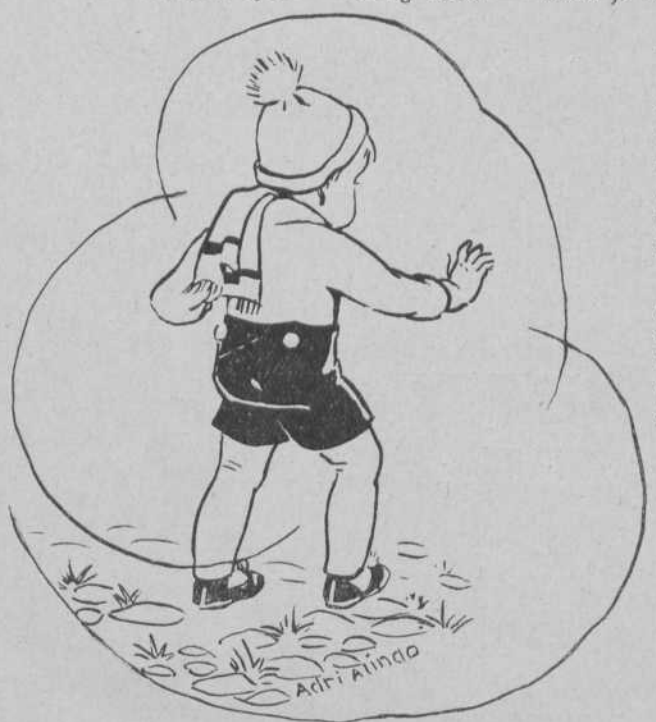
Henk, die goeierd, vraagt of je verdriet hebt en of je niet gelukkig bent, als je huilt, maar moeder die alles zelf meemaakte, zou begrijpen. Ze zou je een kopje thee geven en een kussen in je rug stoppen, juist dáár waar je zoo moe kan zijn.

Maar als je gerust had, zou je weer naar je eigen huis verlangen en even denken aan het kamertje boven, dat zooveel jaren je eigendom was. Waar je ook gelukkig was.

Je vindt jezelf jaren ouder geworden.

Je komt langs een huis waar de voordeur open staat. Een nare geur van kool die afgekookt wordt komt je tegemoet. Je draait je hoofd om en je denkt, dat je nooit meer je huishoudentje besturen kan. Het lijkt of er bergen zich ophoopen waar je nooit doorheen zal komen.

Je moet het gewone, alledaagsche leven weer in, met zijn zorgen en plichten, en bovendien het werk, dat er bij komt en waar je feitelijk niet op ingesteld bent.....

Ineens moet je even kijken hoe schattig de kleine jongen ligt te slapen met z'n neusje wèg in het lakentje. Je kan je niet voorstellen, dat hij ééns tegen je lachen zal en „moeder" zeggen. Je herhaalt het heel zachtjes voor jezelf: „moeder....." en de wondere zaligheid en de groote verantwoording tevens doet je even stilstaan. Het is of je op Zondagmorgen het kerkorgel hoort spelen. Je stamelt „God" en 't is of je een lang dankgebed uitspreekt.

Er loopen kinderen voor je uit en in ieder parmantig jongensfiguurtje zie je je eigen kleine jongen. Je ziet hem als broekemannetje stappen met aarzelende pasjes. Je ziet hem grooter al, naar school gaan.

„Zou hij op Henk lijken?" denk je.

Je gedachten hollen vooruit, maar in je hart weet je, dat alle toekomstdroomen ver overtroffen worden door het heerlijke heden. Je eigen kleine jongen, die je verzorgen mag en koesteren, die nu nog heelemaal van jezelf is.

Voorzichtig rijdt je het wagente naar huis en je bent verwonderd als zuster zegt dat je zoo gauw terug bent. — Was je zóó kort weggeweest?

Je beleefde toch zooveel!

Je was bezig geweest met de toekomst die vlak voor je lag en je gedachten waren ook weggedwaald naar een verre toekomst, die immers toch ook komen zou.

Dat kan je niet allemaal vertellen en voor 't eerst verlang je dat zuster weg zal gaan en dat jezelf weer voor alles zorgen mag.

ALI KUMMEL.

BORDER-BEPLANTING IN ONZE TUINEN

OVER het samenstellen van een border valt heel veel te vertellen, en waar wij in ons vorig artikel meer speciaal de algemeene aanwijzingen voor een dergelijke aanleg bespraken, willen wij U dit keer eens een weinig op de hoogte stellen van 't daarvoor zoo geschikte planten-materiaal, n.l. de dankbare vaste planten, en daarbij tevens aangeven, hoe met eenige welgekozen kleur- en soortencombinaties een bevredigend effect verkregen kan worden.

Genoemde vaste planten verheugen zich daarom in zulk een toenemende populariteit, omdat juist zij zoo'n geweldig uitgebreide keuze bieden, waaruit 't ons niet moeilijk zal vallen, een geschikt sortiment te zoeken.

Border-aanleg in stadstuin, die zich bij een stapel-muurtje aansluit.
Met toestemming van de tuin-architecte Mejuffrouw M. C. Bruynzeel te Veur.

Gesteld nu, dat 't in ons voornemen ligt een zomerborder aan te leggen, die, laat ons aannemen zich van Juni tot eind Augustus met bloemen tooit, en we hebben daarvoor ter beschikking een gunstig gelegen vrije strook goed bewerkte tuingrond van ± 2 M. breedte en b.v. 12 M. lengte, doch liefst in de lengterichting van onzen tuin (we kijken er bij voorkeur *langs!)*, met een goeden achtergrond, dan zouden wij U willen voorslaan van te voren een schetsontwerpje te maken, zoodat we goed weten, hoe we precies al die borderplanten zullen groepeeren.

En nu zullen we in dit artikel eens noteeren, welke rijkbloeiende vaste planten daarvoor nu zooal in aanmerking zouden kunnen komen, bij deze borderafmeting, welke in een „3 rijen-verloop" kan worden opgezet. Hiertoe worden de laaggroeiende soorten (tot ± 40 c.M.) vooraan in den border geplant, en gevolgd door anderen die een hoogte bereiken van 50 tot 80 c.M. en waarachter zich dan de hoogstgroeiende van 1 M. en hooger zullen aansluiten.

Wel moeten we er echter voor zorgen, dat bij een *te* stipt nakomen van deze hoogte-indeeling het natuurlijke effect van een border niet verloren gaat: immers het geheel zou een te stijf aanzien krijgen, wanneer de lijn niet hier en daar door een wat hooger groeiende plant werd onderbroken.

Talrijke mooie zomerbloeiers zijn er, geschikt om tegen den achtergrond van den border te worden uitgeplant Denk maar eens aan de talrijke prachtige blauw-kleurige Delphinium hybriden („Riddersporen"), ± 1 à 1.50 M. hoog), waarvan de eene soort nog mooier is dan de andere, zooals b.v. de helderblauwe variëteit: „Arnold Böcklin"; de lila-blauwe „Cambria", zoowel als de donkerblauw gekleurde „King of Delphiniums", La Martine, The Alake enz., die naast zooveel nieuwe variëteiten als borderplant èn als snijbloem uitmunten!

Een altijd zeer geslaagde combinatie voor een zomerborder vormt een groep goudgele Achillea filipendulina Parker's Variety, ook wel Echillea eupatorium P's Var genaamd, samen met paars-violette Salvia virgata nemerosa. De forsch groeiende Achillea (100 c.M.), die dus ook weer achter in de border mooi tot zijn recht zal komen, tooit zich met goudgele schermen, die b.v. ook in z.g. „winterbouquetten" langen tijd hun kleur behouden. Genoemde Salvia heeft bovendien nog dit voor, dat de plant ook nog na den bloei, met paars gekleurde schutblaadjes, de border langen tijd nog tot sieraad strekt. Ze bereiken een hoogte van ± 75 à 80 c.M. en zijn in de middenrij uit te planten.

Een forsche groeier om achterin de border te zetten is de Lythrum roseum superbum Perry's var. (100 c.M.) en die onder den naam „kattenstaarten" algemeene bekendheid heeft. In Juli en Augustus bloeien ze met sierlijke kersroode „staarten", die de border juist dat vroolijke accent verleenen. Hierbij sluit zich mooi aan de gele slanke Toorts of „Verbascum densiflorum" met zijn talrijke kopergeel-met-bruine bloempjes. Als rijke bloeier zouden we de hooggroeiende Galega hybriden willen noteeren, die met „vlinder-bloemen" in donker- en

zacht-rose lila, en in zuiver wit in de maanden Juli-Aug. zoo'n bloemrijk geheel vormen.

Ofschoon wat later bloeiend, mogen we niet verzuimen, ook de Phlox paniciata aan te teekenen. Ge weet natuurlijk allen, welke pracht tinten in rood-rose, purper en zuiver wit onder deze ± 90 c.M. hooggroeiende „Vlambloemen" te vinden zijn. Vooral de var. Baron van Dedem, met oranje scharlaken bloemen, en de forschgroeiende rose Rijnstroom hebben onze sympathie, die als overgang van middelhooge tot hooger borderplanten moeten worden gerekend.

In aansluiting daarmee zouden wij U nog eenige mooie vaste planten willen noemen, welke tot de gulden middenmaat (wat hun hoogte betreft), zijn te rekenen.

We vallen maar direct met de deur in huis en overrompelen U met eenige wellicht niet geheel onbekende namen: n.l. de vaste plant Iris (o.a. Iris Germanica-soorten), waaronder zooveel in kleur varieerende soorten te vinden zijn van licht paars tot donker purper en violet toe, en waarvan we de „Iris Pallida", lavendelkleurig zouden willen aanbevelen. De zwaardvormige bladen vormen een mooi contrast met andere planten en deze Irissen kunnen b.v. zoo héél goed dienen om den vlakken borderlijn wat te breken.

Voorts noemen wij de groote Papaver orientale. Na den bloei sterft de plant bovengronds nagenoeg geheel af, en om nu de ontstane kale plek te maskeeren, kunnen bij zoo'n Papavergroepje eenige andere laterbloeiende soorten geplant. Zoo lijkt ons 't Gipskruid, „Gypsophylla paniculata, dat zich als een groote luchtige „wolk" ontplooit, zeer geschikt hiervoor. — Dankbaar sluiten zich bij de reeds opgenoemde soorten aan de rijkbloeiende Helenium pumilum magnificum ,een goudgele composiet, die vanaf Juli bloeit. Ook wat hoogte betreft (90 c.M.) is deze prettig te verwerken plant te roemen.

De vroolijke Gaillardia's grandiflora's moeten wij U ook nog even noemen, omdat deze compositie in goudgelen kleur gecombineerd met rood en roodbruinen tint, alle bloemliefhebsters in verrukking brengen. Deze ± 60 c.M. hoog groeiende bloemen bloeien vanaf Juli tot den herfsttijd.

Wie kent ook niet de witte margrieten; dankbare borderplanten zijn deze Chrysanthemum maximum, die door hun forschen groei en rijken bloei zoo „vullen"! De ouderwetsche „Prikneus", Lychnis tomentosa of Agrostemma coronaria geheeten, sluit zich hierbij aan, de fleurige ceresroode bloemen steken aardig af tegen 't grijze blad.

Vóóraan in onzen border komen dan tenslotte de lagergroeiende soorten een plaatsje vragen.

Aanstonds vallen eenige bekenden ons op: 't is allereerst de Nepeta muscini met lavendel-blauwe labiaat-bloempjes, die met 't geurig grijsgroene loof zoo'n harmonieerend geheel vormen. Als randplant is ze werkelijk onovertroffen! Maar ook de Viola cornula hybriden, de grootbloemige „vaste" viooltjes doen van zich spreken.

Onafgebroken duurt des zomers hun bloei, waarbij 't afplukken van eenige vroolijke bouquetjes aan 't geheel geen afbreuk doet.

De witte en rose grasanjers (Dianthus plumarius) geven een „geurige" bloei in Juni, waarbij, nadat ze uitgebloeid zijn, 't loof, grijsgroen van tint, nog zulk een decoratieve borderversiering oplevert. Ook de rijkbloeiende Campanula carpatica, een vriendelijke klokjes-bloem, ter hoogte van ± 25 c.M. maken een goed effect. We noemen de var. Alba, met witte bloemen en Isabel, met donkerblauwe bloemen, die in Juni en Juli op hun mooist zijn.

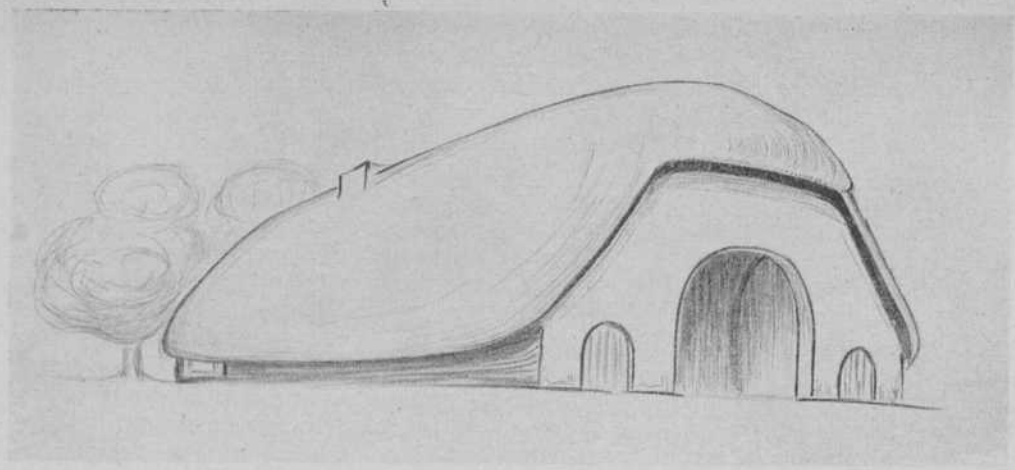
De geel-rood geteekende Mimulus of Tijgerbloemen zullen eveneens voorin den border stellig voldoening geven. Vooral de variëteit Leopard, met groote fraai-gekleurde bloemen bloeien overvloedig (35 c.M. hoog) den geheelen zomer door.

En zoo hebben wij U, zij 't slechts vluchtig, een overzicht gegeven van een aantal fleurige zomerbloeiers, die als borderplanten stellig bevrediging zullen geven en U zullen doen genieten van de onuitputtelijke rijkdom en schoonheid van Moeder Natuur!

JOHa. VIS.

Vaste planten-border met op den voorgrond een gegraven vijver.
Foto van W. J. P. Fokker. Met toestemming v. d. eigenaresse: Mej. M. C. Bruynzeel te Veur.

Afb. 1

Onze Boeren huizen

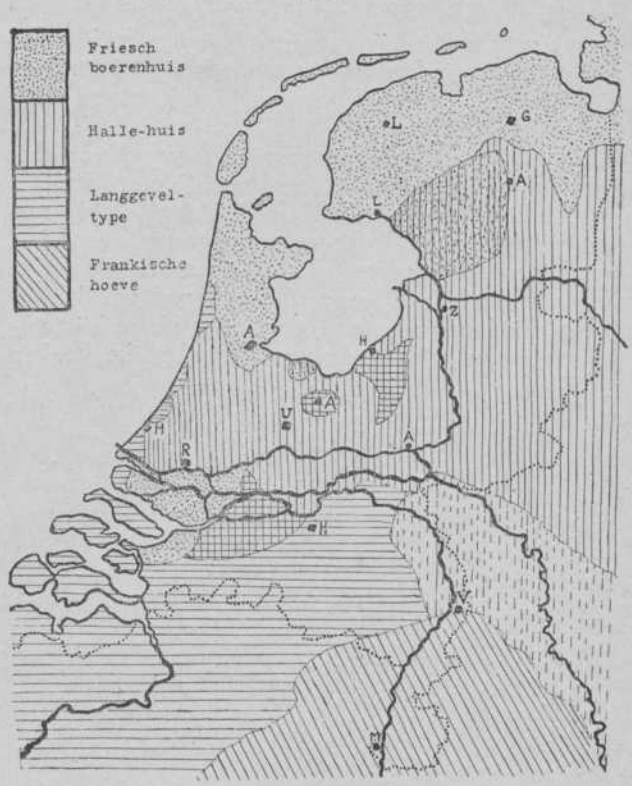
LANGE treinreizen hoeven, zoolang het buiten licht is, nooit vervelend te zijn voor iemand, die met een liefdevolle belangstelling verbonden is aan de landschappen, waar hij doorheensnelt, het levensaanzicht van zijn vaderland. De mensch zonder deze belangstelling laat verveeld zijn blik het raampje uitglijden: weilanden, weilanden en nog eens weilanden, bosschen, bosschen en bosschen, huizen en huizen. „Het is overal hetzelfde."

De belangstellende daarentegen geniet volop en doet waardevolle ervaringen op. Eén korte oogopslag is soms de gelegenheid tot een interessante ontdekking. Een treinreis maakt een vergelijken in groote lijnen mogelijk, het beleven van een landschap, van een land, als organische eenheid, rijk aan levensvormen.

Slaat men bijvoorbeeld vanuit den trein acht op de boerenhuizingen in het landschap, dan zal men op een reis van Leeuwarden naar Utrecht heel andere afwisselingen beleven dan wanneer men van Leiden naar Nijmegen spoort of van Amsterdam naar Maastricht. Dengene, die de gave heeft van aanvoeling, van invoeling, van het onmiddellijke verstaan der levensvormen, openbaren deze verscheidene vormen reeds heel veel; heeft hij bovendien nog eenige kennis van geschiedenis, stammen, bedrijfsvormen en dergelijke, dan kan zoo'n treinreis buitengewoon leerrijk zijn. Zònder „Lach" of „Amusantje"!

In onze beide voorafgaande artikelen hebben we een blik geslagen in het waardevolle wezen van het boerenhuis, waardevol vooral als volkserfgoed, en in zijn zinrijke, natuurverbonden geschiedenis. Ditmaal willen we de hoofdvormen nagaan, waarin het boerenhuis op dit oogenblik over ons land is verspreid. Daarbij moet vooropstaan, dat deze typen van boerenhuizen geen van allen uitsluitend Nederlandsch zijn, maar behooren tot de boerenhuis-vormen van het Neder- en Hoogduitsche volkerengeheel, waarvan ons land de uiterste Noord-Westhoek vormt.

Van deze hoofdvormen komen er in ons land vier voor: het halle-huis, het Friesche boerenhuis, het langgevel-type en de Frankische hoeve, welke we hieronder in het kort zullen schetsen. Wat wij daarbij zullen aangeven, is slechts het meest typeerende. Daarnaast vertoont de werkelijkheid een menigte variaties van deze hoofdvormen èn, niet te vergeten, mengingen van twee hoofdvormen in de grensgebieden. Dit dient men ook in het oog te houden bij de beschouwing van ons schetskaartje. De verschillende type-gebieden zijn nooit *uitsluitend* van huizen van dat bepaalde type voorzien, wel *hoofdzakelijk*. De gebieden, waarin mengvormen van een paar typen als het ware tot een nieuw, zelfstandig type zich hebben ontwikkeld, zijn op het kaartje speciaal aangegeven.

Afb. 2

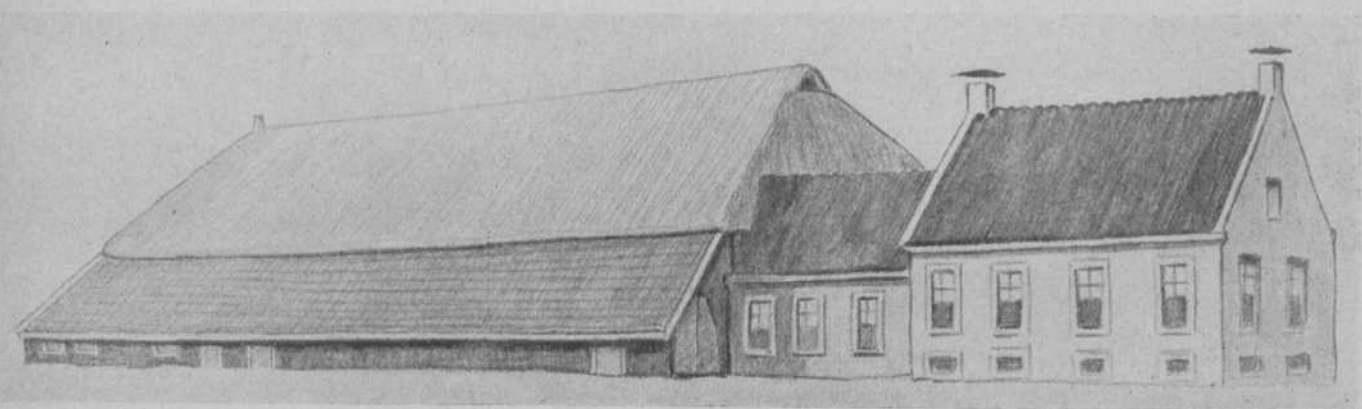
Het Halle-huis.

Het halle-huis in zijn zuivere vormen is de treffende uitdrukking van het stam-karakter van zijn scheppers: de Saksen. Het is naar zijn oorsprong en wezen de huizing, welke de boersche Saksische stam zich heeft geschapen. Het draagt zijn trekken: stoer, in zichzelf gekeerd, zelfstandig, van een natuurlijke voornaamheid, daarbij innig natuurverbonden (afb. 1). Onder de groote, beveiligende, laag naar de aarde afhangende dakhuif concentreert zich alles om het werk van den landman. In de groote halle zijn aan weerszijden, langs de lage zijwanden, achter de zware houten stijlen, die als machtige pilaren het dak schoren, de stallen ondergebracht voor de paarden, de koeien, de varkens. In het midden ligt de ruime deel, waar al het binnenwerk gebeurt en vanwaaruit het vee wordt gevoederd. Daarboven rust in het najaar op de sterke balken de kostbare oogst. Als een machtige tempelpoort staat de schuurdeurboog in den gevel, dikwijls door een paar lagere staldeuren geflankeerd. De andere gevel verbergt het woongedeelte, in het midden waarvan zich de haard bevindt.

In de oorspronkelijke Saksen-huizen ontbreekt iedere afscheiding tusschen deel en woongedeelte. Dit zijn de zgn. „los-hoezen", zooals die nog (in ons land) in Twente en in het Oosten van de Graafschap gevonden worden. Het *loshuis* is de oudste vorm van het Saksische halle-huis, zooals zich dit uit het Oudgermaansche boerenhuis heeft ontwikkeld, van welke ontwikkeling wij in ons vorig artikel een uitvoerige beschrijving hebben gegeven. Men vindt daar, resp. op blz. 193 en 190, ook afbeeldingen van het uiterlijk en het inwendige van zulk een loshuis.

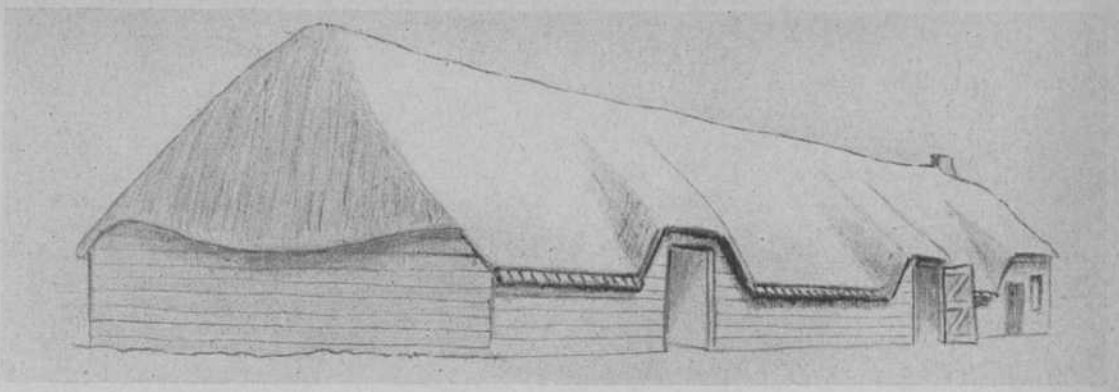
Naast dezen oorspronkelijken vorm van het halle-huis, welke nog alleen ten Oosten van de Regge voorkomt, hebben zich allerlei afgeleide vormen ontwikkeld. Tusschen woongedeelte en deel kwam een scheidsmuur. De vakwerkbouw maakte plaats voor baksteenbouw. De haard werd naar deze scheidsmuur gedrongen en ten slotte bij sommige vormen zelfs naar een afzonderlijke keuken in één der kleinere, lagere zijvertrekken. In sommige streken begon men het hooi òf het vee in afzonderlijke bouwwerken onder te brengen. In de Oostelijke provincies, Drente, Overijsel en Gelderland, met hun overwegend Saksische bevolking, heeft het halle-huis toch zijn oude karakter bewaard. In het Westen echter (ongeveer Utrecht en Zuid-Holland), waar het door een overwegend Frankische bevolking werd overgenomen, heeft het zich tot een afzonderlijk type, het *Frankische halle-huis*, ontwikkeld. Dit onderscheidt zich vooral daardoor van het Saksische, dat de scheiding van schuur en woongedeelte sterker is doorgevoerd (veelal bevindt zich tusschen beide een gang of een paar werkruimten), dat de huisdeur uit den voorgevel naar opzij is verplaatst en verder ook daardoor, dat zich op het erf meerdere bijgebouwen bevinden, waarin onderdeelen van het bedrijf zijn ondergebracht (koestal, hooibergen). Behalve het stam-karakter speelt hier o.m. ook de aard van het bedrijf een groote rol: in het Oosten, op het diluvium, vindt men meer akkerbouw; in het Westen, op de klei, heeft de veeteelt zijn stempel op het geheele boerenbedrijf gedrukt. Het is voorts eigenaardig, dat ook de beide andere boerenhuis-typen, die onder Frankischen invloed zijn ontstaan, het langgevel-type en de Frankische hoeve, zich door deze decentralisatie, dit scheiden van woonhuis en de verschillende bedrijfsonderdeelen onderling, kenmerken. Op blz. 69 en 70 (Soest) van dezen jaargang vindt men afbeeldingen van boerderijen van dit type.

Een derde ondertype van het halle-huis verdient nog vermelding, n.l. het *dwarshuis*, ook wel T-huis en in Noord-Brabant „krukhuis" genoemd. Dit type heeft zijn ontstaan te danken aan den toenemenden welstand van den boer in de streken, waar het overwegend voorkomt. Bij het wassen der welvaart werd behoefte gevoeld aan aanpassing bij de steedsche huisinrichtingen en gemakken; in de eerste plaats was daartoe wel noodig een verhooging der kamerzolderingen en der vensters. We zien dan ook, zoowel bij het Saksische als bij het Frankische halle-huis, talrijke voorbeelden, waarbij

Afb. 3

met dat doel de onderste daklijn bij het woonhuisgedeelte hooger gelegd is dan bij de schuur. In den loop van de ontwikkeling kwam deze daklijn hoe langer hoe hooger te liggen, tot het woonhuis tenslotte onder een eigen dak gelegd werd. Het woonhuis, in sommige streken tot een statige huizinge uitgedijd, staat nu dwars tegen den voorkant van de schuur aan; beider noklijnen vormen samen zoodoende een T, vandaar te naam. De huisdeur ligt nagenoeg altijd opzij. We hebben dit type te zoeken op de vruchtbaarste rivierklei-gronden, langs Rijn, Waal, Utrechtsche Vecht en IJsel. In de Betuwe is het de meest voorkomende vorm; vrij veelvuldig is het ook in het Land van Maas en Waal en in de Langstraat.

Afb. 4

Friesch Boerenhuis.

Ook het Friesche boerenhuis draagt de stamtrekken van zijn scheppers: fier zelfbewustzijn, onverzettelijkheid, durf, ja, zelfs iets koninklijks. Als evenzoovele blijken van den Frieschen ondernemingsgeest liggen de grootsche schuurdaken van het Friesche boerenhuis met hun koene lijnen en verhoudingen in het wijde, vlakke landschap. De veeteelt en zuivelbereiding als hoofdmiddel van bestaan hebben er hun stempel op gedrukt. Voor den veeboer is de bewaarplaats van het hooi het voornaamste gedeelte van zijn hoeve. De hooiberg vormt het middelpunt, waaromheen zich stallen, dorschvloer, melkerij en woonhuis groepeeren. Dit komt in grondplan en opbouw tot uiting.

Evenals het Saksische halle-huis uit het Oudgermaansche boerenhuis ontstaan, heeft het zich tot een geheel eigen, sterk gewijzigd type ontwikkeld, dat weer in twee ondertypen uiteenvalt: de stelphoeve en de hoeve met de lange schuur. Welke van beide vormen de oudste is, valt moeilijk uit te maken.

De *stelphoeve* is zoo genoemd naar het stelpdak, met riet of met pannen gedekt, dat zich in den vorm van een pyramide hoog in de lucht heft. Onder dit stelpdak is in het midden van een nagenoeg kwadraatvormig grondplan, tusschen vier zware kapstijlen, hoog tot in den nok het kostbare hooi opgetast. Dit vierkante vak, waarin het hooi (bij overwegend landbouw: het graan) geborgen wordt, heet in Friesland en ten Oosten daarvan de „golf" en in Noord-Holland de „tas". Daar bij de Friesche hoeve de deel niet in het midden ligt, maar terzijde, vinden we niet één groote schuurdeur in het midden van den gevel, die door deze wordt beheerscht, maar een naar verhouding veel kleinere deur in een hoek van den gevel.

Dit geldt ook voor de *hoeve met de lange schuur*. Komt de stelphoeve het zuiverst voor in Noord-Holland, voornamelijk in de Streek (verder ook in Friesland en Groningen), in Friesland en Groningen (en eigenaardigerwijs ook in een gedeelte van Zuid-Holland en Noord-Brabant; zie het kaartje!), overheerscht de hoeve met de lange schuur. De golf is hier niet meer een vierkant, maar een rechthoek, misschien ontstaan uit een uitbreiding van het aantal vierkanten.

Meer nog dan bij het halle-huis heeft, waarschijnlijk tengevolge van de grootere welvaart, welke het Friesche en Westfriesche landbouwbedrijf steeds heeft gekenmerkt en die de boeren reeds vroeg tot koketteeren met de steedsche kultuur bracht, bij de Friesche hoeve het woonhuis zich van de schuur onafhankelijk gemaakt. Bij beide ondertypen was oorspronkelijk het woonhuis met vee en gewas onder hetzelfde dak geborgen. Thans is het woonhuis een afzonderlijk gebouw, meestal een statig heerenhuis of een moderne villa, soms zelfs een protserig-pompeus namaak-kasteel, door een verbindingsstuk met de schuur verbonden. Afbeelding 3 toont ons zulk een combinatie bij een hoeve met de lange schuur (uit Fivelingo).

Op blz. 70 van dezen jaargang vinden we een voorbeeld van de stelphoeve (uit de buurt van Amsterdam).

Het Langgevel-type.

Het karakteristieke van dit type is, dat de verschillende deelen van het boerenhuis niet weldoordacht om een centraal gedeelte zijn gegroepeerd, maar onder één dak als afzonderlijke eenheden naast elkaar liggen, bijna alle met een eigen deur naar buiten. Al deze deuren liggen in dezelfde lengte-muur; vandaar de naam van het type (zie afb. 4, een boerderij op Zuid-Beveland). Aan den voorgevel ligt het woonhuis; daarnaast volgen in een volgorde, die nog al variëert, naar de streek en den aard van het bedrijf, de voorstal, de koestal, de deel (in vele streken de „den" genoemd), de schuur voor hooi, stroo e.dgl. en de „schop",

de bergplaats voor gereedschap, brandhout, wagens enz., onderling gescheiden door muren, die loodrecht op den lengtegevel staan.

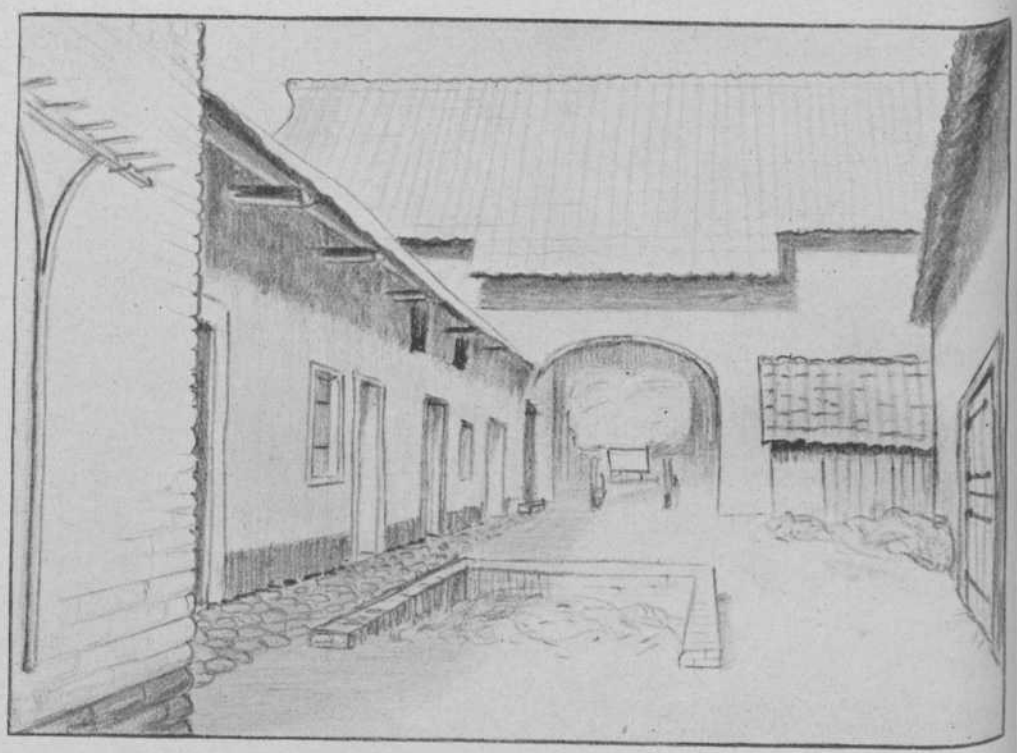
Zijn zoowel het halle-huis als de Friesche hoeve Nederduitsch van aard, van het langgevel-type valt moeilijk te zeggen tot welke volksgroep het behoort. Het vormt een overgang van het Nederduitsche naar het Opperduitsche; het komt in geheel Middel-Duitschland voor en ook in ons land ligt het tusschen de Nederduitsche typen en het Opperduitsche Frankische type in. Al heb ik in verschillende streken in Duitschland duidelijk de sporen gevonden van een omvorming uit het halle-huis, het is niet zeker, dat het type in het algemeen van Nederduitschen of zelfs van Germaanschen oorsprong is; een feit is, dat het type met name in ons land en ook in Zuid-West-Duitschland door een niet-germaansche bevolking wordt bewoond en voortgezet. Menigmaal vindt men het type door buitengewoon schilderachtige hofsteden vertegenwoordigd, wat niet wegneemt, dat het door de rangschikking van z'n onderdeelen uit bedrijfsoogpunt hoogst onpraktisch is en vaak tot verregaande onzindelijkheid aanleiding schijnt te geven (misschien mede in verband met den ras-aard zijner bewoners). Voor het verbreidingsgebied van dit type beschouwe men het kaartje, waarbij men vooral lette op de stukjes langs de Hollandsche kust, rondom Amersfoort en op de Veluwe.

Naast het zuivere langgevel-type heeft zich, speciaal in Zeeland en op het eiland Flakkee, een onderscheiden type ontwikkeld, waarbij woonhuis en schuur van elkaar gescheiden zijn tot twee afzonderlijke gebouwen, die echter toch nog in elkaars verlengde liggen, zoodat het den indruk maakt, alsof een gewoon langgevel-huis door een zwaardslag in tweeën is gehouwen.

Frankische hoeve.

Als een breede gordel van kleine vestingen sterkt dit type met zijn eigenaardige binnenplaats zich langs de geheele zuidgrens van het Germaansche nederzettingsgebied uit van Nederlandsch Limburg af tot in Silezië en Zevenburgen. Bijna door alle eeuwen heen zijn deze streken „slagvelden der natiën" geweest, het tooneel van eeuwigdurenden strijd en onrust; als gevolg daarvan was de politieke organisatie hopeloos slecht en werd het land afgeloopen door plunderende huurlingen van vorsten en vorstjes en rooversbenden ,waartegen geen overheid kon ingrijpen. De boeren verkeerden hier dus in geen benijdenswaardigen toestand en zagen zich genoodzaakt, zichzelf te helpen en te beveiligen. Zoo ontstonden reeds in de Middeleeuwen die vestingachtige hoeven, welke in ons land een wandeling door de Zuid-Limburgsche dorpen zoo bekoorlijk maken. In tegenstelling met de Noordelijker typen werden deze hoeven tot dorpen gegroepeerd, veelal huis aan huis gebouwd. Van buiten leveren ze meestal geen vriendelijken aanblik: vlakke, kale muren met een heel enkel venster en aan de straat een groote poort. Maar wie door deze poort naar binnen treedt, ondergaat zonder twijfel, ondanks de groote onzindelijkheid en slordigheid, die er meestal heerscht, de bekoring van de gezellige, vierkante of rechthoekige binnenplaats, met de rechthoekige mestvaalt in het midden en aan alle zijden omgeven door de gebouwen. De afgeslotenheid van de binnenplaats, al die deuren, welke erop uitkomen, de vriendelijk overhangende daken, waaronder men beveiligd is voor den regen, dit alles geeft aan de Frankische hoeve een gemoedelijke rust (zie afb. 5, een hoeve te Leienbroek). De poort bevindt zich meest in een poorthuis, zoodat er ook nog allerlei gereedschap kan worden geborgen. Komt men vandaar op de binnenplaats, dan heeft men recht tegenover zich, met een groote poort, de schuur; verder te eener hand het woonhuis, waarvan bijna elk vertrek een eigen deur heeft naar de binnenplaats, ter andere de verschillende stallen en kotten voor paarden, koeien en varkens.

Afb. 5

6

Zoo hebben we dan een blik geslagen in het verleden en het heden van Nederlands boerenhuizen. En wat zal de toekomst brengen? Indien ons volk niet aan een innerlijke uitholling wat betreft zedelijkheid, volkskracht en scheppend vermogen wil ten onder gaan, zal het zich onvermijdelijk weer op het land, op zijn bodem, op den boer moeten richten, zooals het nu tot zijn verderf op de wortelloos-internationale grootestadskultuur is gericht. De boerenstand zal weer de grondslag moeten worden van het geheele volk. Er moet onder het jonge geslacht weer een liefde komen tót en een verlangen nàár den eigen bodem, een „landhonger", zooals in Duitschland, waar deze trek naar het land reeds vrij sterk is, een voorvechter op dat gebied, *Wilhelm Schloz*, het heeft uitgedrukt.

Deze herleving van den volkschen levenswil, waarop wij hopen en die zich zal moeten uiten in het ontwaken van den honger naar het land, zal ongetwijfeld ook op de vormen van het boerenhuis bevruchtend en zuiverend werken, waar we op het oogenblik allerwege stilstand en ontbinding zien, ontstaan door niet-begrijpen van den in de geschiedenis wortelenden vorm en door innerlijke vervreemding van den bodem. Als er in dezen materiëel zoo moeilijken tijd zich onder het jonge geslacht een drang tot boer-worden gaat openbaren, zal het zijn bouwmiddelen en bouwwijze moeten kiezen in overeenstemming met den aard van den tijd en tegelijk in overeenstemming met de tradities van den eigen aard. Ook hierop wijst Wilhelm Schloz, als hij in zijn brochure *„Bäuerliche Bauweise"* (Boersche bouwwijze) [1]) uiteenzet, hoe de huidige tijd weer drijft naar een bouwen met de eenvoudigste middelen, hout, leem en stroo, de middelen, die de eigen omgeving voortbrengt. Wie daarin een achteruitgang ziet tegenover het bouwen met kunststeen, ijzeren balken en golfijzeren platen, een terugvallen in het duister der Middeleeuwen, geeft daarmee blijk, nog niet doordrongen te zijn van de groote innerlijke en volksche waarde van het boerschap.

* * *

Voor foto's, teekeningen, plattegronden van boerderijen (zoo mogelijk met toelichtingen) houd ik mij ten allen tijde hartelijk aanbevolen! Adres: Jo Veldheim, Redactie „De Jonge Vrouw", Baarn.

JO VELDHEIM.

[1]) Bündischer Verlag, Heidelberg.

Spiegeltje aan de wand

Spiegeltje, spiegeltje aan de wand,
Wie is de schoonste van 't heele land?

IN zooverre lijken we allemaal op Sneeuwwitje, dat we graag iets aan onze spiegel vragen.

— Zie ik er goed uit? — Staat het me goed? — Ben ik dan zooveel leelijker dan.....?

Vrouwen zijn ijdel, zegt men dan. Als nonnen in het klooster gaan, en daarbij alle vrouwelijke ijdelheid en alle zorg voor haar uiterlijk afleggen, krijgen ze nooit meer een spiegel om in te kijken, in hun cel is er geen, en in 't heele klooster niet. Ze weten niet of hun gezicht blozend is geworden of ingevallen, of hun oogen dof zijn of schitteren.

Dergelijke bekommeringen beschouwen ze als aardsch.

Ik moet zeggen, als ik non was, zou ik telkens groote aanvechting hebben, wanneer ik een spiegelruit voorbij kwam. En eigenlijk twijfel ik er ook aan, of het enkel ongeoorloofde, of zelfs ook maar minderwaardige ijdelheid is, die ons ertoe kan brengen, in de spiegel te kijken en ons af te vragen waar we met onszelf aan toe zijn.

Mij heeft de spiegel aan de wand meer dan eens ongezouten de waarheid gezegd. Een booze rimpel, een geïrriteerd trekje, of een saai, grauw, lusteloos gezicht dat je daar tegenhoonde van de andere kant van de spiegel, zoomaar midden op een dag als je alleen maar even je haar wou overdoen, — je zag immers jezelf en je wist opeens genoeg. Ik zou mijn spiegel niet kunnen missen, ook al had ik als een kloosterzustertje geen haar meer om te kammen.

En nu de redactie besloten heeft, geregeld in een hoekje van ons tijdschrift zoo'n spiegeltje op te hangen, nu moesten we zien, daar een verstandig gebruik van te maken. Misschien leeren we er nog wat van, als we onszelf erin bekijken.

Maar een spiegel weerkaatst niet alleen je eigen beeld, ook de kamer waarin je staat. Zoo zullen we hier ook wel eens bespiegelingen houden over de achtergrond van ons leven.

— — — — — — — — — — — —

Spiegeltje, wil je het heel eerlijk zeggen?

TE WEINIG EN TE VEEL!

Het gaat niet op.....

EEN paar moeders schreven me uit de tot dusver verschenen artikeltjes wel te hebben begrepen „hoe het moet" en het nu ook zoo te hebben gedaan.

„Maar," schreef er nu één: „het gaat bij mij niet heelemaal zoo op!" Al leg ik mijn kleine broer nu nog zoo precies om de drie uur aan de borst, hij komt toch niet aan. Bovendien huilt hij altijd nog, nadat hij gedronken heeft en dan wil het met de ontlasting eigenlijk ook niet erg. Zoo eens in de twee dagen een vuile luier; ja zelfs slaat hij dan ook nog wel een keertje over.

Het is een beetje een min kindje. Bij de geboorte woog het ruim 5½ pond en nu hij drie maanden is, nog maar goed acht! Wat nu te doen?

Als we dit zoo lezen, geloof ik dat het nog niet zoo heel erg is met die kleine broer. Ook al is hij wat minnetjes en zeker te licht. Ik denk dat ons kleine mannetje te weinig te drinken krijgt!

Zekerheid!

Maar dit is nog maar een veronderstelling en we moeten het *zeker weten*. Nu is er een instrument, dat ons in dit opzicht precies kan inlichten, en dat is een oude bekende: de weegschaal.

En nu vooral goed onthouden: nooit mogen we zeggen dat een kindje te weinig krijgt, voordat we dat hebben gecontroleerd!

Want onze oogen, en die van moeder en die van onze kennissen, ja zelfs van onze dokter, kunnen zich toch zoo vergissen.

Hoe nu die schaal te gebruiken?

Voordat ge uw kindje gaat voeden, legt ge het met kleertjes en al op de schaal. Het gewicht moet ge nu even onthouden of opschrijven! Dan gaat ge voeden en als kleine broer verzadigd is, legt ge hem weer op de schaal.

Nu moet hij zwaarder geworden zijn en wel net zooveel als hij gedronken heeft. Wanneer is dat nu te weinig? Het kindje was drie maanden. Het heeft dan (bij zes voedingen per dag) per keer omstreeks 135 gram noodig.

de oogen kunnen zich vergissen ....

Even uitrekenen.

Maar nu kunt ge op één keer nog niet aan! Zoo gemakkelijk is het heusch niet. Ge begrijpt zelf wel dat er, na een heele nacht rusten, wel iets meer borstvoeding zal zijn dan overdag. Daarom moeten we, zooals we dat met een vakterm uitdrukken, de „toevalsfactor uitschakelen". Dat klinkt wel heel geleerd, doch is heelemaal niets bijzonders. Ge moet nu een heele dag lang, dus wel zes keer, uw kleintje voor en na de voeding wegen en dan zult ge zien dat er nog al tamelijk groote verschillen bestaan in de hoeveelheden, die het kindje per keer drinkt. Nu hebt ge niets anders te doen dan het „gemiddelde" van al die getallen te nemen. Dit woord uit uw schooljaren heeft hier inderdaad beteekenis. Ge telt al die hoeveelheden op en deelt het totaal door zes. Ziet ge dus dat uw kindje over den geheelen dag 600 Gram drinkt, dan is dat per keer 100 en dus in het geval, waarmee we bezig zijn, 35 Gram te weinig.

Enkele dorre cijfers!

Voor het gemak geef ik u nog even een lijstje, hoeveel een normaal kindje op enkele leeftijden per keer drinkt:

na 1 maand	100 G.	na 4 maanden	150 G.
2 maanden	120 G.	5 maanden	160 G.
3 maanden	135 G.		

Alles bij zes voedingen per dag!

Ik kan me voorstellen dat sommigen van u dit nu toch wel een beetje erg vervelend vinden en dat zelfs een enkele er de voorkeur aan geeft, om maar „zoo'n beetje" te doen. Dat is immers veel gemakkelijker!

Maar vergeet dan toch niet, dat de strenge regels en de ijskoude cijfers nergens grooter triumphen hebben gevierd dan bij de zuigelingenverzorging! En dan, als ge het nu werkelijk goed meent met uw kleintje (en dat doet ge toch!), doe er dan toch uw voordeel mee.

Broer moet meer hebben!

Maar met dit alles zijn we nu nog niet verder dan dat we zeker weten dat kleine broer te weinig krijgt! Hij heeft dan nog

honger nadat hij „klaar" is met drinken en gaat dan huilen.

Hierbij kunnen we nu toch niet blijven.

Broer moet méér hebben, maar wat en hoe?

Het allermooiste zou het nu wezen als het ons gelukken mocht om dat meerdere ook in de vorm van moedermelk te geven. Dat kunnen we probeeren door eerst eens bij wijze van proef het kindje iedere keer beide borsten te geven, maar dan de eene een kwartier, de andere vijf minuten. Het is n.l. niet tegen te spreken dat de eerste tijd het meeste gedronken wordt, zoodat ons broertje zeker meer binnen zal krijgen. Na een dag of drie kunnen we dan wegen, of het kindje is aangekomen.

Als dat niet genoeg is, dan kunnen we de proef nog iets uitbreiden! Iedere borst elke keer tien minuten!

Een goede raad aan moeder zelf!

Pas ook eens wat op U zelf. Voed u zelf goed, vooral in dezen tijd. Een liter melk extra zal u wel goed doen, maar dan moet ge deze groote plas regelmatig over den geheelen dag verdeelen, laten we zeggen in den vorm van vier bekers.

En dan nog een gezellig extra-tje!

Elken dag een portie apennootjes!

Hier is werkelijk nuttig voedsel in lekkeren vorm. Of houdt ge er niet van?

Voorts kunt ge nog zeer veel middeltjes aangeprezen zien om de borstvoeding aan te zetten. Maar als er zooveel middelen bestaan, kunt ge er wel zeker van zijn, dat ze geen van allen afdoende helpen!

Onze grootmoeders dronken voor dit doel nog al eens een kopje sterke koffie en ik denk dat ge ook al eens gewezen zijt op de „voortreffelijke werking van dit vocht". Het heeft echter ook nadeelen. Vooral nerveuze moedertjes doen het beste er maar niet teveel van te nemen!

En als alles nog niet helpt?

Ja, dan zullen we er wat anders bij moeten geven! Nu kan dat op twee manieren: één, vrij gemakkelijke en één, veel ingewikkelder manier. Die laatste is echter het meest natuurlijk. Na elke bostvoeding geeft men het „tekort" met kleine lepeltjes aan het kleintje na. Dat kan men dan doen met karnemelk, maar dan altijd voorzien van suiker en meel (één lepel meel en twee lepels suiker per L.). Ge moet er dus een soort papje van koken.

Ge hebt echter maar een klein beetje noodig (een paar eetlepels per keer!) en zoo zal de bereiding — ook al doet ge het voor een heelen dag — nog al moeite kosten! Ge kunt ook karnemelk krijgen in pakjes, die ge alleen maar met water moet aanmengen om het goede papje te krijgen! Dat is erg mooi, maar..... veel duurder. Bovendien kost de heele behandeling veel tijd. Het is dan ook wel te begrijpen dat meestal de andere methode gevolgd wordt: Een paar borstvoedingen overslaan en deze dan vervangen door een fleschje karnemelk.

We nemen dan daarvoor het liefst de voedingen van tien en vier uur.

Eén nadeel echter: Het drinken uit de flesch is gemakkelijker dan uit de toch al niet overvloedige borst en het is dan dikwijls de eerste stap naar het veel te vroeg afwennen van het meest natuurlijk voedsel.

Maar: „waar niets is, verliest de keizer zijn rechten", zegt het spreekwoord en zoo is het toch altijd beter dat broer koe- of karnemelk krijgt dan heelemaal niets!

En nu het andere uiterste!

Een andere moeder schreef me, dat mijn regels ook in haar geval heelemaal niet opgingen. Doch hier was het toch weer heel anders: klein zusje is nog maar een paar weken oud en kan heerlijk drinken. Ze kent echter heelemaal geen maat. Nu, daarvoor is ze dan ook nog niet oud genoeg!

Dit alles zou nog zoo erg niet zijn, als ze maar niet zooveel ging „spugen" en dikwijls eenigszins dunne luiers kreeg. Toch ziet het kindje er heelemaal niet kwaad uit en bovendien schrijft de moeder, dat het kleine meiske veel meer aankwam dan ik als normaal beschreef!

Kijk, dit lijkt nu op het eerste gezicht een kindje dat „teveel" krijgt. Ook hier echter moet de weegschaal ons bewijzen dat de eerste indruk juist is.

Wat nu hieraan te doen?

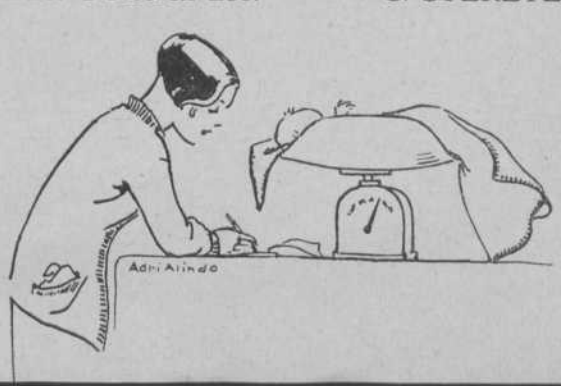
Natuurlijk minder geven! En hoe? Men begint meestal met inplaats van om de drie uur, om de vier uur te gaan voeden. Als ge dit uitrekent, ziet ge, dat het kindje dan een voeding minder krijgt op een dag.

Soms komt het nu voor, dat uw kleintje nog te veel krijgt. Dan moet de tijd, die het kindje drinkt, nog bekort worden, b.v. tot een kwartier of desnoods tot tien minuten. Maar het teveel aan borstvoeding moet dan daarna worden weggenomen. Daarvoor zijn kleine pompjes in den handel.

Doet ge dit niet, dan dreigt een gevaarlijke ontsteking!

En ik behoef er u toch zeker niet meer aan te herinneren, dat ge af en toe zusje nog eens moet wegen om te zien of ze nu niet te weinig krijgt?

Ermelo. 's Heeren Loo. C. STEKETEE.

Boekenschouw

VAN de Erven Bijleveld, uitgevers te Utrecht, ontvingen we enkele belangrijke boeken ter bespreking. Boeken die ons, ieder voor zich, stellen voor de gewichtigste levensvragen.

Daar is allereerst het boek *„Geloof"* van N. Stufkens, die 10 jaar lang algemeen secretaris was van de N.C.S.V. Aan deze vereeniging is het boek dan ook opgedragen. Doch niet enkel leden en oudleden zullen van de lezing genieten; ik hoop, dat er ook buiten deze kring, ook onder onze lezeressen, belangstellende lezers zullen gevonden worden. Wat de schrijver geeft zijn meditaties, ja, maar gebracht en gehouden in de sfeer van het moderne leven en juist daarom ook voor jonge menschen van groot belang.

Hetzelfde kan gezegd worden van *„De beteekenis van het lichaam"* door Prof. Dr. W. Stählin, met een voorwoord van Prof. Dr. G. v. d. Leeuw. De uitvoering van dit boek is modern, — de schrijver houdt zich bezig met vragen, speciaal brandend in onzen tijd. Ik neem nu maar het laatste hoofdstuk: „Lichaamscultuur". Wie komt niet in aanraking met de vraag, in hoeverre toelaatbaar, wenschelijk, nuttig of verwerpelijk. Maar niet alleen dit hoofdstuk is van belang. Ge zult me dit toestemmen, als ik de drie andere groote hoofdstukken noem, waarin het boek is onderverdeeld.

I. De mogelijkheden; II. De zin van het lichaam; III. Het lichaam als gelijkenis. Gemakkelijke lectuur is het niet; men moet er wat inspanning voor over hebben. Doch die wordt dan ook ruim beloond, doordat we leeren nadenken over het feit, dat de mensch niet maar een lichaam *heeft*, maar dat hij ziel en lichaam *is*.

Als derde uitgave staat hiernaast een nieuw boek van Hugh Reduvod: *God in de schaduw*. Dit is een eerlijke weergave van eigen levenservaring, en als zoodanig niet geschikt om in de eigenlijke zin van het woord beoordeeld te worden. We kunnen alleen luisteren, met overgave, omdat hier een zeer ernstig mensch aan het woord is. Misschien, zelfs waarschijnlijk, zullen we tot de conclusie komen, dat wijzelf, hoewel in het voornaamste één, toch in onderdeelen met hem verschillen. Maar daarom behoudt zijn getuigenis toch ten volle zijn waarde. Al was het alleen, wijl er zoo duidelijk uit blijkt, dat God ook nu nog met Zijn Geest werkt en omzet en bekeert, totdat het geheele leven van inhoud en richting verandert.

Anders weer, maar evenzeer van groote belangrijkheid, zijn de uitgaven, die J. Ploegsma te Zeist ons deed toekomen. Over *„Advent"* schreef ik reeds. In dezelfde serie verscheen *„De Tien Geboden"* door Dr. W. J. Aalders. Een onderwerp, waarover de meesten onzer telkens hooren preeken, zult ge zeggen. Goed. Maar raakt Gods Woord ooit uitgeput? Brengt een goed schriftgeleerde uit dat Woord niet steeds oude en nieuwe schatten te voorschijn? We kunnen dit boekje, in zijn sierlijk uiterlijk, gerust onder die „schatten" rangschikken. De vraag, aan welke van de twee hier besproken uitgaven „Advent" of „De Tien Geboden" men de voorrang wenscht te verleenen, is er een van persoonlijke voorkeur, en beantwoord ik dus niet.

„Zon in de vensters" door Anny—Graskamp—Ten Have is even keurig uitgevoerd. Het geeft wat ik zou willen noemen „optimistische schetsen", doch die ik hier en daar wel iets dieper zou willen hebben.

Gansch iets anders is het boekje van D. L. Daalder: *„Driehoekhuwelijken en Vrije Verlovingen?"* geschreven naar aanleiding van het bekende werk der Wibauts. Reeds het uiterlijk, een vuurrood omslag, terwijl de andere bandjes crême met goud zijn, accentueerd het verschil. We staan hier wel zeer te midden van moeilijkheden en vragen, door het leven van nu ons opgelegd. Ons? Maar daar blijven wij, lezeressen van „De Jonge Vrouw", toch buiten? Niemand onzer neemt het toch zeker voor de theorieën der Wibauts op! Neen, niemand, maar blijft ge er daarom ook werkelijk buiten? Komt ge nooit, op geen enkel terrein, in aanraking met anderen, die theoretisch aanvaarden waar ze wellicht in de praktijk nog voor terugschrikken? Of omgekeerd? En kunt ge dan uw standpunt niet maar enkel handhaven, maar ook verdedigen?

Het mooie van wat de heer Daalder schrijft, niet alleen in dit werkje, maar ook in andere uitgaven van zijn hand, ligt voor mij altijd hierin, dat hij zoekt naar hetgeen verborgen is achter wat gezegd of verdedigd wordt.

Hij begint met te schrijven over het boek en zijn denkbeelden, en gaat daarna op zoek naar definities en axioma's. En dan blijkt het wel, dat het geruchtmakende boek allesbehalve wetenschappelijk is. En ook — en hierin schuilt voor nu vooral ook de waarde van dit geschrift — dat wat de Bijbel ons leert lang niet zoo on-wetenschappelijk is als velen wenschen te zeggen. In verband met het eigenlijk onderwerp zegt de schrijver over liefde, verliefdheid, erotiek, zulke verhelderende dingen, dat reeds daarom kennisname van zijn boekje ten volle kan worden aanbevolen. Tenminste aan haar, die geestelijk rijp zijn om over de besproken onderwerpen na te denken. Wellicht vinden ze er, al is het niet in rechtstreeks verband tot het besproken thema, voor eigen leven waarschuwingen en richtlijnen in. Want is er wel één terrein, waarop we zoo moeilijk onderscheiden, als op het terrein van het liefdeleven en wat met die naam genoemd wordt, doch met liefde bitter weinig te maken heeft?

Doe ik het eerste deel van Callenbach's bibliotheek *„Nieuwe Oogst"* onrecht, als ik zeg, dat we nu overgaan tot de lichtere lectuur? Immers neen, waar

dit geen gedachte aan minder-waardigheid in zich sluit. „Nieuwe Oogst" kwam in de plaats van Het Kerstboek; wat me wel een goede gedachte lijkt. Redakteur en uitgever noemen hun jaarboek de getrouwe barometer van den stand der huidige christelijke novellistiek. Men zou op dat gezegde kunnen voortborduren, en b.v. Rijnsdorp een weinig geneigd vinden naar „Storm" over te slaan, omdat hij de romantiek er in zijn novelle „Jannigje" m.i. wel wat dik oplegt. Eerst Jannigje's ongehoorde durf, om toch maar vooral zekerheid te hebben, dat de scriba van de kerkeraad van geen zoon Henderik weet, en dan toch haar dagen zoo vol van diezelfde Henderik, dat het zeer droeve lot van haar man, Jan Arie, haar nauwelijks schijnt te raken. — Veel goede kwaliteiten, ik zou bijna zeggen: vanzelfsprekend, maar een te sterke hang naar spanning.....

Het zou teveel plaatsruimte vergen, wanneer ik van iedere schets iets zei. Bovendien: wanneer ik eigen voorkeur uitsprak, zouden anderen met evenveel recht kunnen zeggen: „neen, niet *die* schets — een andere. Laat me dus volstaan met de eind-conclusie, dat het telkens weer een genot is zoo vele onzer auteurs in één verband aan te treffen.

Rest mij nog mee te deelen, dat de uitgever J. N. Voorhoeve te Den Haag toont, met zijn tijd mee te willen gaan, door zijn kindertijdschrift „Voor de Jeugd" in een geheel nieuw kleed te doen verschijnen. Het is het eerste nummer van de 74ste jaargang. Is me dat even een getal om respect voor te hebben? En dan niet een voortgaan in sleur, maar telkens vernieuwing, aanpassing..... We gunnen dit tijdschrift graag de grootere lezerskring, die de uitgever het toewenscht.

J. M. W.—W.

Bestaat er een Yoghurtplantje?

NAAR aanleiding van het berichtje over „Bereiding van Yoghurt" onder Correspondentie van de Redactie in het Januari-nummer van „De Jonge Vrouw", geloof ik, dat het wenschelijk is hier nog eens op terug te komen.

Want zooals het al zoovele jaren lang telkens weer opnieuw gebeurt, ziet men ook hier weer het z.g. Yoghurtplantje in verband brengen met de bereiding van Yoghurt. Men verwart steeds meer twee dingen met elkaar, die, hoewel nauw met elkaar verwant, toch in den grond van de zaak verschillend zijn.

Het gaat hier n.l. om *Yoghurt* en *Kefir*.

Zoowel Yoghurt als Kefir zijn melkpreparaten, waarbij het verlangde product verkregen wordt door de inwerking van micro-organismen op melk.

De bacteriën welke de melk omzetten tot Yoghurt zijn de Lactobarillus Bulgaricus en de Lactococcus Bulgaricus. De eerste groeit liefst boven de 40° C., de laatste bij 35—45° C.

Bij de bereiding van Kefir heeft men te doen met den Lactobacillus Caucasicus en een gistsoort. De Lactobacillus Caucasicus kan bij temperaturen van 18—20° nog groeien, lager niet, liefst iets hooger.

Nu zijn de Lactobacillus Bulgaricus uit de Yoghurt en de Lactobacillus Caucasicus uit de Kefir wel nauw aan elkaar verwant, beiden zetten de melksuiker om in melkzuur, maar *in groeitemperatuur zijn zij verschillend.*

Nog kort geleden kwam ons dienstmeisje met een z.g. Yorghurtplantje aandragen, waarmede zij thuis Yoghurt maakten door er melk op te gieten en het dan bij kamertemperatuur te laten staan. Microscopisch onderzoek toonde aan dat er in voorkwam een melkzuurbacterie, in dit geval de Lactobacillus Caucasicus en een gistsoort. *En hiermede bereidt men wel Kefir, maar geen Yoghurt.*

In Yoghurt moeten geen gistcellen voorkomen, in tegenstelling met Kefir. Deze gistcellen vormen uit de melksuiker alcohol en koolzuur en dragen het meeste bij tot het mousseeren der melk en tot den prikkelenden smaak. Kefir doet in smaak dan ook werkelijk denken aan karnemelk met spuitwater.

De Yoghurt bestaat uit dikke, zuur geworden melk met aangenamen aromatischen geur en fijnen smaak. De massa is amorph en niemand zal hier de naam *plantje* aan kunnen geven.

Al wat zich aanbiedt als Yoghurtplantje is de Kefirplant, als men het dan toch plant noemen wil, wat natuurlijk niet juist is.

Voor een 30—40 jaar terug had Kefir dezelfde renommée als nu Yoghurt. Men maakte toen algemeen Kefir, oorspronkelijk uitgaande van de Kefirkorrels of Prophetengierst. Deze Kefirkorrels zijn harde, met kaasstof uit de melk vermengde korrels, die wanneer ze eenige dagen in lauw-warme melk hebben gelegen, honderdvoudig opzwellen en een gekloofd uiterlijk verkrijgen. Het gaat gelijken op stukjes bloemkool, en dat nu is wat men tegenwoordig noemt Yophurtplant, waarbij al lang vergeten werd, dat het niets anders is dan Kefirkorrels, welke blijkbaar altijd nog onder het publiek circuleeren.

Er is sedert lang geen vraag meer naar Kefir, en deze wordt ook door de fabrieken van melkproducten niet bereid. Deze maken veel Yoghurt en zoo is men, meegaand met de veranderde vraag

het Kefirplantje gaan noemen Yoghurtplantje, waardoor de begripsverwarring er ingekomen is, om er moeilijk weer uit te gaan.

De bereiding van Kefir, uitgaande van de Kefirkorrels in gedroogden toestand, zooals men zegt dat ze in de apotheek koopbaar zijn, is niet zoo heel eenvoudig. Maar als men van iemand krijgen kan het z.g. Kefirplantje (we noemen het nu geen Yoghurtplantje meer), dan is het niet zoo lastig. Men begint met de melk te koken en laat deze afkoelen tot 30° C. (kamertemperatuur). Naar behoeven giet men ½ à 1 L. dezer melk op de Kefirmassa en laat alles dan in een met kokend water omgespoelden schaal afgedekt bij kamertemperatuur op elkaar inwerken. Na 24 uur is het proces ver genoeg gevorderd en kan men de melk afgieten en gebruiken.

De Kefirplant doet men in een bouillonzeef en met een zuiveren lepel of vork drukt men de melk er uit. Daarna vergiet men de Kefirmassa weer met nieuwe melk voor den volgenden dag.

Dit telkens herhalend zal men de Kefirmassa zien toenemen en deze groei heeft waarschijnlijk wel er toe bijgedragen het den naam plant te geven. Eens in de week moet men de Kefirplant in de bouillonzeef doen en onder een zachten waterstraal afspoelen. Men moet deze plant niet met een borstel schoonboenen, dat is een veel te ruwe behandeling en ook is een borstel nooit voldoende zuiver te houden.

Men heeft het noodig gevonden de zelfbereiding dezer melkpreparaten sterk te ontraden, omdat door niet-deskundige behandeling er gauw verontreiniging zou optreden en het daardoor schadelijke gevolgen zou kunnen geven.

Zoo erg is het evenwel niet, want zoolang het mengsel goed zuur is, bestaat er weinig gevaar dat andere, schadelijke bacterieën zouden gaan meegroeien. Door den hoogen zuurgraad treedt niet gemakkelijk verontreiniging op en een gezonde maag kan nog wel wat verdragen, patiënten natuurlijk uitgesloten. Wordt door verontreiniging met andere bacterieën reuk en smaak afwijkend en ten slotte onaangenaam, dan houdt men er wel mede op. Men dient zich dan van een andere Kefirplant te voorzien.

Is men eenigen tijd door omstandigheden niet in staat het proces te vervolgen, dan geve men de Kefirplant zoolang bij iemand, die het voort kan zetten. Men moet in geen geval de Kefirplant in water willen bewaren.

Immers in water kunnen de melkzuurvormende bacteriën geen zuur vormen en daardoor kunnen dan andere bacterieën gaan groeien en is na korten tijd de boel in bederf overgegaan.

En nu ten slotte nog het recept voor de bereiding van Yoghurt, waar het toch eigenlijk om te doen is, want al werkt men met de Kefirplant, men wil Yoghurt bereiden en denkt dat ook inderdaad te doen met het z.g. Yoghurtplantje, iets wat niet bestaat zooals nu wel gebleken is.

Voor Yoghurtbereiding is een hooikistpan van 1 L. inhoud buitengewoon geschikt. Men vult de pan met melk en verhit in waterbad gedurende 5 minuten op 90° C. Men houde het deksel gesloten, dan vormt zich geen vlies. Laten afkoelen tot 53 à 50° C. onder roeren, waardoor vliesvorming uitblijft. Daarna ent men de melk met een scheutje Yoghurt, na dit eerst in een kopje met een lepeltje te hebben geklutst, na te voren kop en lepel in kokend water te hebben omgespoeld. Na 12 uur in de papierkist (beter dan hooikist) goed ingepakt te hebben gestaan, zal de Yoghurt voor het gebruik gereed zijn. 's Avonds gemaakt is den volgenden morgen de Yoghurt aan het ontbijt te gebruiken. Men neme er eerst weer een kopje of glas vol af voor enting van nieuwe melk. Dit zette men afgedekt weg op een koele plaats. Men houde alles waarmede Yoghurt gemaakt wordt, goed schoon.

Een thermometer is noodig, men kan niet op gis de temperatuur bepalen.

Is de Yoghurt waarmede geënt wordt te zuur geweest, dan zal ze niet goed aanslaan en doordien het te lang duurt, daalt de temperatuur van de melk te veel en is het resultaat dat de melk niet dik wordt, maar dun blijft. Wanneer van de zelf-gekweekte Yoghurt aroma en smaak minder fijn mochten worden, koope men bij de melkfabriek een nieuw fleschje Yoghurt en gebruikt dit als nieuwe entstof voor zelfbereiding van Yoghurt.

Men onthoude nu echter goed dat al wat Yoghurt-plantje genoemd wordt, geen Yoghurt is, maar Kefir. En wanneer men nu nogmaals in het Januarinummer van „De Jonge Vrouw" het berichtje over „Bereiding van Yoghurt" wil nalezen, zal men zelf tot de conclusie komen, dat hier de beide begrippen Yoghurt en Kefir door elkaar gehaald worden.

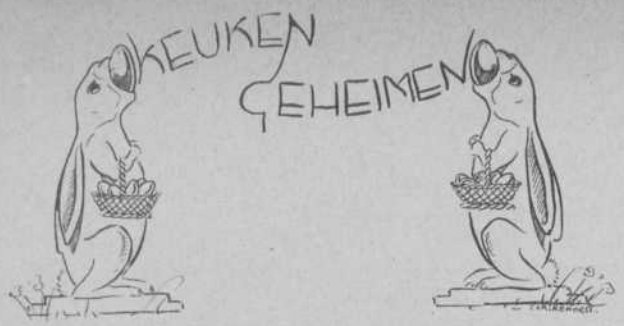
De eene praat over Yoghurt en de ander meent ook over Yoghurt te praten, heeft immers een Yoghurtplantje gekregen, maar weet niet dat men dan in werkelijkheid over Kefir spreekt. De een bereidt zijn Yoghurt bij 50° C., de ander bij kamertemperatuur (Kefir) en zoo onstaat er verwarring en begrijpt men elkaar niet.

Wie echter beide preparaten eens een tijd lang zelf heeft bereid, zelf geproefd heeft en er zelf over nagedacht heeft, vergist zich er niet meer in.

Dr. A. J. S. VAN ALPHEN.

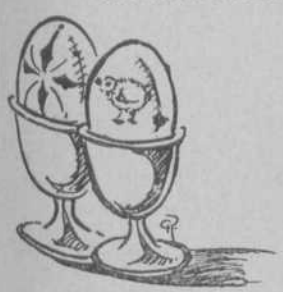
YOGHURT MET BESCHUIT
EEN DELICATESSE.

DITMAAL staan de gerechten die we geven, alle in het teeken van het Paaschmaal. Maar de bepaalde gerechten die hierbij naar voren worden gebracht, houden met het feest als zoodanig niet het minste verband. De voedingsmiddelen, welke in die tijd van het jaar ruimschoots voorhanden zijn, zijn van oudsher aangewezen, onderdeel van de feest-gerechten te wezen.

Vele eieren worden er met Paschen gegeten. Vooral buiten wordt de gewoonte met Paschen eieren te eten, sterk in eere gehouden. Vroeger werd het gebruik van eieren als een luxe beschouwd, welke men zich maar eens in het jaar durfde veroorloven.

In sommige streken van ons land bestaat het paaschmaal nog bijna uitsluitend uit een schotel gekookte eieren. 't Kleuren van eieren is nog steeds een bezigheid, waarmede vele moeders zich een dag tevoren beijveren, om hun kinderen te verrassen en te onthalen. 't Aanbrengen van versieringen door voor 't koken enkele silhouetten op te plakken of na 't koken kalkeerplaatjes op de eieren over te drukken, kan de vreugde der kinderen nog verhoogen. Voor 't kleuren der eieren kan water, waarin uien gekookt zijn, uitstekende diensten bewijzen. Hierin kan men de eieren van lichtgeel tot donkerbruin kleuren. De tint is afhankelijk van de sterkte van het uienwater en de kortere of langere tijd, welke men de eieren in het water laat liggen. 't Koken van eieren in water, waarin spinazie gekookt is, geeft een mooie groene kleur. Een aftreksel van cochenille of perenrood geeft een diep-roode kleur, terwijl een aftreksel van roodekoolbladeren een uitstekend middel is om een blauw-paarse kleur aan de eieren te geven. 't Nawrijven van de eieren met iets lijnolie verhoogt het kleureffect nog.

Doch keeren we nu tot onze paaschtafel en onze paaschmaaltijd terug. Wat zullen we met Paschen eten? Natuurlijk hoofdzakelijk eiergerechten. Om alles zooveel mogelijk in één kleur te houden, kunnen we ook een gele tafelversiering kiezen. Een ovaal middenstuk van mooie zacht gele narcissen kan buitengewoon aardig staan. Nu moeten we nog zorgen dat ons menu niet uit den toon valt. Ik zal enkele menu's laten volgen, doch bij eenig nadenken zult ge bemerken, dat er veel meer mogelijkheden zijn.

I.
Kievitseieren.
Londonderriesoep.
Ossenhaas à la jardinière.
Vogelnestjes met kropsla.
Spiegeleieren.

II.
Vliegenzwammen.
Tomatensoep.
Gevulde kalfsborst met bloemkool en aspergepunten.
Gevulde sinaasappelen.
noten en bonbons.

III.
Gevulde eieren.
Champignonsoep.
Kalfsfricandeau met doperwten.
Verborgen eieren.
Blancmanger-eieren.

Van enkele gerechten volgen de recepten:

Kievitseieren. Kook de eieren 2 minuten. Dien ze warm op in een gevouwen vingerdoekje. Geef er toast en boter bij.

Vliegenzwammen. Hard gekookte eieren, groote tomaten, mayonnaise, gehakte peterselie.

Bereiding: Bedek een schotelbodem met mayonnaise en bestrooi deze met gehakte peterselie. Snijd van elke tomaat twee mooie bolle kopjes (aan iedere zijkant b.v. één) en hol ze iets uit. Zet deze op de hard gekookte eieren, waarvan om ze goed te kunnen laten staan een puntje afgesneden is. Leg hiervan snippers op de tomaat. Plaats de paddestoelen op den schotel.

Gevulde eieren. 4 eieren, 40 gram boter, 60 gram Parmezaansche kaas, cayennepeper, fijngehakte peterselie.

Bereiding: Kook de eieren gedurende 10 minuten. Snijd ze met een nat mes of een draad stevig handgaren door. Roer de boter tot room en vermeng ze met de geraspte kaas en door een zeef gewreven eidooiers. Maak de massa op smaak af met cayennepeper en gehakte peterselie en vul hiermee de eieren. Zet ze op een schotel, bedekt met frissche groene slablaadjes.

Vogelnestjes. 250 gram kalfsgehakt, wat peper, zout, nootmuscaat, gehakte peterselie, stukje oud brood, 2 eieren, 50 gram boter.

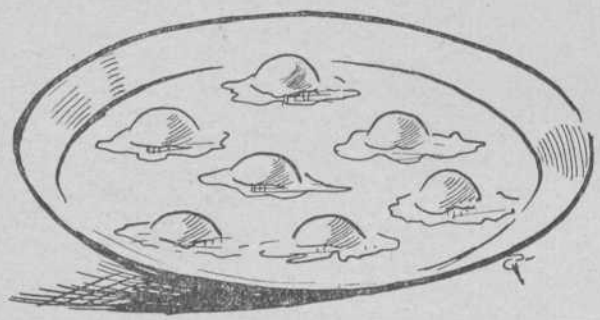

Maak op de gewone wijze het gehakt aan. Vorm hiervan 2 ringen. Smelt de boter in een braadslee en bak de ringen onder telkens bedruipen gaar in ± 20 minuten. Breek in de opening van elken ring een ei op de wijze van een spiegelei. Bak de vogelnestjes op een zacht vuur tot het wit van de eieren gestold is en schik ze voorzichtig op een verwarmde schotel. Garneer met frissche takjes peterselie.

Verborgen eieren. 4 hardgekookte eieren, 150 gram kalfsgehakt, peper, zout, nootmuskaat, oud brood, eiwit, paneermeel, frituurvet.

Bereiding. Maak het gehakt op de gewone wijze aan. Spreid het dun uit op een vochtig vleeschplankje. Snijd het in 4 gelijke stukken en wikkel hierin de eieren. Klop 1 eiwit los met 1 eetlepel water en haal de eieren eerst door 't eiwit, daarna door 't paneermeel. Bak ze in niet te heet frituurvet ± 10 minuten. Snijd ze met een draad handgaren door, plaats ze op een schotel en garneer deze met sla.

Spiegeleieren. ½ L. melk, 40 gram griesmeel, schil van ½ citroen, 40 gram suiker, ± 6 kleine abrikozen uit een blik, 1 d.L. slagroom, ½ d.L. suikerstroop (van de abrikozen met aardappelmeel bijgebonden).

Bereiding. Kook een dikke griesmeelpap, verwijder 't citroenschilletje, voeg de suiker toe en giet deze op een platte natgemaakte schotel. Klop de slagroom met iets suiker bijna stijf. Strijk ze gelijkmatig over de koude griesmeelpap. Plaats de halve abrikozen er onregelmatig op en bedruip deze met iets van de bijgebonden suikerstroop, waardoor het ongestolde eiwit om de dooier geïmiteerd wordt.

J. E. G. VONKENBERG.

Griesmeelschoteltje met abrikozen.

1 liter melk, 100 gram griesmeel, 50 gram (4 lepels) suiker, citroenschil, 1 ei, ½ pond gedroogde abrikozen, ± 5 d.L. (½ liter) water, 50—75 gram (4 à 6 lepels) suiker, 1 lepel sago.

Breng de melk met het citroenschilletje langzaam aan de kook. Meng griesmeel en suiker dooreen en strooi dit al roerende in de kokende melk. Laat de pap 10 minuten doorkoken tot ze gebonden is.

Voeg van het vuur de eidooier toe en vermeng alles op het laatst met het stijfgeslagen eiwit.

Week de gewasschen abrikozen 24 uur in zooveel water, dat ze juist onder staan. Breng ze met het weekwater aan de kook en laat ze gaar koken (± 10 minuten). Voeg de suiker toe en bind de massa met de aangemengde sago of aardappelmeel. Doe onder in een met water omgespoelde vuurvaste schotel de abrikozen en leg hierop de griesmeelpap.

Zet schoteltje ± 10 minuten in de oven en laat er een lichtbruin korstje op komen.

Rijstebrij met vruchten.

1 liter melk, 150 gram rijst, 50 gram suiker, vruchten uit blik (schuimkop van 2 eiwitten), sago of aardappelmeel.

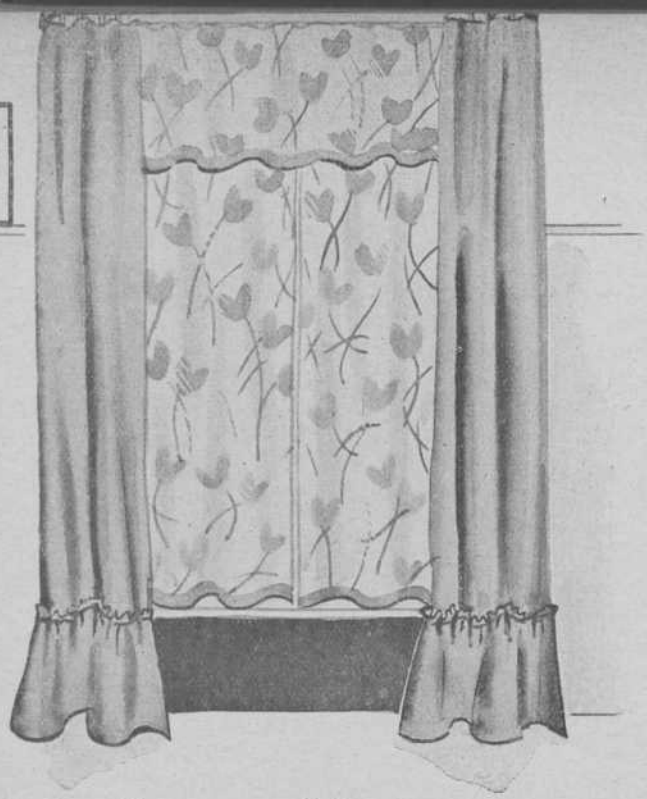
Kook van de melk en de rijst een vrij dikke rijstebrij. Vermeng ze van het vuur met de suiker.

Doe deze pap onder in een met water omgespoelde vuurvaste schotel.

Neem vruchten uit blik, naar smaak. Bind het vocht met iets aangemengde sago, giet dit over de vruchten. Sla 2 eiwitten zeer stijf, vermeng ze vlug met 100 gram suiker en bedek het geheele schoteltje met deze schuimkop.

Laat het in een zeer lauwen oven hard worden, maar zorg dat de kleur zoo licht mogelijk blijft.

Aardige gordijnen voor een meisjeskamer

Lente in 't land, Alles aan kant.....

MAART, de eerste zonnige voorjaarsdag, de lente die openbreekt over de landen. De lucht is diep blauw en een witte wolk drijft voorbij. Je moet je oogen vasthouden aan de kale takken, om niet een onberaden zomersch gevoel in je te voelen opspringen. Maar de eerste lenteknoppen gaan toch al zwellen en zich openen.

De dagen worden langer en warmer, al zijn de nachten nog helder en koud van vorst. Er gaat soms al een zoele wind over het land, die een vreemde onrust wekt in het hart... wij zetten de deuren open naar de geuren, die over het land zweven, en het is, of we de zon en de zomer ruiken; ergens zit een merel, en slaat een enkele, zuivere slag.....

Er komt een morgen, misschien laten we juist een stofdoek uit het raam wapperen, misschien zien we plots, dat de wintergordijnen noodig een beurt moeten hebben, misschien ontdekken we alleen aan de zoldering een kleine stoffige draad waaien, we weten het zelf niet hoe, maar de roep is tot ons gekomen, onverwacht, en ze heeft haar intocht gedaan..... de schoonmaak.

Er is een stille wellust in je ontwaakt, een drang alles om je weer glimmend en blinkend te zien, lang-verborgen schatten weer te zien en tevoorschijn te halen en na te kijken.

Je gaat door het huis, maar je hebt rust noch duur, je moet beginnen, hoe eer hoe beter, en een stille rustige morgen ga je plots aan de gang, zonder er met iemand over te praten. Het hoeft nog niet te lijken op de echte gróóte schoonmaak, waar ieder in huis tegen op ziet. Het is alleen nog maar zoo'n beetje opruimen voor jezelf, inspecteeren van je schatten.

Je begint een kast uit te halen, het is die van het glaswerk, het porcelein. Het is prettig het goed weer te zien, dat daar zoo lang heeft gestaan. Het voorzichtig stuk voor stuk zelf af te wasschen, zonder haast.

Het is immers nog vroeg? Je wilt alleen maar die twee planken klaar hebben. Tegen dat de anderen weer terug komen, en het gewone werk weer begint, ziet alles er weer net zoo uit als altijd.

Daar is dat aardige zoutstrooiertje, waarvan iemand de strooier heeft gebroken. Je hebt het bewaard, want het was zoo aardig. Wat zul je er nu mee doen? Je zet het een plank lager, daar kom je morgen aan toe. Dan zul je wel beslissen. Daar is het bordje, het eerste van het servies dat brak, je was eigenlijk van plan om het eens te lijmen, als je er tijd voor had. Maar die tijd kwam nooit, en al had je het gelijmd, geschonden bleef het toch, en je zou het nooit meer met genoegen kunnen gebruiken. En het gaat één plank lager, morgen zul je er over beslissen. Het glas met de barst, de theepot zonder tuit, een kopje zonder oor, het gaat allemaal een plank lager, en morgen, als je er aan toe komt, gaat het wéér een plank naar beneden, en wéér een, en dan is het een heele verzameling geworden, van allemaal dingetjes, die geschonden, of niet meer bruikbaar zijn, die je toch hebt bewaard, zonder dat je er wat aan hebt. Ze nemen zoo weinig plaats, en misschien kwam je er es aan toe, om ze wat op te kalefateren en dan... ja, dan stonden ze weer in de kast, zonder dat je ze wou gebruiken, want ze waren en bleven nu eenmaal geschonden.

Zullen we in deze tijd van besparing, van „efficiency" onze bewaar- en verzamelzucht van onbruikbare dingen nog aankweeken? Het neemt alles maar onnoodig plaats, en tijd, en dat is óók geld. En als we zoo al onze kasten es nagaan... de linnenkast, en de boekenkast... er worden catalogi bewaard, soms van jaren her, waar niemand ooit naar omkijkt, ruim ze op. Prospecti, aankondigingen, evenzoo. Gróóte schoonmaak houden.

En de kleerkast... evenzoo.

Iemand schrijft in Het Vaderland er over:

„Waarom zoo'n volle kleerkast, zoo'n onderhoud, zoo'n mottenparadijs?

Waarom rent U 't moeizaam achterna met kamferballen, tabak en kranten-

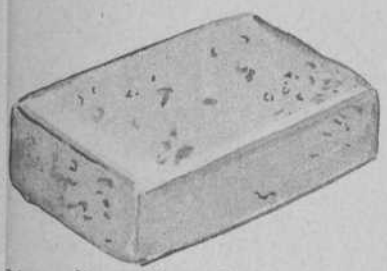

Een nieuwe svort schuier ....

papier? Waarom bewaart U het, tot het tien modes ten achter is en de mot er hoogtij viert?

Je kunt nooit weten.....

Daarom bewaart U de jas, die eigenlijk nog zoo goed is, om er tweemaal in 't jaar een eindje mee om te loopen 's avonds. Daarom hangen er vier, vijf japonnetjes in de kast om vermaakt te worden. Nummer 1 en 2 vermaakt U, goed, maar nummer drie, vier en vijf? Die blijven hardnekkig hangen.

Spons, die tegelijk zeemlap is...

Daarom bewaart U de schoenen, totdat de werkster misschien eens ziek zal zijn en U zelf het balcon moet schoonmaken. Ja, dat zou kunnen voorkomen, je kunt het nooit weten.....

Wie den schoen past, trekke hem aan, maar de schoen, die *niet* meer past, en niet gedragen wordt, geve men dadelijk weg.

Geef weg, geef weg. U zult verbaasd staan en verheugd over zooveel ruimte in de kast en de motten zullen jammeren."

Natuurlijk kun je alleen maar weggeven, waar een ander nog wat aan kan hebben. Anders verplaats je de rommel maar van de eene plaats op de andere. De rest zal onverbiddelijk het groote vuilnisvat in moeten.

Die motten, dat brengt ons op een ander praatje.

Weet U wel, dat het nu de tijd is, om alles motvrij te zuiveren? Nu alles opnieuw wordt nagekeken, en ingepakt in kranten en zoo noodig zelfs wordt gezuiverd met anti-motpreparaten? Er wordt al druk reclame mee gemaakt, volgens het oude voorschrift: Voorkomen is beter dan genezen. Preparaten genoeg in de handel.

Zijn de kasten klaar, dan komt het grootere werk. Er is weinig raad te geven ,ieder doet het naar eigen inzicht. Maar het is toch misschien wel aardig een paar handige nieuwigheidjes te noemen: een dik rubber knielmatje, heel zacht, voor het boenen, waardoor de knieën worden beschermd.

En handige nieuwe spons, die tegelijk dienst doet als zeemlap. Een schuier, karpet-, zeil- en tafelschuier, waar het bezwaar van het hout, waarop je altijd stoot, als de haren wat gaan slijten, is weggenomen, door de haren op een stalen ring te plaatsen. Ook is er een nieuwe boenmachine in de handel gebracht, maar die zal alleen maar loonend zijn voor heel groote huizen of kantoren, want de aanschaf is nog al duur. Het eene instrument is een wrijver, waarmee de was wordt ingewreven, het andere is een soort zuiger, die zoo licht is, dat hij bijna vanzelf glijdt, en bij de electrische stroom wordt aangesloten. Het zeilwrijven kost geen moeite meer, geen voortdurend bukken en de glans wordt even mooi.

Op 't oogenblik wordt er een drukke reclame gemaakt met een Amerikaansche wrijfwas van dezelfde firma die de vloerwrijver in den handel brengt, en die buitengewoon practisch moet zijn, geen voetafdrukken nalaat, de vloeren niet glad maakt, en geen kleverige vettige laag vormt, waarop het vuil direct vastplakt, maar direct verhardt tot een droog glazuur-laagje, dat het binnendringen van vuil en vocht belet.

Schoonmaak is een heerlijke tijd om weer eens wat nieuws aan te schaffen, op te laten knappen wat in de winter een beetje verwaarloosd werd, en soms zelfs heel bescheiden, je een beetje opnieuw in te richten.

Er zijn heel wat huishoudnieuwtjes, maar als je daaraan gaat denken, kun je wel aan 't opnoemen blijven. Daarom alleen dit: we zagen een nieuwe inklapbare dientafel. Heel wat practischer dan de groote, ouderwetsche bakken met schragen, in allerlei kleuren verkrijgbaar. In elkaar geklapt neemt het bijna geen plaats in, en het mechaniek werkt heel eenvoudig.

Een belangrijk onderdeel van onze kamerinrichting dat de aandacht trekt bij de schoonmaak, zijn de gordijnen. En wat we daarvan zagen, was zoo aardig en nieuw, dat het hier zeker genoemd moet worden. De hoofdgedachte waarvan wordt uitgegaan, is, dat overgordijnen en glasgordijnen geheel bij elkaar passend moeten zijn.

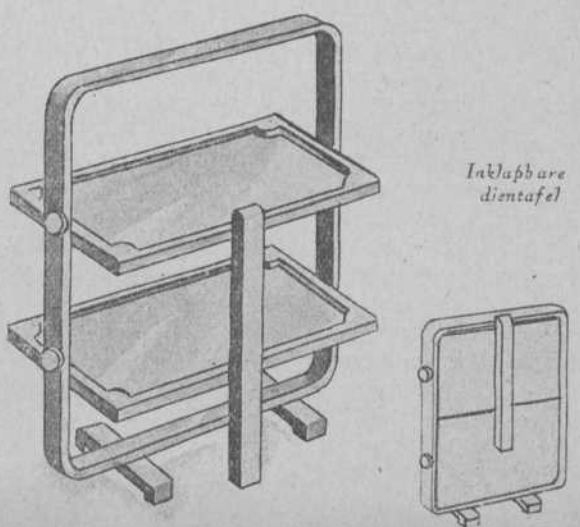
We zagen voile met gekleurde motieven, heel teer oud roze, en overgordijnen van shantung van dezelfde tint, voor een meisjeskamer. Ook gordijnen van ecru voile, met overgordijnen van dubbele velours, zonder voering, in dezelfde kleur, soms ook er mee harmoniëerend, heel sober en gekleed.

Voor de kinderkamer overgordijnen van cretonne, met groote schepen en bloemen, ook weer in dezelfde tinten als de glasgordijnen. Alles heelemaal niet kostbaar en toch heel apart.

En dan is er nog het behangsel. Hoe langer hoe meer komt het éénkleurige behang in trek, zonder groote strepen of opvallende patronen.

We zijn nu bijna klaar met de schoonmaak. Wat gerepareerd moet worden, is gerepareerd, vlekken zijn verwijderd, en hier en daar waar het noodig was ook een kwastje verf gebruikt.

En als dan alles om ons weer glimt en blinkt, en ieder denkt, dat het mooiste van de schoonmaak toch altijd nog het einde is, gaan we met een gerust hart de zomer tegemoet!

Inklapbare dientafel

CURSUS IN EENVOUDIGE LEERBEWERKING

7e Les

Leer pletten, schroeien en zanden.

IN dit artikel gaan we drie zakkam-étuitjes behandelen, drie voorbeelden van leder pletten en schroeien. Men noemt dit wel eens „branden", maar erin „branden" moogt u uw ornament niet, gebrand leder brokkelt af, krimpt ineen en wordt leelijk zwart.

Wanneer uw werk een van deze drie eigenschappen vertoont, is het fout, daarom moet men zacht over het leder heen gaan met een verhitte naald. Zoo'n schroeinaald heeft een platte vorm en geen punt; inrichtingen van lederbewerkingen gebruiken een electrisch apparaat, waaraan verschillende naaldvormen kunnen worden aangeschroefd, ook wel een plat vlak, waarmede men geheele vlakken bruin kan schroeien.

Wij gaan ons echter weer behelpen en wel met een stompe platte naald in een kurk. De kurk dient als handvat en zorgt er voor, dat gij uw vingers niet brandt aan den heeten naald. Zoo'n bovenbedoeld electrisch apparaat wordt aan het lichtnet of het stopcontact ingeschakeld; wij gebruiken echter voor ons „kurknaaldje" een flambeerlichtje. Heeft u dat niet, dan neemt u een theelichtje of een spiritus- of gasvlammetje, houdt de naald boven het vlammetje, dus niet onder in de vlam, want daar is het niet het warmst.

Wij moeten nu telkens, wanneer het naaldje onderaan afgekoeld is, opnieuw verhitten, dit houdt natuurlijk wel wat meer op dan bij gebruik van een electrisch apparaat, maar het heeft toch ook een voordeel en dat is, dat de lijnen die men trekt niet overal even donkerbruin gekleurd worden, hetgeen een bepaald charme aan schroeiwerk geeft.

Een groote moeilijkheid is het, om een bepaald patroon over te brengen van het ontwerp-papier op het leder, daarom geef ik maar geen groote voorwerpen (schrijfmap of i. d.), maar eenige kamétuis met dadelijk op het leder uit de hand geteekende patroontjes, die zoo ontworpen zijn, dat er wel eens iets naar links of rechts uitgeweken kan worden met de naald, zonder dat het de teekening schaadt.

Het makkelijkst zijn de ingevulde vlakken met kringetjes, het doet er namelijk niet toe of men iets grooter of kleiner kringetje maakt, ook de korte rechte lijntjes, zooals u die in het eene rechtlijnige overslagje ziet, zijn voor den slechtsten teekenaar nog niet moeilijk. De cirkeltjes van het andere taschje kunt u trekken om de stop van uw flambeerlichtje, maar het zal zoo uit de hand ook wel lukken.

Ziet u de variatie in de omboring met leerbies in het rechthoekige étui? Dat hadden wij tot nu nog niet besproken. Het is een rijgsteek, een sober lijntje geeft het, dat het bij bepaalde ontwerpen goed doet.

De andere twee zijn afgewerkt met de terugwerksteek der 4e les.

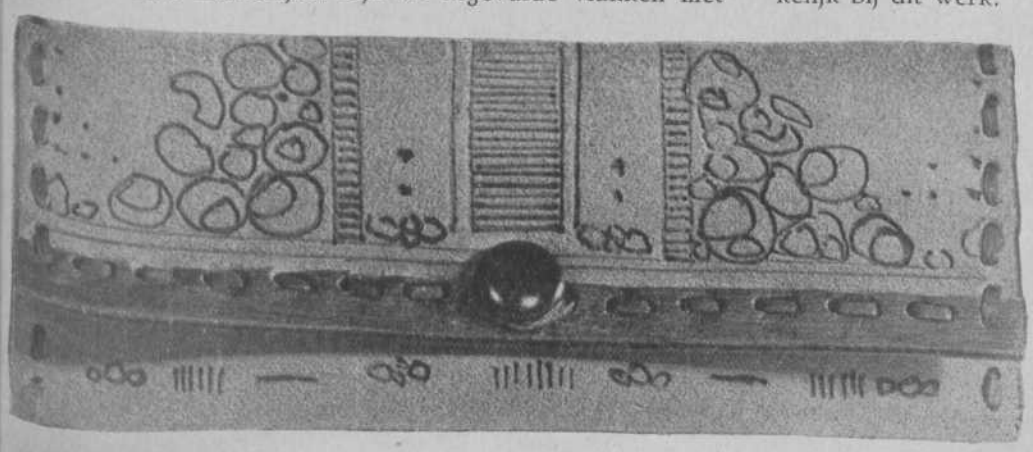
Wij kunnen niet alle leder gebruiken voor schroeiwerk. Ten eerste moet het lichtgekleurd zijn of wit, ten tweede moet het een ruwe oppervlakte hebben, anders valt er niets te pletten of weg te schroeien. Croûte suède, butt splits, zeehondensplit en dergelijke leersoorten zijn er geschikt voor.

Men kan hierop ook stempelen, door de stempeltjes te verhitten; men moet in dit geval echter niet schroeien, want dan rimpelt het leder op, gaat krimpen en het geheel is bedorven. Wij krijgen nu geen bruingekleurd, maar meer een geplet ornament. Als vlakvulling is het heel aardig. Men zet dan de stempelindrukjes allemaal keurig naast elkaar. Met heel kleine stempels, bijv. een punt of kringetje, heet dit „zanden". Een volgende maal krijgt u hiervan een voorbeeld.

Omdat ik mij voorstel, eenige voorwerpen met u te maken, die in uw tasch van de vorige les passen, nam ik hetzelfde croûte velours voor dit schroeien, waarmede ook uw tasch is gevoerd.

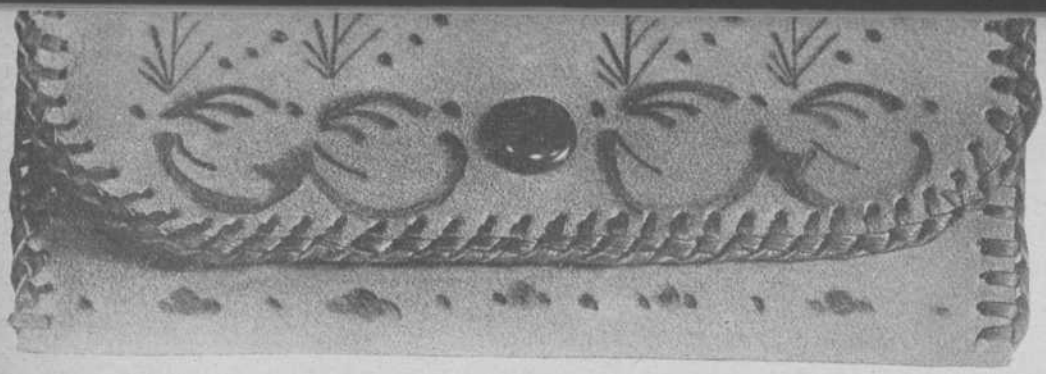
Nu gij deze techniek bestudeerd en u wat geoefend hebt met dit étuitje, kunt u in uw tasch van binnen aan de klep nog een harmonieerend ornament aanbrengen. En wanneer na veel gebruik, de binnenzijde der tasch eens een vlekje mocht krijgen, kunnen wij dat prachtig wegwerken met zoo'n schroeiornament.

Ik zou het aardig vinden, wanneer u nu zelf eens wat patroontjes verzon, het gaat zoo makkelijk bij dit werk.

Ik nam bruin leerbies en drukkertje, omdat dit het beste past bij het croûte en de schroeikleur.

Wie echter vlakjes met leerverf wil invullen, wat heel goed gaat op croûte velours, kan drukkertjes en bies aanvragen in de gewenschte kleur. Er bestaat

ook leerbies om zelf te verven, het is zachtbruin en neemt elke kleur dadelijk op, wie dat wil hebben moet het even erbij schrijven.

Wie grootere en ingewikkelde, vooruit op papier ontworpen, figuren aan wil brengen, moet op z.g. boterhammen-papier teekenen en met een naald of speld gaatjes prikken langs alle lijnen; men legt de ruw te bewerken zijde van het leer boven en steekt punaises aan de hoeken om het er opgelegde ontwerp te bevestigen. Met een lapje met houtskoolpoeder wrijft ge nu over het ontwerp, de poeder gaat door de gaatjes en ligt in fijne lijnen afgebeeld op uw leder. De lijnen kunt u nu voorzichtig volgen bij het schroeien. „Voorzichtig" zeg ik, omdat het houtskool makkelijk weggeveegd wordt.

Wie groote vlakken wil vullen, kan deze ook arceeren (zie een klein voorbeeld hiervan bij het rechthoekig overslag op de foto).

En nu nog iets over het *verven* uit de vorige lessen. Velen hebben nog moeite met kleuren. Van het werk, dat mij opgezonden werd, bleek mij, dat er niet genoeg durf bij getoond is. Men moet flink over het geheele vlak heen gaan met een niet te droge wat. Doet het liever maar te nat dan te droog. U moet dan wel veel langer wachten, eer u verder kunt werken, omdat u bij herhaald verven telkens moet wachten tot het droog is, maar mislukken is veel onprettiger dan wachten en geduld oefenen!

Vraagt u maar gerust dingen, die u nog moeite geven, ik antwoord u gaarne.

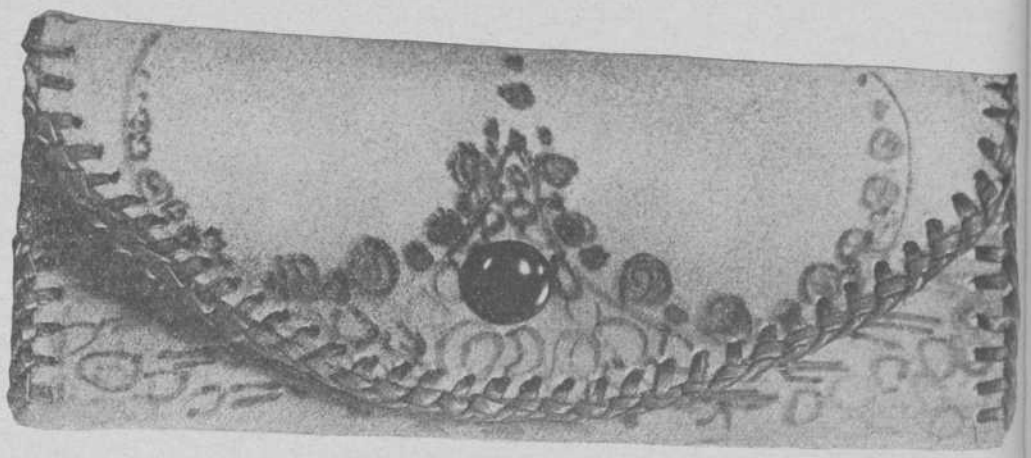
En nu de kosten: ieder étui met drukkers, voering en bies ƒ 0.37½ (+ 12 cent porto). Verder een naald in kurk ƒ 0.10, speciaal nikkelen lichtje met dubbele schroefsluiting, ronde pit en domper, ƒ 1.25, electrisch brandapparaat ƒ 21.50.

Zooals gezegd geldt dit alleen voor speciale schroei- en pletliefhebbers, maar het is absoluut geen vereischte.

De volgende maal komt er een schaarétui, spiegeltje, portemonnaie met treksluiting enz.

Zijn er nog speciale wenschen voor in uw tasch?

RIEK VAN DER HEYDEN.

Ontvangen Boeken

Het reisprogrammaboek 1933 der N.C.R.V., uitgave Ned. Christelijke Reisvereeniging, Weteringkade 22a, 's-Gravenhage.

Om de Bijbel, door Ben-Oni. Uitgave Van Gorcum en Comp., Assen.

Vegetarisch Kookboek, door Coby Voorhoeve—Voorhoeve. N.V. Leidsche Uitgeversmij. te Leiden.

Nono Kuyper, De Twee Apostelen. J. H. Kok N.V., Kampen.

Metz en Co.'s Magazijnen, Prospectus van meubelen en kleeding.

Nel van der Vlis, Loek Bergsma. Een boek voor oudere meisjes. J. H. Kok N.V., Kampen.

Rectificatie.

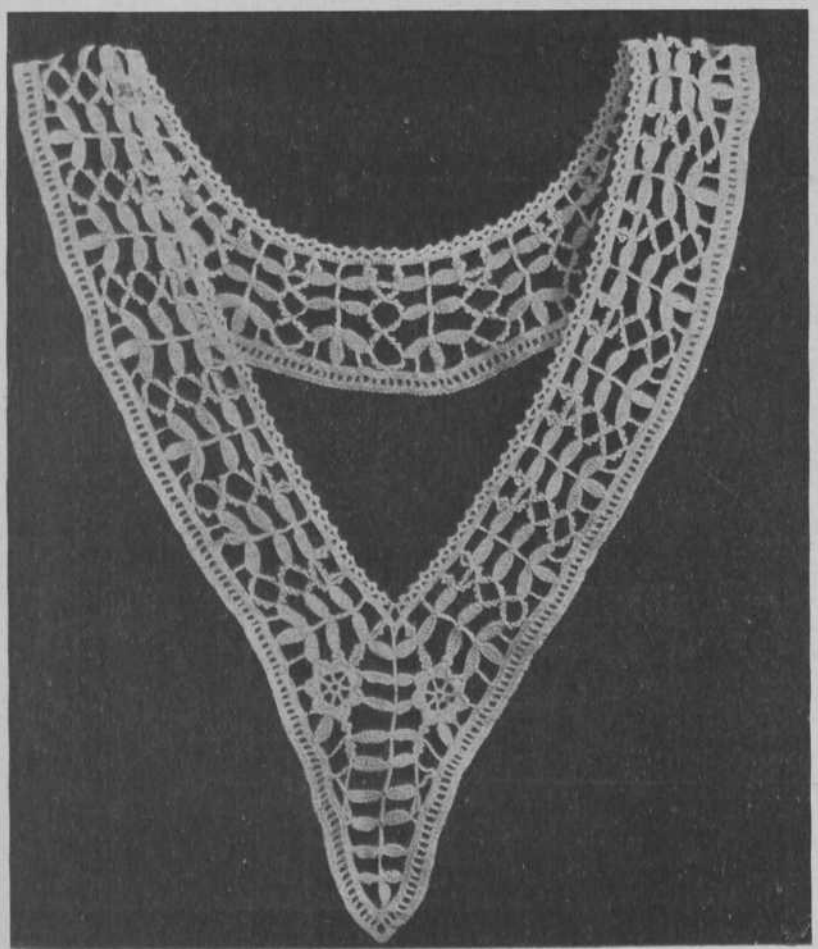
Tot onze spijt is er een fout komen te staan in ons vorige lijstje van ontvangen boeken. Daar was opgegeven dat er een handleiding „Cactussen" was ingekomen van Turkenburg's Zaadhandel te Bodegraven. In werkelijkheid is dit boekje een uitgave van de N.V. Zwaan's Zaadhandel te Enkhuizen, van wie we eveneens een catalogus 1933 ontvingen. Wat de cactussen-handleiding betreft, die voor een klein prijsje voor liefhebbers verkrijgbaar is, we kunnen dit practische, aardige boekje hartelijk aanbevelen.

PRACTISCHE DINGEN

Gehaakte pas voor Dames-nachtjapon.

VOOR deze pas met V-vormige hals haakt men de takjes, met de picot-boogjes ertusschen, in korte toeren; vanaf de linkerkant beginnen. Men begint bij het eerste takje rechts van de punt en zet van haakgaren Nr. 50 voor het steeltje × 5 l. en voor het 1e blaadje 9 l. op. In de 2e tot en met de 9e l. haakt men voor een blaadje: 1 h. st., 6 st., 1 h. v.; dan 6 l. voor het steeltje; weer een bl. van 9 l., 6 l., 3 bl., 6 h. v. op de 6 l., 1 bl., 6 h. v., 1 bl., 5 h. v.; 10 l., 1 picot van 3 l., 3 l., vastmaken aan de punt van het laatste bl., 2 l., 1 p., 2 l., 1 h. v. in de 8e der 10 l.; 9 l., 1 p., 4 l., 3 p., 2 l., vastmaken aan het 2e bl.; 1 l., 2 p., 3 l., 2 p., 2 l., vastmaken aan het 3e bl.; 1 l., 2 p., 3 l., 2 p., 3 l., 2 p., 1 l., 1 h. v. in de 2e der 3 l. tusschen het 2e en het 3e bl.; 1 l., 2 p., 3 l., 2 p., 1 l., 1 h. v. in de 2e der volgende 3 l.; 1 l., 2 p., 1 h. v. in de 3e der 4 l.; 2 l., 1 p., 2 l., 1 h. v. in de 7e der 9 l.; 7 l., vanaf × herhalen, doch nu moeten de bl. aan de picot-boogjes worden vastgemaakt. Zoo haakt men 8 takjes, waarna men, voor de ronding der hals, de binnenkant iets nauwer gaat haken. Men haakt na het 8e takje 5 l. inplaats van 7 l.; tusschen het 8e en 9e takje haakt men 2 p. inplaats van 3 p. en bij de bovenste boogjes 1 l. inplaats van 3 l. tusschen de p. Bij het 9e en 10e takje haakt men blaadjes van 7, 8 en 9 l.; voor het 11e en 12e takje haakt men bl. van 8, 8 en 9 l.; tusschen het 11e en 12e takje haakt men de verbinding weer gewoon. Het 12e takje is het midden. Als men 23 takjes heeft, haakt men 10 l., 1 p., 2 l., vastmaken aan het laatste bl.; 2 l., 1 p., 2 l., 1 h. v. in de 8e der 10 l.; 5 l., dan een takje met 6 bl. van 9 l., 1 bl. van 8 l., 1 bl. van 7 l. en 1 van 6 l.; aan de punt komt ook 1 bl. van 6 l. Nadat men ook aan de tweede kant de bl. gehaakt heeft, volgen na de 5 h. v.: 8 l., 1 p., 3 l., vastmaken aan het laatste bl., 2 l., 1 p., 2 l., 1 h. v. in de 6e der 8 l.; dan 7 l., vastmaken aan het begin. Nu volgt aan de binnenkant 1 toer v.; midden vóór worden aan iedere kant 2 l. overgeslagen. Op de v. haakt men: 1 st., 1 p., 1 st. in dezelfde v.; 1 st. in de 4e volgende v.

Voor de kleine bloemmotiefjes zet men 7 l. op, sluit deze tot een ringetje. 1e toer: 7 maal 1 st., 3 l.; 2e toer: om de 3 l. haakt men 1 v., 1 h. st., 3 st., 1 h. st., 1 v.; 3e toer: 1 h. v. in elke steek en 1 l. ertusschen. Men maakt dit roosje, volgens de foto, aan de verschillende bl. vast, terwijl men er ook 1 bl. van 9 l. aan vast haakt.

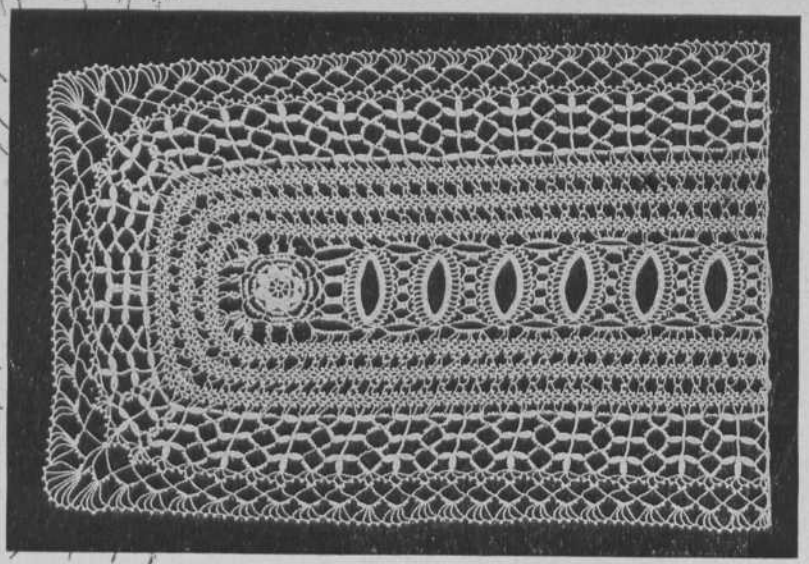
Pas voor een nachthemd

Aan de buitenkant haakt men: 1 h. v. op een bl., 5 l., 1 d. st. in de 5e l. van het volgende bl., 6 l., 1 v. in de 2e der 3 l. tusschen de p., enz. Aan de punt haakt men na 1 h. v. op het bl. vóór het roosje: 5 l., 1 driedubbel st., 6 l., 1 st. op het 1e rozeblaadje, 6 l., 1 st. op het 2e rozeblaadje, 6 l., 1 h. v. op het volgende bl., 4 l., 1 vijfdubbel st. op het 4e bl. van het middelste takje, 11 l., 1 h. v. op het volgende bl., 5 l., 1 h.v. op het volgende bl., 6 l., 1 h. v. in de 5e der 11 l., 12 l., 1 h. v. op hetzelfde bl., 5 l., 1 h. v. op het volgende bl., 3 l., 1 h. v. in de 9e der 12 l., 2 l., 1 st. op hetzelfde bl., 6 l., 1 v. op het volgende bl., 6 l., 1 h.v. op het volgende bl., 10 l., 1 d. st. op het bl. aan de punt.

Dan volgt 1 toer v.; aan de punt komen 5 v. op het d.st.; verder 1 toer 1 st., 1 l.; aan de punt haakt men 1 st., 5 l., 1 st.; vervolgens 1 toer v., waarbij men aan de punt 3 v. in de 3e l. haakt.

Voor deze pas werd haaknaald Nr. 10 gebruikt.

Correspondentie over het patroon met Riek Heusinkveld, Burg. Reigerstr. 36bis, Utrecht. Antw. betaald.

Gehaakt loopertje van Iersche kant. Ovale middenfiguren. Riek Heusinkveld.

Gehaakt loopertje, lang 76 c.M., breed 29 c.M.

Voor deze combinatie van eenvoudige Iersche motiefjes en gewoon haakwerk gebruikt men D.M. C. haakgaren Nr. 50 en een haaknaald Nr. 10 of 11. Het middelste gedeelte bestaat uit 11 ovaaltjes, die onderling met picot-boogjes verbonden zijn en aan de einden 2 roosjes.

Ovaaltje: Opzetten 52 l., tot een ringetje sluiten; 2e toer: 2 l. voor de 1e vaste, nog 2 v. in dezelfde 1e l., dan 25 v. in de 25 volgende l., 3 v. in de 26e l., weer 25 v. in de 25 volgende l., met 1 h. v. aan de 2e l. verbinden; 3e toer: 1 v. op elke v. en aan de punten 3 v. in 1 v. Nadat met 1 h. v. de toer gesloten is, wordt het werk omgekeerd. 4e toer: 4 l. voor het 1e d. stokje, × 1 picot van 4 l., 1 d. st. in de 2e volgende v.; vanaf × 13 maal herhalen, dan 3 p., 1 d. st. in dezelfde v., gewoon vervolgen en de draak afbreken en afhechten.

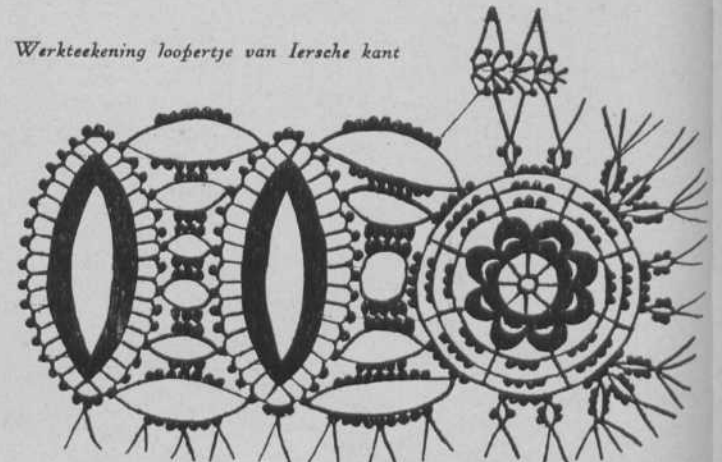
Het 2e ovaaltje wordt volgens de teekening in de laatste toer met picotboogjes, die ook weer onderling verbonden zijn, aan het vorige bevestigd.

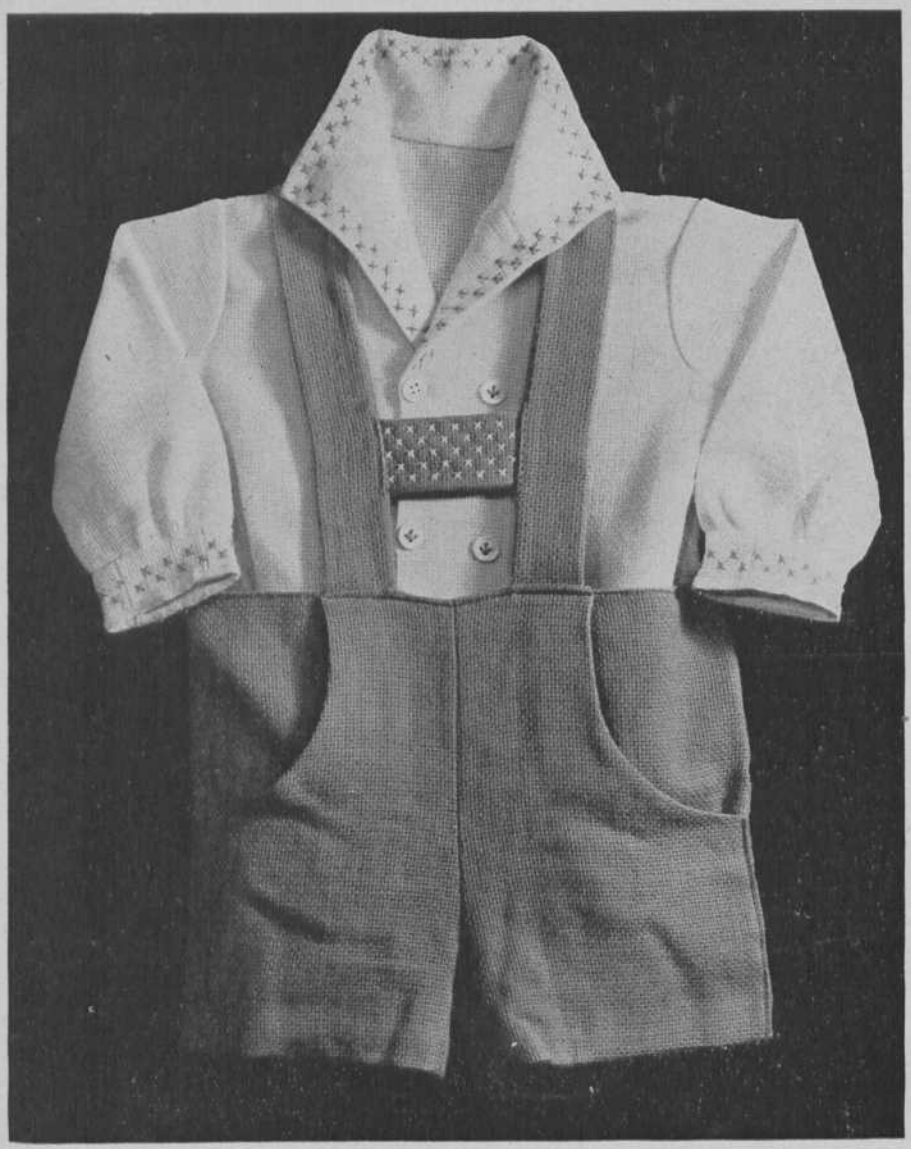
Roosje: Opzetten 7 l., tot een ringetje sluiten; 1e toer: 8 maal 1 st., 3 l. om het ringetje; 2e toer: 1 v., 1 h. st., 3 st., 1 h. st., 1 v. om de 3 l., 7 maal herhalen; 3e toer: 5 l., 1 h. st. in het st. der 1e toer (achter de blaadjes insteken); 4e toer: 1 v., 1 h. st., 5 st., 1 h. st., 1 v. om de 5 l.; 5e toer: 1 v. op het midden van het 1e blaadje, 1 l., 3 p., 1 l.; 6e toer: 1 st. op de v., 2 l., 4 p., 2 l.; 7e toer: 1 st. op het st., 2 l., 5 p., 2 l. Drie boogjes der laatste toer worden met picot-boogjes aan een ovaaltje verbonden.

Voor *het randje* zet men op: 9 l., 1 h. v. in de 4e l., vanaf de haaknaald, 1 st. in de 2e l. vanaf het begindraadje, 4 l., 1 st. in dezelfde l., 1 picot van 4 l., 1 st. in de 1e l., 11 l., omkeeren; 1 st., 1 p., 1 st., 4 l., 1 st., 1 p., 1 st. om de 4 l. der 1e toer, 6 l., verbinden aan een der picots van het middengedeelte, 5 l., 1 st., 1 p., 1 st., 4 l., 1 st., 1 p., 1 st. om de 4 l. der vorige toer. Volgens de foto worden de boogjes aan één zijde van dit randje aan de juiste picots verbonden. Bij de hoeken verbindt men 2 maal 2 boogjes aan 1 picot. Het 2e randje werkt men evenzoo, doch nu wordt vastgemaakt aan de boogjes van het 1e randje. Aan het 3e randje worden tegelijk de takjes gehaakt. Zet het 3e randje op en haak tot aan het 2e boogje. Leg nu het werkstuk met de verkeerde kant boven en bevestig de 6e l. aan een boogje van het 2e randje, dan 5 l. en nog 8 l. voor het 1e blaadje, waarvoor men teruggaande op de 7e tot en met 1e l., 1 h. st., 5 st. en 1 h. v. haakt; 9 l., weer 1 bl. van 8 l., 9 l., 3 bl., 9 h. v. op de laatste 9 l., 1 bl., 9 h.v., 1 bl.; met 1 h. v. bevestigen aan het 1e bl., 5 l.; dan weer het randje waarvan de binnenste boogjes steeds aan het 2e randje bevestigd worden; het volgende boogje aan de buitenkant wordt met de 6e l. aan de punt van het laatste blaadje bevestigd, 5 l., het randje. Bij het volgende boogje aan de buitenkant haakt men 7 l., 3 picots, 2 l., vastmaken aan het laatste bl.; 1 l., 3 p., 3 l., 3 p., 2 l., vastmaken aan het 2e bl.; 1 l., 3 p., + 3 l., 3 p., 2 l., vastmaken aan het 3e bl.; 1 l., 3 p., 3 l., 3 p., 3 l., 3 p., 1 l., 1 h. v. in de 2e der 3 l. waarbij + staat; 1 l., 3 p., 3 l., 3 p., 1 l., 1 h. v. in de 2e der volgende 3 l.; 1 l., 3 p., 1 l., 1 h. v. in de 6e der eerste 7 l., 5 l., het randje. Daarna komt bij het volgende boogje aan de buitenkant weer een takje, waarvan de blaadjes aan de middelste der 3 l. tusschen de picots verbonden worden. Daarna volgen nog 3 toeren, die zich gemakkelijk van de foto laten afzien. In de 1e toer boven de takjes komen 3- en 2 dubbele st.; in de 2e toer 4 d. st. en in de 3e toer 5- en 4 d. st., terwijl het bij de hoeken opklimt tot 6- en 5 d. st., 7- en 6 d. st., 8- en 7 d. st. en in de hoeken komen 7- 9 d. st.

Correspondentie over het patroon met Riek Heusinkveld, Burgem. Reigerstraat 36bis, Utrecht. Antwoord betaald.

Werkteekening loopertje van Iersche kant

Tyroler pakje (leeftijd 2 á 2½ jaar).

't Broekje is van blauwe, de blouse van witte mattingstof gemaakt. Voor de broek is 85, voor de blouse 75 c.M. stof voldoende, beide van 1 M. br.

We teekenen figuren 3 en 6 op een dubbel gevouwen stuk papier. Op fig. 6 is de voor- en achterkant van de broek met de zak aangegeven. De binnenkant van de zak, dus ook het gedeelte, dat tegen de voorkant komt, wordt bij de broek aangeknipt. De voorkant van de zak wordt dus met het verdere broekgedeelte apart geknipt (zie 't knipoverzicht).

Alle geteekende deelen vinden we op de geteekende stofgedeelten terug. Op de kraag, de revers en de manchetten werken we een randje verspringende kruisjes in de blauwe kleur; het blauwe dwarse strookje tusschen de schouderbanden werken we op met witte kruisjes.

We teekenden dit pakje op de volgende maten:

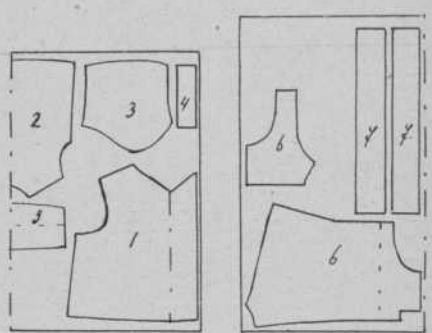
Halve bovenwijdte 32 c.M., halve heupwijdte 33 c.M.; mouwlengte 28 c.M.; zijlengte van de broek 26 c.M.

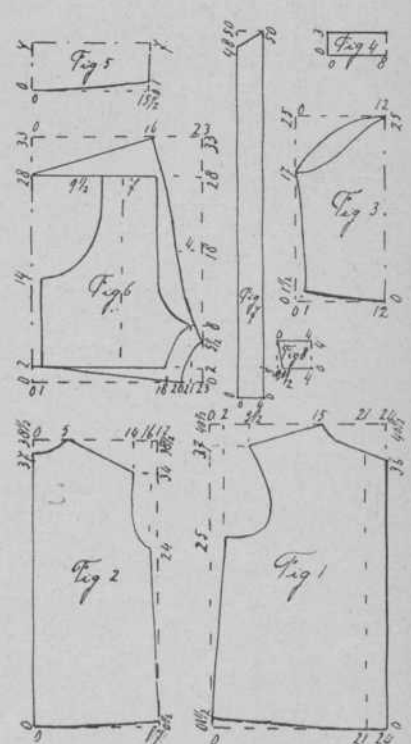
Patronen met klaar gespelde zak à ƒ 0.50. Voor een anderen leeftijd ƒ 0.55. Maatopgave en leeftijdsvermelding zijn beide zeer gewenscht.

A. BALDER.

Op bijgaande teekening is:

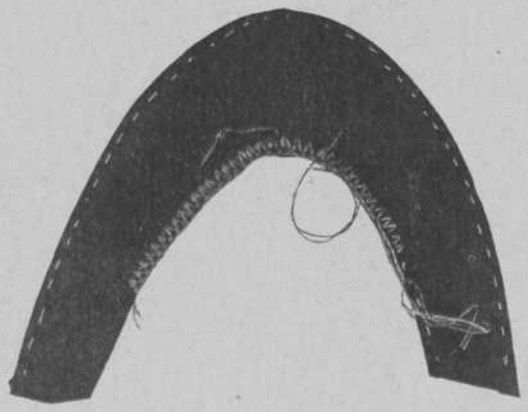
fig. 1 *het voorpand;*
fig. 2 *het rugpand;*
fig. 3 *de mouw;*
fig. 4 *de manchet;*
fig. 5 *de kraag;*
fig. 6 *de broek;*
fig. 7 *de schouderband* en
fig. 8 *het dwarse stukje voor de voorkant.*

Twee siersteekrandjes.

Deze randjes kunnen gewerkt worden langs de hals van een japon of blouse; ook wel op kragen van kinderkleeding. Ze kunnen zoowel op wollen stof als op fluweel worden uitgevoerd. Gouddraad komt op het laatste wel 't meest tot zijn recht.

We willen eerst de achtereenvolgende steken beschrijven van de ronde pas.

Er kunnen twee kleuren Filoselle of D.M.C. voor gebruikt worden. In het laatste geval nemen we ook strengen, waarvan de draden gesplitst kunnen worden. De eene kleur komt overeen met de tint der stof. Op donkere stof nemen we de kleur iets lichter; en omgekeerd op lichte stof iets donkerder.

Hiermee wordt het randje gewerkt. Voor de tweede kleur, waarvan een draad langs de hals gelegd wordt, nemen we een afstekende kleur, b.v. beige of geel.

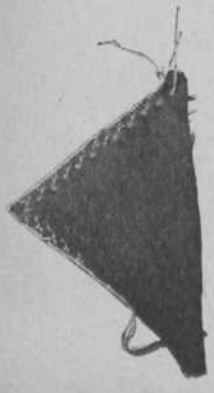
We beginnen langs de hals met twee draden van de donkerste kleur en werken op gelijke afstand twee festonneersteken naast elkaar. Vooraf leggen we een ongesplitste lichte draad langs de kant en naaien deze meteen vast.

Nu volgen de schuine steken; deze werken we als een kettingsteek.

Daarna volgt een rijgsteek; juist onder de festonneersteken. Vervolgens werken we in alle schuine steken nog eenzelfde steek en tusschen alle schuine steken 1 rechte steek.

Ten slotte rijgen we het gouddraad langs de hals precies onder de lichte draad.

Het tweede randje.

Dit is als volgt gewerkt: Langs de rand worden op gelijke afstand drie festonneersteken naast elkaar gewerkt. Er wordt nu ook een lichte draad langs de buitenkant gelegd en meteen vastgenaaid.

Nu volgt een randje kruisjes; dan vijf doorgeregen draden, die de hokjes vormen. Langs de hokjes en over de kruisjes wordt gouddraad gewerkt. Ten slotte wordt ook gouddraad langs de lichte draad geregen.

A. BALDER.

„Kamerslippers".

Het is heel prettig op de slaapkamer een paar slofjes of zooals ze hier worden genoemd „slippers" te hebben staan (zie afbeelding). De benoodigdheden hiervoor zijn: Een lapje cretonne of gebloemde katoen, ongeveer 30 à 35 c.M. lengte. Een lapje stevig katoen of keper, liefst donker van kleur, zelfde lengte als het vorige. Een stuk carton.

We snijden de zooltjes, wanneer we de vorm van een stukje papier b.v. naar onze schoen genomen hebben, van het carton.

Wanneer ons dit echter te veel werk is, kunnen wij ook even goed een paar rieten of kurken zooltjes koopen, maar vooral een maat grooter dan onze voet is. Nu knippen wij het gebloemde lapje naar de vorm van het zooltje met 3 c.M. voor omslag. Vervolgens nemen wij dit geknipte patroontje en trekken het, zoo strak mogelijk, om het zooltje heen en hechten dit vast door kruiselings draden te leggen van de eene zijde naar de andere. Wij hebben van het beschikbare katoen, dat voor de onderzijde als voering dient, dezelfde vorm geknipt als van het gebloemde en rijgen dit op het gebloemde vast. Wanneer we nu een grove naald op de machine zetten, dan kan dit ½ c.M. van de kant rondom doorgestikt worden, dit is stevig, daar het veel te lijden heeft. Nu nog twee bandjes van voren, die het zooltje vasthouden op den voet, kruiselings over elkaar heen liggend met als versiering midden op een knoopje overtrokken met het gebloemde goed. Deze bandjes moeten ook vooral goed stevig vastgehecht worden. Dit kunnen wij het beste doen door dit tusschen het zooltje en de gebloemde stof in te naaien en dan zijn onze „slippers" tenslotte gereed.

DINY HAGEMAN.

Handwerken.

Een slagzin van een bekende firma is: „Spreek met L..... en het komt in orde." In betrekking tot allerlei soort handwerken, zou men dit kunnen varieeren in: „Koop een Beyer's boek, en het komt in orde." Voor mij liggen drie nieuwe nummers: H. 354, Het Haken V; H 355, Wollen kleeding voor jongens en meisjes van 5 tot 14 jaar, en H. 356, Moderne Pullovers voor Dames en Heeren; Jakjes, enz. In het laatste nummer staan allerliefste modellen voor de thans zoo gewilde dunne gehaakte of gebreide blouses.

J. M. W.—W. 306

Ons Patronenhoekje

ALLEREERST twee vlotte sportjapon-netjes van witte jersey. Beide hebben korte aangeknipte mouwtjes. 3461 heeft een tamelijk wijde klokrok en een oversluitend voorpand. Het kraagje en de strik nemen wij van rood of een andere felle kleur. 3462 verkrijgt de noodige wijdte in den onderkant van de rok, door plooien in de voorbaan.

3463 is een aardige japon, die wij zouden maken van crêpe marocain of de nieuwe craquelé-stof. Twee stolpplooien in de voorbaan. De schouderstukjes worden in den mouwnaad meegestikt. Het kraagje is van fantasie-tricot in twee kleuren.

3464 wordt gemaakt van de moderne diagonaal-stoffen. De pelerine heeft geen kraag en kan los worden omgeknoopt. Om de tegengestelde richting in de streepjes te verkrijgen, moeten sommige deelen dwars uit de stof worden geknipt; niet alle stoffen laten dit echter toe, dikwijls verandert de tint iets, in dezelfde geest als wij dit bij velours kennen; wij dienen dus bij het koopen van de stof hier goed op te letten.

7279 is een eenvoudige huisjurk met groote opgestikte zakken. Wit kraagje en ceintuur.

De knippatronen van deze modellen zijn verkrijgbaar bij de redactie van „De Jonge Vrouw" tegen den gereduceerden prijs van f 0.60 per patroon, welk bedrag, gelijktijdig met de opgave van nummer en maat, moet worden gestort op giro 20246 van Bosch & Keuning te Baarn.

De patronen zijn voorradig voor 88, 96 en 104 c.M. bovenwijdte. Deze maat wordt rondom het lichaam gemeten zoo hoog mogelijk onder de armen door.

Correspondentie van de Redactie

Onze Houtsnede.

„Zichzelve vernietigd," plaatsten wij als onderschrift onder de houtsnede van den bekenden Duitschen kunstenaar Daniel Greiner. Wij vragen de bizondere aandacht onzer lezeressen voor deze teekening, die een sterke expressie geeft van de zelfvernietiging van onzen Heiland, Wiens lijden en sterven wij in deze dagen herdenken.

Meeleven.

Mejuffrouw Cor van Wijk te Amsterdam, O. L. Vrouwe Gasthuis, Julianazaal 6, schrijft ons o.m.: „'k Heb heel veel medeleven ondervonden in den vorm van een stapel brieven. Dit gaat nog steeds door, wat ik heerlijk vind, daar ik zooveel aangename en vroolijke oogenblikken er door beleef.

Maar nu komt de moeilijkheid, dat haast alle lezeressen die mij schrijven graag brieven terug ontvangen, welnu, dat is wel denkbaar, niet waar? Doch het is mij onmogelijk allen persoonlijk te antwoorden. 'k Roep uw hulp in en 'k verzoek u heel vriendelijk hen allen namens mij te bedanken, ook voor ontvangen foto-tjes en een snoezig kalendertje, dat reeds op mijn kastje staat en waar ik iederen dag een troostwoord op vind. 'k Hoop van harte, dat allen hiermede genoegen willen nemen. Laat allen overtuigd zijn van m'n oprechten dank voor hun prettige brieven."

Wij wisten wel, dat een enkele mededeeling voldoende zou zijn, om onze abonnee's aan 't werk te zetten.

Wij zijn met Mejuffrouw Cor van Wijk dankbaar voor zooveel blijken van medeleven. En.... wij weten zeker, dat deze zieke abonnee ook in 't vervolg niet vergeten zal worden.

De bonbonmandjes voor onze bruidjes.

Het verheugt ons reeds van verschillende zijden dankbare brieven te mogen ontvangen van bruidjeslezeressen van ons blad over deze verrassing. Het doet ons genoegen dat het bonbonmandje in de smaak valt.

Ter voorkoming van misverstand wijzen wij er nog even op, dat natuurlijk alleen bruidjes die minstens één jaar lang abonnee op „De Jonge Vrouw" zijn voor deze verrassing in aanmerking kunnen komen.

Alleen deze maand nog.

Zooals wij ook in het prospectus, dat in dit nummer is ingevoegd, zeggen, geldt de aanbieding van de drie premies, daarin genoemd, alleen nog voor de maand April.

Dat wil zeggen, dat ook na April deze drie premies wel te krijgen zijn, maar dan voor het aanbrengen van **drie** abonnee's voor iedere premie.

Onze **extra**-aanbieding geldt dus enkel nog voor de maand April.

Plooien uitmaken.

Mej. E. C. H. S. te B. vraagt onze raad voor het uitmaken van plooien uit een gepliseerde rok.

De Encyclopaedie voor de Huisvrouw van „Huismoeders" (uitg. Meulenhoff) geeft dit middel:

„Om plissees te verwijderen uit waschbare stoffen moet men de geplisseerde stof met een vochtige doek bedekken en dan zoolang strijken, tot alle plooitjes verdwenen zijn. Zoodra de doek droog is, moet hij telkens opnieuw bevochtigd worden.

„Waschbare stof" zal hier wel zijn op te vatten als: stof die tegen vocht kan. Een wollen donkere stof is tenslotte ook waschbaar.

Stofzuiger.

Dezelfde dame vraagt ons om raad bij de keuze van een stofzuiger. Het ligt niet op onze weg, bepaalde merken aan te raden. Er zijn zeer veel goede stofzuigers in den handel. Een vertrouwd leverancier is een goede raadgever. Men zie ook de advertentie's in ons blad. — De merken, die Mej. S. noemt, staan beide als degelijk bekend.

Een vloerkleed dat rimpelt.

Mej. J. de R. te P., wier vloerkleed niet zwaar genoeg ligt en daardoor rimpelt, kan, om dit euvel te verhelpen, rubber driehoekjes koopen, die aan de punten tegen 't kleed genaaid worden. Het geheele kleed de versterken door langs de rand een flinke reep grof linnen te naaien, zal zeker aan te bevelen zijn. Tenslotte is er een mogelijkheid: men kan sterke koperen pinnen krijgen, die onder aan 't kleed ingenaaid worden, en passen in een diep gaatje dat daarvoor in de vloer wordt aangebracht. Het helpt prachtig, maar niet iedereen voelt ervoor, zijn vloer op die manier te doorboren.

Wit-vilten hoeden.

Mevr. K.—v. S. te Z. vraagt ons een middel om deze te reinigen. Het eenvoudigst is een behandeling met een 3% waterstofsuperoxyde-oplossing, vermengd met $^1/_3$ deel heet water. Met een schoon schuiertje verwijdert men eerst de vlekken, neemt daarna de heele hoed onder handen, en laat hem in de volle zon drogen.

Zijn er b.v. in de rand vlekken die hiermee niet weggaan, dan wrijft men deze met een prop watten, met tetra of benzine (niet bij vuur!). Telkens schoone watten nemen, en deze niet te sterk bevochtigen, omdat er anders kringen komen.

Mevr. G. L.—B. te G.

Een aardig pakje voor uw jongen vindt u in dit nummer. Een Zondagsch meisjesjurkje voor de leeftijd van 4 jaar hopen we in 't volgend nr. te geven.

Buitenlandsche tijdschriften.

Mej. M. P. te E., die graag wat Engelsch lezen wil, vindt een mooi vrouwenblad in „Women's Magazine", uitg. The Religions Tract Society, 4 Bouverie Street, London E. C. 4.

Buitengewoon aardig en veel goedkooper is The Blue Triangle Gazette, uitgave van de Young Women's Christian Association, 17 Clifford Street, Bond Street, London W I.

Een goed Christelijk blad, maar niet speciaal voor vrouwen, is The Christian, uitg. Marshall, Morgan a Scott, 12 Paternoster Buildings, London E. C. 4.

J. E. te 's G.

Uitgeefster van Women's Magazine is:

The Religious Tract Society at 4 Bouverie Street London E. C. 4 England.

Verschijnt de 25e van de maand.

De prijs is niet precies op te geven, maar wanneer u zich met een solide boekhandel in verbinding stelt, kunt u alle gewenschte inlichtingen verkrijgen.